

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญาและศาสนา)

ปริญญา

ปรัชญาและศาสนา

ปรัชญาและศาสนา

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง

อิทธิพลของโหราศาสตร์ในการแก้กรรมของชาวไทยพุทธ

Horoscope's Influence on Solution of Buddhist Thai's Karma

นามผู้วิจัย

นายไกรยศ นาคชัยยะ

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ผจญ คำชูสังข์, ศน.ด.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเวศ อินทองปาน, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเวศ อินทองปาน, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์กัญจนา ชีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่

เดือน

พ.ศ.

สิงห์สีหะ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

อิทธิพลของโหราศาสตร์ในการแก้กรรมของชาวไทยพุทธ

Horoscope's Influence on Solution of Buddhist Thai's Karma

โดย

นายไกรยศ นาคชัยยะ

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญาและศาสนา)

พ.ศ. 2555

ลิขสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ไกรยศ นาคชัยยะ 2555: อิทธิพลของโหราศาสตร์ในการแก้กรรมของชาวไทยพุทธ
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญาและศาสนา) สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา
ภาควิชาปรัชญาและศาสนา อาจารย์ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์ผจญ คำชูสังข์, Ph.D. 121 หน้า

การวิจัยนี้มีความประสงค์ที่จะนำเสนอเรื่อง อิทธิพลของโหราศาสตร์ในการแก้กรรมของ
ชาวไทยพุทธ พร้อมนำเสนอการแก้กรรมที่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนา การวิจัยนี้เป็นการวิจัย
เอกสาร โดยเน้นศึกษาจากพระไตรปิฎก อรรถกถา และสัมภษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า

1. โหราศาสตร์ดั้งเดิมเป็นศาสตร์บริสุทธิ์ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาและไสยศาสตร์ แต่ใน
ปัจจุบันโดยเฉพาะโหราศาสตร์มีพิธีกรรมและไสยศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย โหราศาสตร์
มีหลักการโดยอาศัยการโคจรของดวงดาวและบันทึกเก็บสถิติปรากฏการณ์ต่างๆ ที่มีผลจาก
ดวงดาว จนเกิดหลักการในการพยากรณ์ โหราศาสตร์ก่อประโยชน์ ด้านข้อมูลบุคคล เวลา
เหตุการณ์ ถือได้ว่าโหราศาสตร์เป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงอนาคตเพื่อเตรียมตัวเตรียมใจมีสติกับ
เหตุการณ์ดีหรือร้ายในอนาคต

2. หลักกรรมพุทธศาสนา ชี้ให้เห็นว่า “ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่วย่อมได้
ผลชั่ว” และ หลักกรรมนั้นให้รู้จักพึ่งตนเอง ไม่ฝากโชคชะตาไว้กับปัจจัยภายนอก พระพุทธศาสนาเป็น
ศาสนาที่ได้ชื่อว่า กัมมวาที คือเป็นศาสนาที่ถือหลักกรรมนั้น ว่ามีผลจริง

3. ชาวไทยพุทธปัจจุบันเชื่อเรื่องโหราศาสตร์และกฎแห่งกรรมไปพร้อมกันในขณะที่ยัง
เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ตามหลักพุทธศาสนา แต่ก็ยังมีความเชื่อโหราศาสตร์โดยใช้ประกอบ
การตัดสินใจก่อนที่จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ผลของการเชื่อเรื่องแก้กรรมของชาวไทยพุทธ
มีอิทธิพลมาจากประเพณีไทย วรรณคดีไทยดั้งเดิมและพุทธศาสนา ผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตของ
คนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตามความหมายที่แท้จริงคำว่าแก้กรรมในพุทธศาสนาถือ
การยุติทำกรรมชั่ว(อกุศล) ดำเนินไปสู่หลักการแก้ปัญหาที่ถูกต้องตามหลักพุทธธรรมตามเส้น
ทางอริยมรรคมีองค์แปด

Kraiyo Nakchaiya 2012: Horoscope's Influence on Solution of Buddhist Thai's Karma. Master of Arts (Philosophy and Religion), Major Field: Philosophy and Religion, Department of Philosophy and Religion. Thesis Advisor: Associate Professor Phajon Kamchusang, Ph.D. 121 pages.

This research intends to present the influence of horoscope in the Karma of Thai Buddhist and the proposed Karma is to be Buddhist. This is a documentary research mainly focused on Tipitaka and Interview related. The study showed that;

1. Traditional horoscope is a pure science that not involved with religion and superstition but in the present, horoscope and black magic rituals involved. Horoscope is based on the principle of rotation of the stars and the statistical phenomenon that has resulted from the stars and the principles of forecasting. Horoscope is the benefit of the person, time and incidence that horoscope is an indication that it will have to login to be good or bad events in the future.

2. Buddhist principles pointed out that good deeds will be good, the evil deeds will be evil and the Buddhist principles is to be self-reliant that do not hold the fate of external factors. Buddhism is a religion that is known Karma speech that has a real effect.

3. In the present, Thai Buddhists believe in both horoscope and the Law of Karma in the means while the Buddhist principles believe that "As you make your bed, so you must lie in it" but the belief of horoscope is the decision to implement before action. The belief of Karma of Thai Buddhist influence of Thai culture, traditional Thai Buddhist literature and Buddhism are combined in the Thai way of life from past to present. The real meaning of the word Karma in Buddhism is to end the evil deeds done to correct the problem that follow by Buddhist principles.

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ต้องขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ผจญ คำชูสังข์ ด้วยความเมตตาคอยช่วยเหลือดูแลตรวจทาน แก้ไขเนื้อหาให้ถูกต้อง รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ทำให้งานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ถูกต้องตามหลักวิชาการและท่านหัวหน้าภาควิชาปรัชญา และศาสนา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน ที่สละเวลาตรวจแก้ผลงานให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกวิทย์ พิมพวง ประธานกรรมการสอบ ท่าน ดร.วีรชาติ นิ่มอนงค์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก ที่ได้แนะนำในส่วนที่ต้องแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณโหราจารย์ทุกท่านที่ได้เสียสละเวลา ที่ให้ข้อมูลในแนวทางของโหราศาสตร์ และราชกริฑาสมุสรผู้ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านทุนการศึกษา ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา อย่างสูงยิ่งที่มอบความรักความห่วงใยตลอดมา และผู้ให้ความช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มต้นและทุกๆ ท่านจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความบกพร่อง ในส่วนใดๆ ผู้เขียนขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ไกรยศ นาคชัยยะ
พฤษภาคม 2555

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
คำอธิบายสัญลักษณ์และอักษรย่อ	(6)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	3
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	6
บทที่ 2 โหราศาสตร์	7
ความหมายของโหราศาสตร์	7
พัฒนาการของโหราศาสตร์ไทย	9
รากฐานโหราศาสตร์ไทย	15
หลักการโหราศาสตร์ไทย	20
ประโยชน์ของโหราศาสตร์	46
ทำที่พุทธศาสนาต่อโหราศาสตร์	48
นันททัศนะของนักปราชญ์เกี่ยวกับโหราศาสตร์	49
บทที่ 3 กรรมในพุทธศาสนา	52
ความหมายของกรรม	52
กฎแห่งกรรม	55

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

กรรมในฐานะเป็นกฎธรรมชาติ	62
กรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก	63
กรรมและการให้ผล กรรม 12	78
ทัศนะนักวิชาการต่อความเข้าใจเรื่องกรรม	94
บทที่ 4 อิทธิพลของโหราศาสตร์ต่อความเชื่อเรื่องกรรมของชาวไทยพุทธ	96
ความหมายของคำว่ากรรมและสะเดาะเคราะห์	96
อิทธิพลโหราศาสตร์กับการกรรมของชาวไทยพุทธ	98
ความสัมพันธ์ของโหราศาสตร์กับกรรมในพุทธศาสนา	104
ทัศนะโหราจารย์ต่อการกรรม	108
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	110
สรุปผลการวิจัย	110
อภิปรายผล	112
ข้อเสนอแนะ	113
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	115
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	121

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การพยากรณ์ดวงชาตาจากลัคนา	42
2	การพยากรณ์ดวงชาตาจากภพสัมพันธ์	42
3	ตารางแสดงผลของกรรมในจุฬามัมวิกังคสูตร	76
4	ตารางเปรียบเทียบโหราศาสตร์กับกรรม	104

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	สรุปกรอบแนวความคิดในการวิจัย	6
2	ดาวจักรราศี	16
3	ดาวจักรราศี	16
4	แผนผังดวงดาวในทางโหราศาสตร์ หรือจักรราศี	18
5	จักรราศี ทวาทศราศี (12 ราศี)	22
6	ตัวเลขแทนราศี	23
7	รูปหมู่ดาว บอกลักษณะนิสัยของบุคคลตามลัคนาอยู่ราศีใด	23
8	ความหมายรูปหมู่ดาว	24
9	ราศีธาตุ	25
10	กายวิภาค สรีระ ประจำราศี	25
11	กำลังราศี ความเกี่ยวกับโรค	26
12	ดาวโลก ดาวเคราะห์ประจำราศี ที่โลกเอามาเป็นสนามเรือนธาตุ	27
13	เรือนชาตาหรือภพ	28

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
14	ความหมายของเรือนชาตา	28
15	กระแสดวงสามพันห้าร้อยดวงดาว	38
16	ดวงชาตาที่ผูกสำเร็จแล้วพร้อมที่จะวิเคราะห์ข้อมูล	41

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

อธิบายอักษรย่อชื่อคัมภีร์ในพระไตรปิฎก

คัมภีร์พระไตรปิฎกที่อ้างอิงในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้พระไตรปิฎก ภาษาไทยฉบับสยามรัฐ (กรุงเทพฯ โรงพิมพ์กรรมการศาสนา) พ.ศ. 2523 ชื่อย่อ และคำเต็มดังต่อไปนี้

คำย่อ

คำเต็ม

ที.ม.	=	ทีฆนิกาย	มหาวรรค
ที.ป.	=	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค
ม.ม.	=	มัชฌิมนิกาย	มูลปัณณาสก์
ม.ม.	=	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปัณณาสก์
สํ.ส.	=	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค
สํ.ข.	=	สังยุตตนิกาย	จันธาวรรค
สํ.ม.	=	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค
อญ.เอก.	=	อังคุตตรนิกาย	เอกนิบาต
อญ.ทุก.	=	อังคุตตรนิกาย	ทุกนิบาต
อญ.จตุกก.	=	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต
อญ.ปญจก.	=	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต
อญ.สตุกก.	=	อังคุตตรนิกาย	สตุกกนิบาต
อญ.ทสก.	=	อังคุตตรนิกาย	ทสกนิบาต
ขุ.ธ.	=	ขุททกนิกาย	ธรรมบท
ขุ.อ.	=	ขุททกนิกาย	อุทาน
ขุ.อิติ.	=	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ
ขุ.สุ.	=	ขุททกนิกาย	สุตตนินบาต
ขุ.วิ.	=	ขุททกนิกาย	วิมานวัตถุ
ขุ.ชา.เอก.	=	ขุททกนิกาย	ชาดก เอกนิบาต
ขุ.ชา.สตุกก.	=	ขุททกนิกาย	ชาดก สตุตกนิบาต
ขุ.ชา.อฏฐก.	=	ขุททกนิกาย	ชาดก อฏฐกนิบาต

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ (ต่อ)

คำย่อ

คำเต็ม

บุ.ชา.จตุตาฬิ. =	บุททกนิกาย	ชาดก จัตตาฬิสนิบาต
บุ.ชา.สตตติ. =	บุททกนิกาย	ชาดก สตตตินิบาต
บุ.ชา.มหา. =	บุททกนิกาย	ชาดก มหานิบาต
บุ.จู. =	บุททกนิกาย	ชาดก จูพนิตเทศ

การใช้หมายเลข

โดยในการอ้างอิงคัมภีร์พระไตรปิฎกนั้น จะใช้อักษรย่อหน้า หมายถึง อักษรย่อชื่อคัมภีร์ แล้วตามด้วยตัวอักษร 3 ชุด เพื่อระบุ เล่ม /ข้อ/หน้า ตัวอย่างเช่น บุ.ธ. 25/15/24 หมายความว่า การอ้างอิงนั้นระบุถึงคัมภีร์ บุททกนิกาย ธรรมบท พระไตรปิฎกเล่มที่ 25 ข้อที่ 15 หน้า ที่ 24

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนไทยเรานั้นเชื่อเรื่องโชคละชะตาและเคราะห์กรรมมาเป็นเวลานานมาแล้ว ส่วนหนึ่งเชื่อกันว่าเมื่อมีเคราะห์หรือทุกข์ร้อนใจในเรื่องต่าง ๆ นั้น วิธีหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาสิ่งเลวร้ายต่างๆ ให้ทุเลาเบาบางลงไปบ้าง ก็คือการไปทำบุญ ทำทาน และที่ขาดไม่ได้สำหรับคนไทยในสมัยก่อนนั้น ก็คือการสะเดาะเคราะห์ แต่การสะเดาะเคราะห์นั้น ส่วนหนึ่งนั้นเป็นผลต่อเนื่องมาจากการดวงชะตาราศี ทายหักของโหรหรือหมอดูที่มีความรู้เรื่องโหราศาสตร์ ที่เป็นอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ทุกอย่างเป็นเพราะกรรมเก่าทั้งหมด มากมายหลากหลายพิธีกรรมในการแก้เคล็ด เป็นสิ่งสืบทอดจนมาถึงปัจจุบันนี้

ศาสตร์การทำนายหรือที่เรียกว่าโหราศาสตร์นั้นมีการนำมาใช้ตั้งแต่สมัยโบราณก่อนพุทธกาลหลายพันปี เป็นวิชาที่สวณกันไว้ในกลุ่มชนชั้นสูง ในอินเดียผู้ที่สามารถเรียนโหราศาสตร์มีเฉพาะวรรณะพราหมณ์และกษัตริย์ ตามหลักฐานทางพุทธประวัติกล่าวว่า เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติได้ 5 วัน พระเจ้าสุทโธทนะได้เชิญพราหมณ์ 108 คน มารับประทานอาหารที่ราชวัง และคัดเลือกผู้ที่เชี่ยวชาญในวิชาโหราศาสตร์เพื่อตั้งพระนามราชโอรสและทำนายปฐักษณะโดยได้ 8 คน คือรามพราหมณ์, ลักษณพราหมณ์, ฐชพราหมณ์, ยัญญพราหมณ์, โภชพราหมณ์, สุทัตตพราหมณ์, สยามพราหมณ์ และโกณฑัญญพราหมณ์ แล้วขนานพระนามว่า "สิทธัตถะ" แปลว่า "ประสงค์สิ่งใด ก็จะได้สำเร็จ" และพราหมณ์ ทั้ง 8 ที่เจริญด้วยวัยวุฒิและคุณวุฒิ ต่างก็พยากรณ์มีคติเป็นสองนัยคือ พระกุมารนี้ถ้าอยู่ครองราชย์ ก็จะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ หรือถ้าออกผนวชจะได้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณ ตรัสรู้เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสดาเอกในโลก โดยยกนิ้วมือสองนิ้วขึ้นขึ้น การพยากรณ์ ส่วนโกณฑัญญพราหมณ์ซึ่งเป็นพราหมณ์หนุ่มเพียงคนเดียวที่มีความมั่นใจในคำราได้ยกนิ้วขึ้นมานิ้วเดียวแล้วพยากรณ์ว่า พระกุมารพระองค์นี้จะไม่อยู่ในราชสมบัติ จะเสด็จออกผนวช และตรัสรู้เป็นพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นศาสดาเอกในโลกแน่นอน ต่อมาเมื่อพระสิทธัตถะราชกุมารออกผนวช โกณฑัญญพราหมณ์เชื่อมั่นในคำราพยากรณ์ของตนที่ได้รำเรียนมาจึงได้ออกบวชตาม พร้อมด้วยบุตรของพราหมณ์อีก 4 คน รวมเป็น 5 คน เรียกว่า "ปัญจวัคคีย์"

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นอิทธิพลและความสำคัญของโหราศาสตร์ในสมัยพุทธกาล แสดงให้เห็นถึงความเชื่อในโหราศาสตร์ที่บ่งชี้เหตุและผลอันจะมาถึงในอนาคต ซึ่งสามารถนำวิชาโหราศาสตร์มาใช้พยากรณ์เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ โหราศาสตร์ในความหมายของคนทั่วไปจะนึกถึงการตรวจสอบดวงชะตาตามเหตุแห่งกรรมปัจจัย ตามเงื่อนไขของสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถตรวจสอบได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การหาความสัมพันธ์ของดวงดาว การดูลายมือลายเท้า การวิเคราะห์ลักษณะบุคลิกภาพ เป็นต้น ซึ่งแต่ละบุคคลมีวิธีการตรวจสอบและความแม่นยำต่างกัน แต่โหราศาสตร์หมายความว่า ผู้พยากรณ์โดยอาศัยการโคจรของดวงดาวเป็นหลัก

ในปัจจุบัน โหราศาสตร์เข้ามามีอิทธิพลกับคนไทยเป็นอย่างยิ่ง และยิ่งในสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่เครียดกับปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือจะเป็นปัญหาส่วนตัว และคิดว่าปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นมีอิทธิพลมาจากโชคชะตา กรรมเก่า หรือแม้กระทั่งดวงตก ดังนั้นจึงหันไปหาที่พึ่งทางใจ และนำโหราศาสตร์เข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาหรือแก้กรรมที่พบ ฉะนั้นความรู้ความเข้าใจในเรื่องกรรมและการแก้กรรมตามความเข้าใจของชาวพุทธในปัจจุบันกับแนวทางการแก้กรรมของโหราศาสตร์มีความแตกต่างกันหรือมีความสอดคล้องกัน ในการส่งเสริมให้คนมีความเข้าใจในเรื่องของกรรมตามแนวพุทธศาสนาที่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาเรื่องโหราศาสตร์ไทย
2. เพื่อศึกษาเรื่องกรรมของชาวไทยพุทธในปัจจุบัน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของโหราศาสตร์กับการแก้กรรมของชาวไทยพุทธ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาคำสอนเรื่องกรรมและการแก้กรรมในเรื่องความเชื่อชาวพุทธ อธิบายแนวความคิดของโหราศาสตร์ไทย พร้อมทั้งความสัมพันธ์ของโหราศาสตร์กับเรื่องกรรมของชาวไทยพุทธ และแนวทางแก้กรรมที่ถูกต้องตามพุทธศาสนา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจเรื่องโหราศาสตร์ไทยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. เข้าใจเรื่องการแก้กรรมของชาวไทยพุทธในปัจจุบัน
3. เข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ของโหราศาสตร์กับเรื่องการแก้กรรมของชาวไทยพุทธ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้เป็นวิธีการวิจัยจากเอกสาร (Document Research) และการศึกษาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Research) พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง

1. การรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับสยามรัฐ อรรถกถา ฎีกา เป็นต้น
2. การรวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ เอกสารสิ่งตีพิมพ์ สื่อออนไลน์
อื่นๆ
3. บทสัมภาษณ์ (Interview)

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

กรรม หมายถึง การกระทำที่ประกอบไปด้วยเจตนาคือทำด้วยความตั้งใจหรือจงใจทำเป็นคำกลางๆ ถ้าเป็นการกระทำที่ดี เรียกว่า กรรมดี การกระทำที่ชั่ว เรียกว่า กรรมชั่ว

แก้กรรม หมายถึง การกระทำที่มีความต้องการให้ผลร้ายนั้นหายไปหรือผ่านพ้นไปหรือการแก้ไข การกระทำ

พยากรณ์ หมายถึง ทำนายหรือคาดการณ์โดยอาศัยหลักวิชาโหราศาสตร์

โหราศาสตร์ หมายถึง โหราศาสตร์หมายถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยการพยากรณ์ ชะตาของมนุษย์ และ ปรากฏการณ์ต่างๆของโลกโดยการอาศัยการโคจรของดวงดาวเป็นหลัก

อิทธิพล หมายถึง สิ่งที่ยังผลให้สำเร็จ ซึ่งสามารถบันดาลให้เป็นไปตามความประสงค์ให้ผู้อื่นต้องคล้อยตามหรือทำตาม ให้เป็นผลสำเร็จตามสิ่งต่างๆ เช่น อิทธิพลของดวงดาว

ชาวไทยพุทธ หมายถึง คนไทยที่นับถือศาสนาพุทธ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการตรวจสอบเอกสารงานวิจัยเบื้องต้นพบว่า

พิไลรัตน์ รุจิณชัยกุล (2524) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการจากหมอ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับบริการจากหมอของสมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย” งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า คนไปหาหมอเพราะอยากรู้อนาคตมากที่สุด คาดหวังว่าเมื่อมาหาหมอแล้วทำให้สบายใจมากขึ้น คนส่วนใหญ่เมื่อมีปัญหาจะไม่ไปรับบริการจากหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ เพราะไม่เชื่อว่าหน่วยงานดังกล่าวจะช่วยเหลืออะไรได้ เมื่อมีปัญหาคนส่วนใหญ่จะเลือกปรึกษาคนใกล้ชิดก่อน รองลงมาคือปรึกษาหมอ ส่วนนักสังคมสงเคราะห์จิตเวชอยู่อันดับสุดท้าย จากงานวิจัยยังพบว่าคนจะดูแลสุขภาพเรื่องการทำงานเรื่องคู่ครองและการศึกษามากที่สุด

งานวิจัยนี้มีข้อมูลที่น่าสนใจ คือเมื่อคนมีปัญหาที่ปรึกษาคนใกล้ชิดไม่ได้แล้วมักจะไปพึ่งหมอ ประเด็นสำคัญในการดูแลสุขภาพเพราะเรื่องเหล่านี้มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต จากงานวิจัยนี้ทำให้เห็นว่าหมอมิบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษา จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าโหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทยปัจจุบัน โดยจะรู้สึกตัวหรือไม่ก็ตาม จะเชื่อหรือไม่ก็ตาม แม้เราจะไม่เชื่อ คนรอบข้างเราก็อาจจะเชื่อ หรืออาจกล่าวได้ว่าการทำนายทายทักเป็นปัจจัยส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดพลวัตในสังคมไทย

सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล (2535) วิจัยเรื่อง “หมอ : กระบวนการสร้างตัวตนและความสัมพันธ์ทางสังคม” งานวิจัยนี้พบว่า ลักษณะของวิชาโหราศาสตร์ดั้งเดิมมีลักษณะเป็นศาสตร์บริสุทธฺ์ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาและไสยศาสตร์ แต่โหราศาสตร์ในสังคมไทยมีพิธีกรรมมาเกี่ยวข้องด้วยเนื่องจากความเชื่อของหมอแต่ละคนไม่เหมือนกัน โดยความเชื่อดังกล่าวจะถูกสอดแทรกในกระบวนการการทำนาย นอกจากนั้นความเชื่อและความคาดหวังของผู้รับบริการ และสถานการณ์ในสังคมที่บุคคลนั้นเผชิญอยู่ มีผลกับความเชื่อต่อคำพยากรณ์ของหมอและทัศนคติต่อโหราศาสตร์

งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าคำทำนายของหมอดู ย่อมประกอบไปด้วยความเชื่อ ทศนคติต่อโลก และชีวิตของหมอดู บุคคลมีความเชื่ออย่างไรย่อมต้องแนะนำบุคคลอื่นอย่างนั้น ดังนั้น ความเข้าใจ สังคมของชีวิตของหมอดู ย่อมจะเป็นแนวทางการให้คำปรึกษาไปสู่การแก้ปัญหาที่ถูกต้อง

พระมหาประศักดิ์ อัครบุญโญ (ชั่งแสง) (2541) ได้ทำวิจัยเรื่อง **“ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรมของชาวพุทธไทย”** งานวิจัยนี้ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อของชาวไทยในเรื่องโหราศาสตร์ ได้ศึกษาเรื่องประวัติและวิวัฒนาการของโหราศาสตร์ไทย มีตัวอย่างการทำนายทายทักในพระไตรปิฎก งานวิจัยยังได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างโหราศาสตร์กับดวงดาว ปริชาญา และจิตวิทยา รวมทั้งประโยชน์ของโหราศาสตร์ นอกจากนั้นมีการศึกษาในเรื่องของกรรมตามหลักพุทธศาสนา อำนาจและอิทธิพลของดวงดาวและกรรมในชีวิตมนุษย์ ตลอดจนพิธีกรรมที่เกี่ยวกับโหราศาสตร์ของชาวพุทธไทยในปัจจุบัน

ผลการศึกษางานวิจัยพบว่า ชาวพุทธไทยในปัจจุบันเชื่อโหราศาสตร์และกฎแห่งกรรมไปพร้อม ๆ กัน ในขณะที่ยังเชื่อว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงสอนไว้ แต่ก็ยังมีความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์โดยใช้ประกอบในการตัดสินใจ ก่อนที่จะดำเนินกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง

พระมหาสมคิด เลือะกะ (2543) วิจัยเรื่อง **“จริยธรรมในอาชีพโหราจารย์”** งานวิจัยนี้กล่าวถึงบทบาทของโหราจารย์ไว้ 5 ประการ คือ 1) ส่งเสริมสุขภาพจิต ทำให้ผู้รับบริการคลายกังวลได้ 2) แนะนำอาชีพ ตามศักยภาพของบุคคล 3) เป็นครูหรือผู้นำทาง ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง 4) ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพทั้งทางกายและจิตใจและ 5) เป็นผู้เผยแผ่ศาสนาในกรณีที่ผู้ทำนายเป็นพระก็สามารถแทรกหลักธรรมเข้าไปได้ นอกจากหลักโหราศาสตร์แล้วโหราจารย์จะต้องมีหลักธรรมมาใช้ประกอบกับการทำนายด้วย โดยเฉพาะหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตได้แก่ อธิบาส 4 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 อคติ 4 เหล่านี้คือคุณธรรมพื้นฐานของโหราจารย์ งานวิจัยนี้ทำในเชิงปริมาณ สัมภาษณ์ผู้รับบริการ 150 คน มีสถิติที่น่าสนใจคือ เหตุผลที่คนมาดูดวงแบ่งเป็นอยากทราบอนาคตร้อยละ 40.6 และอยากทราบว่าหมอดูแม่นยำหรือไม่ร้อยละ 27.3 ทำให้เห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่อยากรู้ว่าอนาคตนั้นเป็นอย่างไร

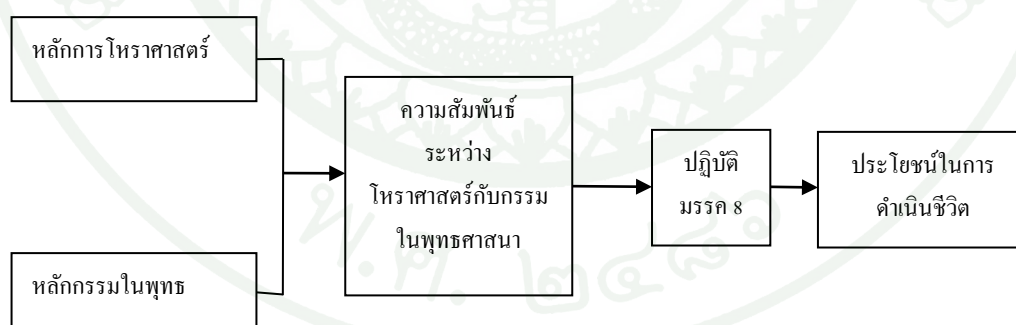
ผลการวิจัยเรื่องจริยธรรมในอาชีพโหราจารย์นี้ทำให้ได้ความรู้ว่า เนื่องจากโหรมีบทบาทสำคัญในสังคมไทย จึงควรจะมีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อแนะแนวชี้นำผู้อื่นไปในทางที่ถูก โหรก็มีข้อห้ามไม่ให้ทำนายในบางเรื่อง เพราะเป็นเรื่องละเอียดอ่อน และคำทำนายก็มีโอกาสผิดพลาดได้

จากวิจัยข้างต้นที่ได้นำมาเสนอนั้นสรุปได้ว่า ยังขาดการวิเคราะห์ในเรื่องความสัมพันธ์ของโหราศาสตร์กับกรรมในพุทธศาสนาอย่างชัดเจน และจากการพยากรณ์นำไปสู่การแก้ปัญหาตามแนวทางพุทธศาสนาถูกต้องตามหลักกรรมอย่างแท้จริง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ความเชื่อในเรื่องโหราศาสตร์ว่าชีวิตนี้ถูกกำหนดมาจากดาวดวง และกรรมในพุทธศาสนาว่ากรรมทั้งหมดถูกกำหนดมาจากการกระทำของตนเอง กรอบการวิจัยในส่วนของโหราศาสตร์ไทยที่มีความสัมพันธ์กับกรรมในพุทธศาสนาและนำประโยชน์จากจากความสัมพันธ์เพื่อการเข้าใจในการแก้กรรมตามหลักพุทธศาสนาที่ถูกต้องตามกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

โหราศาสตร์

ความหมายของโหราศาสตร์

ความหมายของโหราศาสตร์ได้มีผู้ให้คำจำกัดความหมายไว้หลายประการที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานฉบับ พ.ศ. 2542 ให้คำจำกัดความคำว่า โหราศาสตร์ว่า วิชาว่าด้วยการพยากรณ์โดยอาศัยการโคจรของดวงดาว "โหราจารย์" หรือ "โหร" ว่า วิชาโหราศาสตร์ หรือผู้พยากรณ์โดยอาศัยการโคจรของดวงดาว

คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 217) โหราศาสตร์คือวิชาที่เกี่ยวข้องกับกาลเวลา ทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต โดยหลักเกณฑ์การคำนวณเกี่ยวกับกระแสนัมพันธ์ของดวงดาวต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อมนุษย์ ตลอดจนสรรพสิ่งอันเป็นที่ประชุมของธาตุทั้งหลาย รวมถึงชีวิตและในชั้นบรรยากาศที่ห่อหุ้มโลกและดาวโลกดวงนี้ทั้งรูปธรรมและนามธรรมคำว่าโหราศาสตร์มีที่มาจากคำสันสกฤตว่า “โหรา” แปลว่า “ส่วนที่ 24 แห่งอโหราตร์” “อโหราตร์” ตรงกับคำมคธว่า “อโหรัดตะ” ซึ่งคำว่า อโหรัดตะ นี้ แปลว่า “วันกับคืน” หรือ 24 ชั่วโมง ฉะนั้น “โหรา” จึงแปลว่า “ชั่วโมง” หรือ “โมงยาม”

โหราศาสตร์ในภาษาอังกฤษตรงคำว่า “Horoscope” หรือ “Astrology” นั้นมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ “Astrow” หมายถึง ดวงดาว กับ “Logos” หมายถึง ถ้อยคำหรือคำพูดซึ่งแปลรวมกันว่าเป็นการพูดเกี่ยวกับดวงดาว (สุพิตรา สุภาพ, 2518: 169)

มานพ นักการเรือน (2553: 1) โหราศาสตร์ ตามตำราของวราหมิหิระ โหราศาสตร์มาจากคำว่า “อโ” แปลว่า กลางวัน และ “ราตรี” แปลว่า กลางคืน แต่ได้ตัดอักษรพยางค์แรกและพยางค์หลังออกเสีย จึงเหลือเพียงคำว่า “โหรา” ยังมีอีกคำที่ใช้แทนโหราศาสตร์ คือ โชติศาสตร์ มาจากคำว่า โชติ แปลว่า แสงสว่าง หรือดวงดาว

สิงโต สุริยอารักษ์ (2512: 1) กล่าวว่า โหราศาสตร์เป็นวิชาพยากรณ์ ที่เนื่องมาจากอำนาจของดวงดาวนพเคราะห์ต่างๆ ที่โคจรอยู่รอบจักรราศี

สรุปได้ว่า โหราศาสตร์หมายถึงศาสตร์ที่ว่าด้วยการพยากรณ์ ชะตาของมนุษย์และปรากฏการณ์ต่างๆของโลกโดยการอาศัยการโคจรของดวงดาวเป็นหลัก

องค์ประกอบของโหราศาสตร์ไทย

โหราศาสตร์ของไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะตน โดยนำหลักความเชื่อในเรื่องของสิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้ามาเกี่ยวข้อง จึงแบ่งเป็น 3 ประเภท (มานพ รักการเรียน, 2553) ดังนี้

1. ภาคคำนวณ เป็นเรื่องของการคำนวณตัวเลข การนับตัวเลขและกฎเกณฑ์ในเรื่องของการหาตำแหน่งของดวงดาวต่างๆ เช่น กฎเกณฑ์ในการผูกดวง โดยใช้คัมภีร์หรือตำราเป็นหลักในการพยากรณ์ เช่น คัมภีร์สุริยาตร์ เป็นคัมภีร์สำหรับคำนวณหาจุดเถลิงศก วัน ยาม ราศี เป็นต้น

2. ภาคพยากรณ์ เป็นเรื่องของการเชื่อมโยงกฎเกณฑ์โดยการตีความและเชื่อมโยงความหมายออกเป็นลักษณะของคำทำนาย อาจแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ (1) การพยากรณ์ในด้านอดีต (2) การพยากรณ์ปัจจุบัน และ (3) การพยากรณ์ในด้านอนาคต

3. ภาคพิธี เป็นการนำหลักของไสยศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย หรือเรียกว่า พิธีสะเดาะเคราะห์ โดยนำพิธีกรรมทั้งของพราหมณ์กับพระพุทธศาสนามาประสมกันเพื่อให้เกิดศรัทธากับผู้ที่ใช้บริการ สำหรับพระสงฆ์นั้น ใช้คุณกัณฑ์ ไม่ดี เพื่อนำไปประกอบพิธีกรรมทางศาสนาด้วย

โหราศาสตร์ไทยได้รับอิทธิพลมาจากโหราศาสตร์อินเดีย ซึ่งมีการสืบทอดมาจากพราหมณ์เดินทางมายังสุวรรณภูมิพร้อมกับเผยแพร่ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ด้วยโดยมีองค์ประกอบหลักๆ และได้มีลักษณะเฉพาะของโหราศาสตร์ไทย

พัฒนาการของโหราศาสตร์ไทย

โหราศาสตร์สมัยสุโขทัย (พยากรณ์, 2554)

จากศิลาจารึก วัดป่ามะม่วง จังหวัดสุโขทัย เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จารึกถึงพระปรีชาสามารถด้านดาราศาสตร์ของพญาลิไท ที่ทรงปรับปรุงแก้ไขศักราช จนสามารถประกอบเป็นปฏิทินสำเร็จรูปได้ ศิลาจารึกวัดป่ามะม่วงหลักที่ 4 ด้านที่ 2 บรรทัดที่ 2-7 จารึกเป็นอักษรขอมแปลได้ว่า "โดย พราหมณ์ คาบส สมเด็จพระพิตร ทรงประกาศ เพทศาสตร์คม หลักความยุติธรรมทั้งหลาย เป็นต้น โยชติศาสตร์ กล่าวคือ ดาราศาสตร์ เป็นต้น คือ ปี เดือน สุริยคราส จันทรคราส พระองค์อาจรู้ซึ่งเศษ ทรงพระปรีชาโอฬาริก ฝ่ายวันสิ้นเดือน 4 ที่ควรมหา หลังศักราช มีอธิกมาส พระองค์ก็ทรงแก้ไขให้สะดวก ทรงตรวจสอบแล้ว อาจรู้ปีที่ เป็นปกติมาสและอธิกมาส อธิกมาส นักษัตร โดยสังเขปและโดยปฏิทินสำเร็จรูป

โหราศาสตร์สมัยอยุธยา (ภารต ถิ่นคำ, 2546)

ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง มีเพชรน้ำเอกในวงการโหราเกิดขึ้น ซึ่งได้แก่ พระยาโหราธิบดี ซึ่งความแม่นยำในการพยากรณ์นั้นเป็นที่เลื่องลือมาจนถึงปัจจุบัน ที่เรียกกันในหมู่โหราว่า "ตำราโหราทายหนู" กล่าวกันว่าการออกท้องพระโรงว่าราชการคราวหนึ่ง บังเอิญมีหนูตกลงมาจากเพดานของพระที่นั่งใกล้พระองค์ ซึ่งทรงทอดพระเนตรอยู่แต่พระองค์เดียวจึงทรงเอาขันทองครอบหนูเอาไว้ แล้วให้เบิกตัวพระยาโหราธิบดีให้เข้าเฝ้า ตรัสให้ทำนายว่าสิ่งที่อยู่ในขันทองนี้คืออะไร ซึ่งพระยาโหราธิบดีได้ผูกดวงกาลชะตาแล้วจับยาม คำนวณ จากนั้นจึงถวายคำทำนายออกไปว่าเป็นสัตว์สี่เท้า จำนวน 4 ตัว ซึ่งสมเด็จพระเจ้าปราสาททองทรงเฉลยว่า ที่ว่าสัตว์ 4 เท้านั้นถูกต้อง แต่จำนวน 4 ตัวนั้นผิด ซึ่งพระยาโหราธิบดีก็ยังยืนยันคำทำนายของตน พระองค์ท่านจึงทรงเปิดขันทองขึ้น ปรากฏว่า มีแม่หนูวิ่งออกมา 1 ตัว และมีลูกหนูแดงๆ เพิ่งจะคลอด อีก 3 ตัว รวมเป็น 4 ตัว ตรงตามคำทำนายเอาไว้ทุกประการ พระองค์จึงตรัสชมเชยว่า พระยาโหราธิบดีคนนี้ทายแม่นยำกว่าตาเห็น เพราะพระองค์เองก็ทรงทอดพระเนตรเห็นแค่หนู 1 ตัวเท่านั้น

อีกคราวนี้พระยาโหราธิบดีคนเดียวกันนี้ทำนายว่า ปีนั้นวันนั้นจะเกิดไฟไหม้พระราชวัง ขอให้เตรียมอพยพ ขนย้ายของมีค่าออกไปจากพระมหาปราสาทก่อน สมเด็จพระเจ้าปราสาททองจึงโปรดให้เจ้าพนักงาน ขนย้ายของออกไปไว้ในเรือลอยลำอยู่ ตามวันเวลาดังกล่าว ถึงเวลายังไม่เห็น

วิแว่วว่าจะเกิดไฟไหม้แต่อย่างใด มิหนำซ้ำ ยังมีฝนตก ปรอยๆ อีกด้วย จึงตรงถามข้าพระยาโหราธิบดี ซึ่งพระยาโหราธิบดีกราบทูลว่าขอให้ทรงรอให้หมดฤกษ์ชะก่อน กราบทูลขาดคำ ก็เกิดอสุณิบาดผ่าเบี่ยง ลงมาที่ยอดเหมพระมหาปราสาท เกิดติดไฟลุกลามไปทั่ว ตรงตามคำทำนายทุกประการ

โหราศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์

สมัยรัชกาลที่ 1 ทรงพระปรีชาสามารถทางโหราศาสตร์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ก็เป็นที่น่าอัศจรรย์ หลายต่อหลายอย่าง อาทิ ทรงให้ประชุมโหรในการวางแผนพระหลักเมืองของกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ทรงสถาปนาขึ้น ซึ่งการวางตำแหน่งดวงดาวโยกเกณฑ์ต่างๆ ในดวงเมืองนี้ ผู้ที่คลุกคลีในวงการโหราศาสตร์ไทยในระดับลึกจะบอกได้เลยว่า ผู้ที่วางตำแหน่งโยกเกณฑ์ดวงดาวนี้ ต้องเป็นโหรระดับอัจฉริยะอย่างยิ่งเลยทีเดียวเพราะสามารถกำหนดดวงเมืองมิให้มีอริราชศัตรู มาข่มขู่บีบตาเอาได้ ซึ่งเรื่องนี้อาจเล่าได้เป็นเรื่องใหญ่ๆ เลยทีเดียว

ในพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ ก็มีการบรรยาย ความรู้เรื่องโหราศาสตร์ชั้นสูงของไทย สอดแทรกเข้าไป อย่างกลมกลืนอยู่ตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งถ้าไม่มีความรู้ทางด้านนี้อย่างแตกฉานลึกซึ้งแล้ว จะไม่มีทางสร้างสรรค์เรื่องเหล่านี้ขึ้นมาได้เลย อีกทั้งมีเรื่องเล่าถึงพระอัจฉริยภาพในด้านการพยากรณ์ เมื่อคราวมีเหตุให้มีอสุณิบาดต้อง พระมหาปราสาท ก็พระที่นั่งอัมรินทร์มหาปราสาทไหม้ไปทั้งหลัง มีบันทึกเรื่องราวของเหตุการณ์ครั้งนี้ ในจดหมายเหตุ กรมหลวงนรินทรเทวี (กุ) ว่า ณ วันอาทิตย์ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 7 ปีวอก เวลา บ่าย 3 โมง 6 บาท อสุณิบาดต้อง พระมหาปราสาท ให้ไฟไหม้วอดทั้งหลัง พระเจ้าอยู่หัวเสด็จลงมาอำนวยการดับไฟเองทั้ง วังหลังและวังหน้า ครั้งนั้น พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงตรัสถึงเรื่องนี้ว่า เทวดาเข้าข้างพระองค์ มิให้ถึงกับต้องเสียเมืองแค่เสียพระมหาปราสาท แล้วทรงพยากรณ์ต่อไปว่ากรุงเทพฯ จะดำรงสถาพรต่อไป ถึง 150 ปี และความที่ทรงพยากรณ์เอาไว้เช่นนี้ทำให้ วาระต่อๆ มาเมื่อกรุงเทพฯ เจริญต่อมาใกล้จะถึง 150 ปี ก็มีการกล่าวขวัญ ถึงกันมากอยู่ แม้พระราชปรารภในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็มีการกล่าวถึงเรื่องนี้กันหลายคราว ซึ่งความแม่นยำก็มาประจักษ์ชัดเมื่อตอนมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็น ระบอบประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. 2475 ครบ 150 ปีพอดี นับจากตั้งกรุงเทพฯ เมื่อปี พ.ศ. 2325

สมัยรัชกาลที่ 2 มีโหรสำคัญ 2 องค์ สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส งานนิพนธ์ของ พระองค์ท่านหลายชิ้นได้แสดงถึงพระอัจฉริยภาพทางวิชาโหรฯ อีกพระองค์หนึ่ง คือ สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมหลวงพิทักษ์มนตรี พระองค์นอกจากจะทรงเป็นปรมาจารย์ในการประดิษฐ์ ทำมาแล้ว ยังทรงพระราชนิพนธ์เรื่อง จักรทศปณิกำฉันท และลิลิตทักขยพยากรณ์ ซึ่งเหล่าผู้ศึกษาวิชา โหร ในรุ่นต่อๆมายังคงใช้ อ้างอิงกันจนถึงทุกวันนี้ ถึงกับมีพระนามอยู่ในการกล่าวโอวาทให้ว่ครู โหรจนถึงปัจจุบัน

สมัยรัชกาลที่ 3 มีการติดต่อกับประเทศทางตะวันตก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง และเริ่มมีการรับเอา วิทยาการต่างของตะวันตกเข้ามาศึกษา ในหมู่ชนชั้นนำในสมัยนั้นรวมถึง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเองเมื่อ ครั้งนั้น ก่อนที่จะทรงเสวยราชย์ในเวลาต่อมา ทรงดำรงสมณเพศเป็นพระภิกษุ ดำรงพระอิสริยยศเป็น พระวชิรญาณ ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาส วัดบวรนิเวศวิหาร ก็ได้ทรงศึกษาวิทยาการทางด้านดาราศาสตร์ จากพวกบาทหลวงโปแตสแตนท์ มาประยุกต์ใช้กับวิชาการด้านโหราศาสตร์ไทย อย่างทรงเข้าพระทัยอย่างลึกซึ้ง ทรงชำระคัมภีร์ พระสุริยยาตร์ในสมัยต่อมา อีกทั้งทรงนิพนธ์คัมภีร์ปักษ์คนณา ซึ่งใช้คำนวณวันมหาปวารณา เข้าพรรษา ของคณะสงฆ์ ฝ่ายธรรมยุติ ซึ่งพระองค์ได้ทรงโปรดให้สถาปนาขึ้น ซึ่งคัมภีร์ปักษ์คนณานี้ เป็นหลักฐานอย่างดีถึงพระปรีชาสามารถ ทั้งในด้านโหราศาสตร์และดาราศาสตร์ของพระองค์ และ ต่อมาเมื่อทรงเสด็จเฉลิมถวัลย์ราชย์สมบัติเป็นพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ในการต่อมาแล้วนั้น พระองค์ได้ทรงใช้วิชาการทางด้านนี้ ในการช่วยเหลือประเทศชาติให้รอดพ้นจากภัยพิบัติ โดยเฉพาะเกี่ยวกับขบวนการกบฏโจรสลัดรวมทั้งอาชญากรรมศาสตร์ ต่างๆประกอบกับรัฐประศาสนนโยบาย ที่ลึกซึ้งสุขุม ช่วยเหลือประเทศชาติให้รอดพ้นจากภัยพิบัติในโดยการล่าเมืองขึ้นหรืออาณานิคมจาก ชาตินิยมอำนาจจากชาติตะวันตกที่คุกคามไทยในขณะนั้น

ประการแรกคือ ทรงตรวจของพระองค์และของสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอเจ้าฟ้าจุฑามณี ว่ามี ดวงเสมอกัน และดูเหมือนว่าพระอนุชา มีจุดเด่นกว่าจะด้วยซ้ำ จึงเห็นสมควรให้สถาปนา สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอพระองค์นั้น ขึ้นเป็นพระเจ้าอยู่หัวเช่นกัน ทรงพระนามว่าพระบาทสมเด็จพระ ปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชสมัยของพระองค์ จึงถือว่า สยามประเทศมีพระมหากษัตริย์ 2 พระองค์ ทำให้ความสามัคคีในหมู่พระราชวงศ์ทั้งวังหลวงและวังหน้า ซึ่งกำลัง ลุกกลามใหญ่โตเนื่องจากการ แทรกแซงของประเทศทางตะวันตกเป็นอันหมดไป

ประการต่อไปพระองค์ทรงยกเสาพระหลักเมืองขึ้นใหม่ตามฤกษ์ที่พระองค์ทรงกำหนดขึ้น โดยยกเสาเดิมขึ้นแล้วทำเสาใหม่ด้วยไม้ชัยพฤกษ์ ตั้งพระฤกษ์ใหม่ ณ วันอาทิตย์ แรม 9 ค่ำ ปีมฤกษะ ตรงกับวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2396 เวลา 6 ทุ่มเศษหรือ 00.15 นาฬิกา ซึ่งทางวิชาการโหราแล้ว ถือว่า พระองค์ทรงแก้อาถรรพณ์ ในเรื่องเกี่ยวกับดวงเมืองในรัชสมัยของพระองค์ได้อย่างฉะฉานยิ่งนัก

รัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเคร่งครัดในหลักวิชาการโหราเป็นอย่างยิ่ง ทรงนำวิชาการจากแดน ตะวันตก เช่นวิชาดาราศาสตร์มาใช้ในคัมภีร์โหราไทย ทรงนำเกตุ หรือคราสน้อย ซึ่งเป็นเกณฑ์เลขในการอนุกรม สุริยุปราคา และดาวยูเรนัสหรือดาวมฤตยู ซึ่งเป็นดาวพระเคราะห์ที่ค้นพบใหม่ ซึ่งค้นพบโดยเซอร์วิลเลียม เฮอร์เชล เข้ามาใช้ในคัมภีร์พระสุริยยาตร์ ใช้แทนเลข 9 และ 0 ลงในดวงชะตา จนปัจจุบันนี้ยังไม่มีหลักฐานว่า พระองค์ทรงคิด เกณฑ์เลขที่เรียกว่า อูจณี ของดาวมฤตยูได้อย่างไร แต่ก็สามารถใช้ได้อย่างผสมกลมกลืนกับคัมภีร์เดิมได้เป็นอย่างดีและเหล่าโหราทั้งหลายก็ใช้กันมาจนถึงทุกวันนี้ แม้ว่าต่อมามีการค้นพบดาวเนปจูน และดาวพลูโต แต่การจัดอูจณีของ ดาวทั้ง 2 ดวงนี้ ยังไม่เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง เท่าที่ก็ได้แก่ พลุหลวง (ประยูร อรุณราช) และ ชัยพฤกษ์ อรุณราชบุตรสาวที่จัดทำขึ้นและนำมาลงเผยแพร่ในหนังสือโหราเวศน์เท่านั้น

ความเคร่งครัดในวิชาการโหราของพระองค์ทำให้มีการตื่นคนขนขวายค้นคว้าทางวิชาการด้านโหราในวงในอย่างกว้างขวางเพราะถ้าพระองค์ตรัสถามแล้วตอบไม่ได้ถึงกับมีการลงโทษพวกรวมโหราให้สวมประคำซึ่งเอาหอยโข่งมาร้อยเป็นลูกประคำแล้วให้ไปขัดสังโคหินที่วัดพระเชตุพนฯ หรือที่พระราชวังสราญรมย์ให้เป็นที่อับอายว่ามโหฬาร

พระอัจฉริยภาพในด้านโหราศาสตร์ที่ไม่มีผู้ใดเสมอเหมือน ของพระมหากษัตริย์พระองค์นี้มีมากมาย การทำนายดวงชะตาพระราชโอรสและพระราชธิดา ที่พระองค์นิพนธ์ไว้เป็นภาษาบาลีเฉพาะองค์ก็ดี การทำนายลง บอกเหตุต่างๆทางธรรมชาติ เช่นดาวหาง ดาวตกอุกบาต พายุกรณ์ น้ำฝน การกำหนดเวลาที่เป็นสากล และการทำนาย สุริยุปราคา ที่เป็นวิทยาศาสตร์ และอีกหลายสิ่งที่เกิดขึ้นในรัชกาลนี้เหลือที่จะพรรณาได้หมดเหล่าโหรรุ่นหลังจึงพร้อมใจกันยกย่องพระองค์เป็นปรมาจารย์ทางด้านโหราศาสตร์ของไทยอีกพระองค์หนึ่ง ซึ่งอัญเชิญใส่ไว้ในโองการ ไหว้ครุโหร ในยุคต่อมาแม้ จนถึงปัจจุบัน

รัชกาลที่ 5 สมัยต่อมาในแผ่นดินพระพุทธเจ้าหลวง นั้นก็มีเรื่องเล่าถึงความแม่นยำในเชิงโหราศาสตร์ของ พระยาโหราธิบดี (แหยม วัชรโชติ) คือการทำนายพระสุบินขององค์พระปิตุลาธิราชว่า จะทรงได้รับข่าวศึก ภายใน 7 วัน ซึ่งก็ตรงตามคำทำนาย เพราะไม่นานนักก็ทรงได้รับใบบอกจากหัวเมืองพายัพ เรื่องพวกฮ่อก่อการกบฏ ทางกรุงเทพฯ ต้องจัดส่งทหารขึ้นไปปราบปรามเหตุการณ์ จึงสงบลงได้ ความสามารถในการพยากรณ์ครั้งนี้ ทำให้ท่านพระยา โหราธิบดี ได้รับพระราชทาน เข็มศิลปวิทยาเชิดชูเกียรติยกย่องความสามารถ

รัชกาลที่ 6 นั้น กรมโหรได้รับราชการสนองพระเดชพระคุณในการหาพระฤกษ์ประกาศพระราชสงคราม กับฝ่ายมหาอำนาจกลางในมหาสงครามโลกครั้งที่ 1 มีการฟื้นฟูพระราชนิพนธ์ตำราโหราศาสตร์โบราณราชประเพณี ต่างๆ รวมถึงการกำหนดพระฤกษ์ ในพระราชพิธีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานพระราชสงครามในทวีปยุโรปครั้งนั้น ซึ่งต่อมาได้นำชัยชนะมาสู่สยามประเทศ ทำให้ศักดิ์ศรีของประเทศสยามได้ถูกยกระดับเท่าเทียมอารยประเทศ และในรัชกาลนี้เองที่เหล่าศิลปินวิทยาการต่างๆ จากอัสตดงคตประเทศได้เผยแพร่อิทธิพลมาทางสื่อต่างๆ ทั้งจากความเจริญรุ่งเรืองทางด้านสื่อ เช่น โทรเลข การไปรษณีย์ ขนส่ง ความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศ รวมทั้งการศึกษาของประชาชนดีขึ้น ทั้งจากเหล่าคนไทยที่ไปศึกษาต่อและนำเข้ามาเอง เริ่มมีการแปลภาษา และศึกษาเป็นการส่วนตัวมีการนำตำราโหราศาสตร์สากล มาสู่ประเทศไทย มีการวิพากษ์วิจารณ์เปรียบเทียบกับโหราศาสตร์ไทยแบบดั้งเดิม ในเมืองไทยจนถึงกับแบ่งพวกเป็นหัวนอกหัวในกันเอง ในหมู่ผู้สนใจในวิชานี้กันขึ้น แต่โหราศาสตร์สากล ก็ยังคงอยู่ในวงจำกัดมาก มีผู้น้อยท่านมากและโดยมากเป็นความสนใจในส่วนตัวศึกษากันในวงเล็กๆ แต่ถึงกระนั้นทำให้เรารู้กันว่าตำแหน่งดวงดาวในคัมภีร์สุริยยาตร์ที่ใช้กันมาแต่โบราณกาลนั้นคลาดเคลื่อน กับวิทยาการด้านดาราศาสตร์ทางตะวันตก โดยเฉพาะการทำปฏิทินดาราศาสตร์ซึ่งเรื่องนี้เป็นประเด็นที่ต้องถกเถียงกันอย่างมากในเชิงวิชาการของเหล่าโหรในรุ่นต่อๆ มา เจ้านายหลายพระองค์และปัญญาชนที่กลับมาจากต่างประเทศในครั้งนั้น ที่ได้สะสมตำราโหราศาสตร์สากล ไว้มาก อาทิ หม่อมเจ้าเฉลิมศรี จันทรพัฒน์, หม่อมเจ้าพรหมมาส พรหมเมศ, พระยาบริรักษ์เวชชการ (บริรักษ์ ดิถีรณานนท์) หลวงอรรถวาที ธรรมปวิรรต (วิเชียร จันทรหอม เปริยัญและเนติบัณฑิต) และอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนาม ได้นำวิทยาการอันแปลกใหม่นี้เผยแพร่ออกสู่สาธารณชนผู้สนใจโดยเฉพาะที่จะกล่าวถึงคือ หลวงอรรถวาที ธรรมปวิรรตนั้น ได้จัดพิมพ์หนังสือโหราศาสตร์นิเทศ ซึ่งเป็นตำราพื้นฐานของโหราศาสตร์ไทยที่เปรียบเทียบกับการนำเสนอในแบบสากล และเป็นคนแรกที่จัดทำปฏิทินโหราศาสตร์ขึ้นเผยแพร่ตามแบบวิธีการทางคัมภีร์สุริยยาตร์ โดยใช้ชื่อว่า ปฏิทินโหราศาสตร์ไทย พ.ศ. 2417 ถึง พ.ศ. 2479 ซึ่งแต่เดิมผู้ที่สนใจโหรนั้นต้องศึกษาวิชาคำนวณก่อนและ มาศึกษาวิชาจากคัมภีร์พระสุริยยาตร์ และลงม้านัดจัดทำปฏิทินโหราศาสตร์ขึ้นใช้เอง หรือมิฉะนั้นก็ต้องไปขอจดคัดลอก เอาจากกรมโหร

ซึ่งก็คำนวณล่วงหน้าเอาไว้ ปีต่อปีหรือไม่ก็นัก ส่วนปีเก่าๆก็ต้องไปคัดเอาเองด้วยกันทั้งสิ้น จึงจะสามารถที่จะหาตำแหน่งดวงดาวหรือที่ต่อมาเรียกกันในภาษาโหรา ว่าผูกดวงนั่นเอง เสียหายที่หลวงอรรณาภิธรรมปริวรรต มีอายุขัยสั้นถึงแก่กรรมด้วยวัยที่ไม่มากนัก งานทั้งหมดของท่านทางทายาทได้อุทิศลิขสิทธิ์ให้กับหอพระสมุดแห่งชาติเป็นผู้ดูแลแทน ทำให้มีสำนักพิมพ์เอกชนขออนุญาตพิมพ์เผยแพร่เป็นครั้งแรก นอกจากนี้ได้รับตำราของท่านที่เก็บรวบรวมสะสมไว้ก็เป็นแรงบันดาลใจให้อนุชนรุ่นต่อมาบางท่านสนใจที่จะศึกษาวิชาการด้านนี้ต่อไปโดยเฉพาะโหราศาสตร์สากล ถึงกับไปเรียนเองถึงที่ประเทศอังกฤษ

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศ พ.ศ.2475 ข้าราชการกรมโหราก็ต่างออกมาประกอบอาชีพ อิสระในเชิงวิชาการด้านนี้ เป็นการส่วนตัว ถึงกับเป็นที่รู้จักกันไปเช่นเดียวกับพราหมณ์และพระสงฆ์ ซึ่งต้องจัดให้มีเป็นธรรมเนียม ในพิธีราษฎร์ที่สำคัญ ที่ต้องใช้ฤกษ์ยามาที่ หรือแม้แต่ในยามที่ประเทศชาติคับขัน เนื่องจาก ความไม่สงบทางการเมือง ภายในประเทศ มีการรัฐประหารกัน หลายต่อหลายครั้ง ทำให้เหล่าโหรต่างๆ ก็ต้องถูกจับพลอยฟ้าพลอยฝนไปกับเขาด้วย ที่ทำสำเร็จก็มี ที่สมรู้ร่วมคิดถูกจับติดตะรางคนักโทษ ทางการเมือง ถูกนำไปปล่อยเกาะตะรุเตาก็มี นักโหราการเมืองสมัยนั้นมีการเปิดการสอนวิชาโหราศาสตร์กัน ในคุุบบางช่วงพอถึงคราวจะหลบหนีก็ใช้วิชาโหรนี้ หาฤกษ์เพื่อหลบหนีจากการปล่อยเกาะตะรุเตาสำเร็จก็มี

รัชกาลที่ 9 พระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ในเชิงความรู้เกี่ยวกับโหราศาสตร์ชั้นสูง ก็คือหนังสือพระราชนิพนธ์ เรื่องพระมหาชนก มีภาพแบบดวงไทยปรากฏอยู่ ซึ่ง ชัย ราชวัตร ผู้ภาพการ์ตูนต้องเขียนภาพดวงลงไป แต่ตำแหน่งดาวนั้นเป็นตำแหน่งซึ่งพระองค์ทรงกำหนด ที่เป็นตำแหน่งจริงทางโหราศาสตร์ ณ วันที่กำหนดในท้องเรื่องนั้น ซึ่งแสดงถึงพระราชกุศลในเชิงโหราศาสตร์ชั้นสูงอย่างมาก

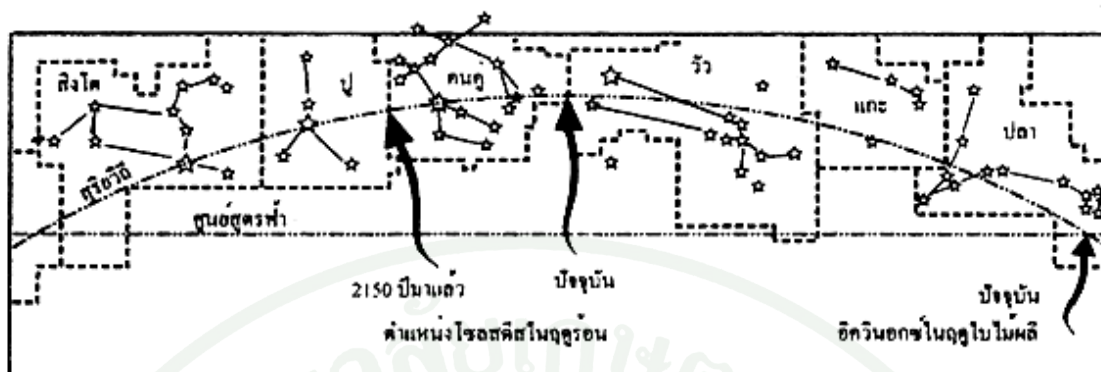
จากประวัติศาสตร์โหราศาสตร์นั้นแสดงให้เห็นว่ามีความเกี่ยวข้องอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ในอดีตโหราศาสตร์ถูกนำมาใช้ในการถวายคำแนะนำแก่พระเจ้าแผ่นดินในกิจการงานต่างๆ ซึ่งศาสตร์นี้ถือได้ว่าเป็นศาสตร์ที่เป็นความรู้ชั้นสูง ไม่เป็นที่แพร่หลายมีอยู่เฉพาะกลุ่มที่สามารถเล่าเรียนศาสตร์นี้ได้ แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ทำให้โหราศาสตร์แพร่หลายสู่สาธารณะชนมากขึ้น ยิ่งในยุคปัจจุบันนี้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเราสามารถเข้าถึงโหราศาสตร์ได้อย่างง่ายดาย โดยสังคมไทยมีความเกี่ยวข้องกับโหราศาสตร์ต่อเนื่องถือว่าโหราศาสตร์ส่วนหนึ่งของสังคมไทยในทุกวันนี้

รากฐานโหราศาสตร์ไทย

โหราศาสตร์เริ่มจากการที่มนุษย์เฝ้าสังเกต การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ พิจารณา จดจำ บันทึกความเป็นไปในท้องฟ้าและดวงดาวทั้งกลางวันและกลางคืนต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีกอย่างเป็นระบบระเบียบมีกฎเกณฑ์ ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของดวงดาวต่างๆ ในท้องฟ้าที่มีต่อกันและมีความสัมพันธ์กับวันเวลา ฤดูกาลบนโลก การสังเกตดาวของคนไทยสมัยโบราณมีมาช้านาน ซึ่งการดูดาวในวิถีชีวิตคนในสมัยโบราณแทบทุกสาขาอาชีพทั้งชาวนา ชาวประมง พรานป่ากระทั่งขุนโจรใช้กันคือการสังเกตด้วยตาเปล่า ดูกันลุ่มๆ โดยไม่ต้องอาศัยกล้องดูดาวใดๆ เพราะสมัยโบราณ ครั้งที่นาฬิกาและปฏิทินยังไม่แพร่หลาย การบอกเวลาและฤดูกาลจำต้องฟังฟังพระอาทิตย์ พระจันทร์ และดวงดาวเป็นสำคัญ (นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว, 2549: 35) และการดูดาวอีกรูปแบบผูกพันอยู่กับวิชาการทางโหราศาสตร์ ซึ่งเป็นตำราฝ่ายโหราศาสตร์โบราณ มี “คัมภีร์สุริยยาตร์” ซึ่งเป็นคัมภีร์ว่าด้วยการเดินทางของดาวพระเคราะห์เป็นสดมภ์หลัก เต็มไปด้วยการคำนวณรายละเอียดของสมมุติดวงดาวหรือองศาแสดงตำแหน่งและการโคจรของดวงดาวหรือองศาแสดงตำแหน่งและการโคจรของดวงดาวบนฟากฟ้า จากการสังเกตดวงดาวบนท้องฟ้านั้นสามารถแบ่งดวงดาวออกเป็น 2 ประเภท คือ (คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย, 2547)

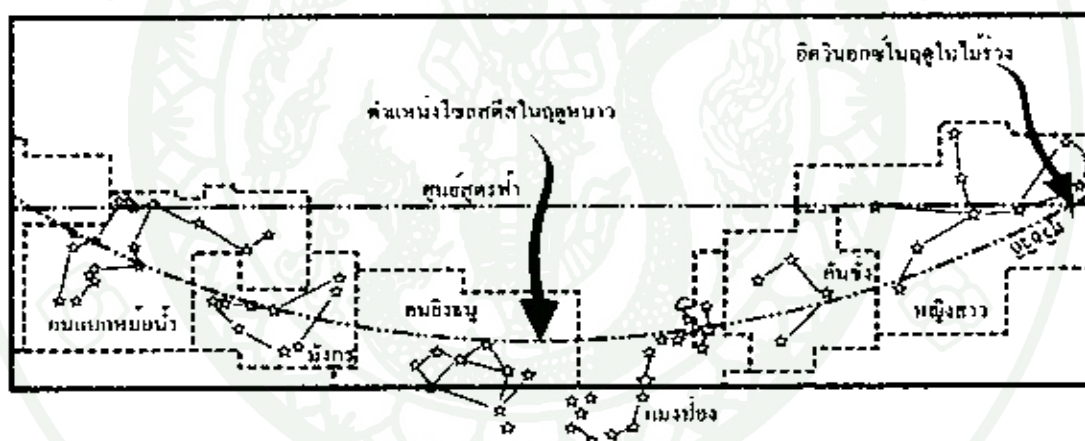
1. ดาวฤกษ์ (Star) หรือดาวที่ตรึงอยู่กับที่ แต่เพราะโลกหมุนรอบตัวเรา จึงเห็นคล้ายกับกลุ่มดาวฤกษ์โคจรรอบโลก เหมือนฉากเคลื่อนไปในทิศตรงข้าม ได้แก่

1.1 กลุ่มดาวจักรราศี (Zodiac) 12 ราศี ที่เรียงรายอยู่ตามแนวสุริยวิถี อันมีหมู่ดาวราศีเมษ Aries (แกะ) เป็นหมู่ที่ 1 จนถึงหมู่ดาวราศีมีน Pisces (ปลาคะเพียนคู่) เป็นหมู่ที่ 12 (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ดาวจักรราศี

ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 217)

ภาพที่ 3 ดาวจักรราศี

ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 218)

1.2 กลุ่มดาวฤกษ์ 27 ฤกษ์ ที่เรียงรายอยู่ตามแนวศกิริณี อันมีหมู่ดาวอัศวิน (ดาวม้า) เป็นหมู่ที่ 1 จนถึงหมู่ดาวเรวดี (ปลาตะเพียน) เป็นหมู่ที่ 27 และจัดเป็นหมวดหมู่ได้ 9 หมวดฤกษ์ๆ ละ 3 ฤกษ์ โดยมีทฤทโทฤกษ์เป็นหมวดที่ 1 จนถึงสมโณฤกษ์เป็นหมวดที่ 9 ดาวฤกษ์บางดวงในหมู่ดาวฤกษ์เป็นดาวฤกษ์ในหมู่ดาวจักรราศีด้วย

1.3 กลุ่มดาวฤกษ์อื่นๆ ที่อยู่นอกเขตสุริยวิถี ศศิวิถี ซึ่งไม่มีความสำคัญหรืออิทธิพลในทางโหราศาสตร์ สำหรับชื่อหมู่ดาวในท้องฟ้าที่ขึ้นตั้งขึ้นจากการจินตนาการเห็นเป็นรูป คน สัตว์ สิ่งของต่างๆ หมู่ดาวฤกษ์ที่มีในท้องฟ้าทั้งหมดจัดได้เป็น 88 หมู่

2. ดวงดาวในระบบสุริยะ (Solar System) ได้แก่

2.1 ดวงอาทิตย์ ดาวฤกษ์ เป็นเจ้าระบบสุริยะ มีอิทธิพลสูงสุด

2.2 ดวงจันทร์ บริวารของโลก มีอิทธิพลรองลงมา

2.3 ดาวเคราะห์บริวารของดวงอาทิตย์ (Planet) ตามลำดับจากใกล้ออกไป ยกเว้นโลก ได้แก่ ดาวพุธ ดาวศุกร์ (โลก ดวงจันทร์ ราหู) ดาวอังคาร ดาวพฤหัสบดี ดาวเสาร์ เห็นได้ด้วยตาเปล่า สำหรับ ดาวมฤตยู ดาวเนปจูน ดาวพลูโต เห็นได้ด้วยกล้องโทรทรรศน์

ทางโหราศาสตร์กำหนดเครื่องหมายสัญลักษณ์ตัวเลขไทยประจำดวงดาวดังนี้

ดวงอาทิตย์ (๑)	ดวงจันทร์ (๒)	ดาวอังคาร (๓)	ดาวพุธ (๔)
ดาวพฤหัสบดี (๕)	ดาวศุกร์ (๖)	ดาวเสาร์ (๗)	ราหู (๘)
เกตุ (๙)	ดาวมฤตยู (๐)	ดาวเนปจูน (น)	และดาวพลูโต (พ)

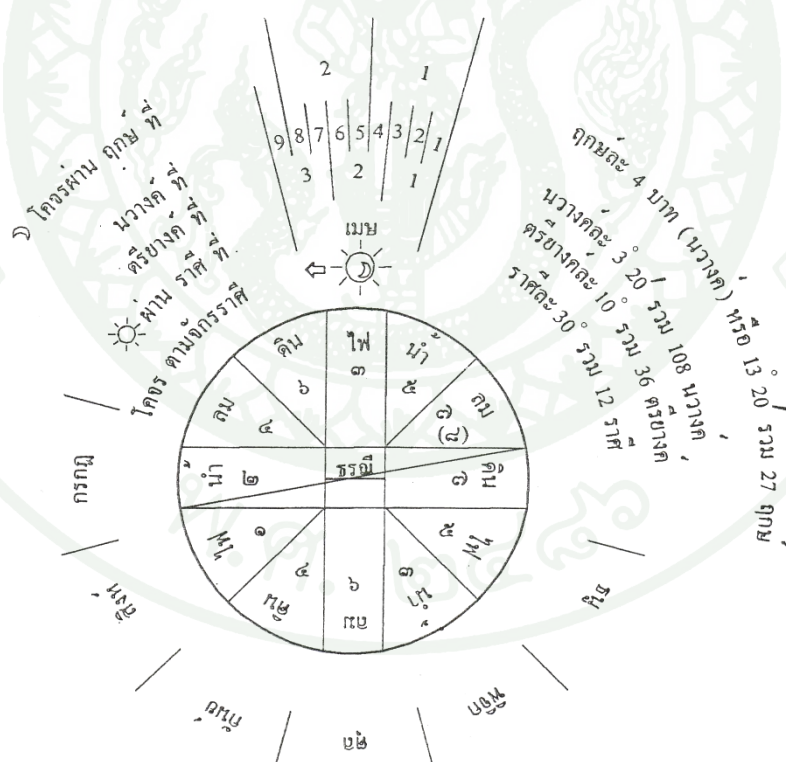
สำหรับดวงดาวที่มีอิทธิพลในทางโหราศาสตร์นั้น ได้แก่ ดวงดาวในระบบสุริยะจักรวาล (Solar system) รวมทั้งหมู่ดาวฤกษ์ (Asterism) ที่อยู่ในแถบสุริยวิถี (Ecliptic) หรือโค้งสุริยาตร์ หรือระวีมรรค หมายถึง เส้นสมมติบนทรงกลมในท้องฟ้าที่บอกแนวทางการเคลื่อนที่ของดวงอาทิตย์ผ่านไป ในท้องฟ้าท่ามกลางดาวฤกษ์ 12 หมู่ หรือ 12 ราศี ในรอบ 1 ปี มีขอบเขตตามเส้นละติจูด (Latitude) ปัดเหนือ ปัดใต้ ไม่เกิน 8 องศา มีเส้นเดคลิเนชัน (Declination) ปัดเหนือ ปัดใต้ ไม่เกิน 23.5 องศา และแถบศศิวิถี หรือโค้งศศิยาตร์ หรือจันทร์วิถี แนวทางการเคลื่อนที่ของดวงจันทร์ผ่านไปท่ามกลางดาวฤกษ์ 27 หมู่ หรือ 27 ฤกษ์ ในรอบ 1 เดือนทางจันทรคติประมาณ 28 วัน ซึ่งเคลื่อนอยู่ในแถบสุริยวิถีและระยะเหนือหรือใต้ จากแถบสุริยวิถีออกไปประมาณ 5 องศา

ในทางโหราศาสตร์ ได้เพิ่มดาวพิเศษ 2 ดวง ที่ไม่มีอยู่จริงในท้องฟ้า เรียกว่า ฉายาเคราะห์ ได้แก่

1. พระราหู เป็นเงาหรือปรากฏการณ์บังกัน (Eclipse) ระหว่างดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และโลก ที่เกิดตามแนวสุริยวิถี เรียกว่า จันทรคราส (Lunar Eclipse) และสุริยคราส (Solar Eclipse)

2. พระเกตุ (เป็นดาวนามธรรม) ตัวแทนของวิญญาณธาตุ คือธาตุรู้ อันเนื่องมาจากแนวคิดเรื่องธาตุ 6 (ดิน น้ำ ลม ไฟ อากาศ และ วิญญาณธาตุ)

พระราหูและพระเกตุนี้ ทางโหราศาสตร์ไทยถือว่ามียธิพลด้วย ซึ่งสามารถคำนวณหาตำแหน่งทิศทางและอัตราการโคจรได้เช่นเดียวกับดาวอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว จากคัมภีร์สุริยยาตร์และสุริยฉายาที่ทางโหราศาสตร์คิดขึ้นมาใช้เองแต่โบราณกาล

ภาพที่ 4 แผนผังดวงดาวในทางโหราศาสตร์ หรือจักราศี

ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 222)

โหราศาสตร์กับดาราศาสตร์ (Horoscope and Astronomy)

โหราศาสตร์เป็นเสมือนครอบครัวเดียวกันกับดาราศาสตร์เพราะเกิดขึ้นพร้อมกัน ต่อเมื่อวิทยาศาสตร์มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น ทำให้เราทราบว่าดวงดาวในท้องฟ้าอยู่กระจายห่างกันไกล ในอวกาศจนไม่มีที่สิ้นสุด มองเห็นได้จากกล้องโทรทรรศน์ โลกมีศูนย์กลาง ไม่ได้เป็นศูนย์กลางของจักรวาล แต่เป็นหนึ่งในดาวเคราะห์บริวารที่โคจรรอบดวงอาทิตย์โดยโลกหมุนรอบตัวเองและทำแกนเอียง $23\frac{1}{2}$ องศา ในขณะที่โคจรรอบดวงอาทิตย์เป็นวงรี จึงทำให้เกิดฤดูกาลต่างๆ บนโลกขึ้น และเป็นที่มาของอันโตนาตี (ดังภาพที่ 4) เวลาในราศีที่ดวงอาทิตย์โคจรผ่านไปราศีหนึ่งๆ ซึ่งไม่เท่ากัน และใช้บอกเวลาแก่คนสมัยโบราณ โดยอาศัยตำแหน่งของดวงดาวที่เคลื่อนไปจากเดิมเท่าไร รวมทั้งใช้คำนวณหาตำแหน่งลัคนา หรือจุดเริ่มต้นของสิ่งต่างๆ เช่น บุคคลเกิด เริ่มสร้างอาคาร เริ่มเปิดร้าน เป็นต้น

เนื่องในปัจจุบันความรู้ในเรื่องจักรวาลและดวงดาวมีแตกต่างไปจากเดิมมากขึ้น โหราศาสตร์และดาราศาสตร์จึงได้แยกจากกัน โดยดาราศาสตร์หันไปศึกษาในเรื่องของเอกภพ (Universe) เช่น ระบบจักรวาล กาแล็กซีทางช้างเผือกที่เราอาศัยอยู่ กาแล็กซีอื่นๆ (Galaxy หมายถึง อาณาจักรแห่งดวงดาว หรือดาราจักร) หมู่ดาวฤกษ์ ดาวฤกษ์ ดาวหาง เกี่ยวกับการเกิด การดับ การเปลี่ยนแปลง การระเบิด จุดมืด พลังงาน ปฏิกิริยา นิวเคลียร์ ขนาด ส่วนประกอบ สี คือศึกษาดวงดาวในแนวรูปธรรม (physical aspect) ส่วนโหราศาสตร์ยังคงศึกษาต่อไปในเรื่องอิทธิพลของดวงดาวที่มีต่อมนุษย์ทั้งร่างกายและจิตใจ สภาพดินฟ้าอากาศ ลมฝน พายุ ภัยพิบัติ น้ำท่วม ไฟไหม้ ภูเขาไฟระเบิด เศรษฐกิจสังคม ศีลธรรม เหตุการณ์บ้านเมือง สงครามในประเทศ ระหว่างประเทศ นานาชาติ โลก รวมถึงการแพทย์ซึ่งเรียกว่า โหราเวชศาสตร์ (Medical Astrology) หรือโหราศาสตร์การแพทย์ ทั้งนี้ เป็นการศึกษาดวงดาวในแนวนามธรรม (mantel aspect) เป็นส่วนใหญ่แน่นอน

โหราศาสตร์แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. โหราศาสตร์ภารตะ
2. โหราศาสตร์ไทย
3. โหราศาสตร์จีน
4. โหราศาสตร์สากล (Uranian Astrology)
5. อื่นๆ

งานวิจัยชิ้นนี้จะนำเสนอโหราศาสตร์ไทยเพียงประเภทเดียวซึ่งหลักการทำนายทายทักนั้นมีตั้งแต่สมัยโบราณตามที่สอดแทรกอยู่ในวรรณคดีไทยอย่างมากมาย ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป และโหรในปัจจุบันนิยมนำศัพท์ทางโหราศาสตร์มาอธิบายถึงอนาคตที่จะเกิดขึ้นซึ่งโหรจะใช้หลักการดังต่อไปนี้

หลักการโหราศาสตร์ไทย

การศึกษาโหราศาสตร์นั้นมีขอบเขตกว้างขวางและมีรายละเอียดมากถ้าจะนำเอาตำรามารวมกันทั้งเก่าและใหม่ก็นับเป็นจำนวนมากมาย เล่ม ฉะนั้น การศึกษาวิชานี้จึงมีความรู้ใหม่ๆ ได้ และวิธีการใหม่ๆ ที่เพิ่มขึ้นแต่หลักการโหราศาสตร์หรือความรู้ที่ต้องทราบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ และวินิจฉัยหรือพยากรณ์ มี 4 ประการ (คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย, 2547: 224) ได้แก่

1. ราศี
2. เรือนชาตาหรือภพ
3. ดวงดาว
4. ส่วนประกอบทั้งหลาย

1. ราศี

ราศีคือส่วนหนึ่งของจักรราศี คำว่า จักรราศี หมายถึง ปริณทลกลมหรือกลมรีในท้องฟ้า มีระยะจากสุริยวิถีข้างละ 90 องศา เรียก ภจกร หรือรัศมีมณฑล เป็นทรงกลมหรือกลมรีที่ไม่มีจุดเริ่มและจุดสิ้นสุด โดยจักรราศีในห้วงเวหาแห่งสุริยวิถี แบ่งออกเป็น 12 ภาค เรียกแต่ละภาคว่าราศี ราศีหนึ่งๆ มี 30 องศา หรือ 3 ตรียางค์ หรือ 9 นววงศ์ รวม 12 ราศี มี 360 องศา หรือ 36 ตรียางค์ หรือ 108 นววงศ์ ในทางโหราศาสตร์กำหนดจุดตั้งที่ราศีเมษ หรือเมษายน หมุนตามจักรหรือทวนเข็มนาฬิกาในแนวสุริยวิถี ไปสิ้นสุดที่ราศีมีน หรือมีนาคม (ภาพที่ 4)

1.1 ทวาตตราศี หรือ 12 ราศี ในแต่ละราศีจะมีหมู่ดาวฤกษ์ซึ่งอยู่ในกลุ่มดาวจักรราศีเข้าครอง เช่น ราศีเมษก็มีหมู่ดาวราศีเมษเข้าครอง ตามชื่อที่ตั้งจากจินตนาการ เห็นเป็นรูปแพะหรือแกะ และมีความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์แบบแพะที่ให้ประโยชน์ทั้งนมและเนื้อ จนถึงราศีมีน

จินตนาการเห็นเป็นรูปปลาว่ายคลอกันไป มีความหมายถึงความสุขสบายแบบปลา ไม่ทุกข์ร้อน เป็นต้น นอกจากนี้ ในทางโหราศาสตร์ยังใช้รูปหมู่ดาว มาประกอบในการพยากรณ์รูปร่างลักษณะของบุคคลหรือวางตำแหน่งของลัคนา สำหรับผู้ที่ไม่ทราบเวลาเกิดได้ โดยเมื่อมองเห็นรูปร่างลักษณะและตำแหน่งไปในทางราศีใด ก็วางลัคนาไว้ที่ราศีนั้น สำหรับบุคคลที่มีลัคนาอยู่ตามราศีต่างๆ จะมีรูปร่างลักษณะตามรูปหมู่ดาวดังนี้

1.1.1 ราศีเมษ บุคคลที่มีลัคนาอยู่ในราศีเมษจะมีลักษณะคล้ายแพะ คือ รูปร่างสูงเพรียว ผอมบาง มีกระดูกขึ้น คอยาว นัยน์ตาพองคม หน้าเสี้ยว ผิวดำคล้ำหรือดำแดง ร่างกายปราศจากเหงื่อ

1.1.2 ราศีพฤษภ บุคคลที่มีลัคนาอยู่ในราศีนี้จะมีลักษณะคล้ายโค คือ รูปร่างอ้วนแข็งแรง ลำสัน หน้าผากกว้าง ตาโต ริมฝีปากหนา ฝ่ามือหยาบ โดยมากรูปร่างใหญ่ ผิวดำหรือขาวเท่ากัน

1.1.3 ราศีเมถุน บุคคลที่มีลัคนาอยู่ในราศีนี้จะมีรูปร่างเหมือนคนคู่ มี 2 ลักษณะ ได้แก่ สูงชะลูด ผิวอมเหลืองผาด ไม่ค่อยสดใส และอ้วน ใบหน้าอูม มือเท้าอูม ตาคม ผิวสองสี

1.1.4 ราศีกรกฎ บุคคลที่มีลัคนาอยู่ในราศีนี้จะมีลักษณะคล้ายปู คือ รูปร่างตามตัวแบนใหญ่หรือป้อม ใบหน้าเสี้ยว ศีรษะกลม มือเท้ายาว นัยน์ตาเล็กหรือแดง ผิวซีด

1.1.5 ราศีสิงห์ บุคคลที่มีลัคนาอยู่ในราศีนี้จะมีลักษณะคล้ายสิงโต คือ รูปร่างใหญ่ สดทัดหรือรัดรูป ใบหน้ากลม จมูกโด่งหรือใหญ่หรือแหลม ตาพอง ว่องไว ช่วงไหล่กว้าง ใบหน้าอมสีเลือดเสมอ

1.1.6 ราศีกันย์ บุคคลที่มีลัคนาอยู่ในราศีนี้จะมีลักษณะคล้ายสาวน้อย คือ รูปร่างบอบบาง อ่อนแอเอ็นดูจนางสาว บางคนสัลด คอยาว ค่อนไปทางท้วม อยู่ในประเภทคนสวย

1.1.7 ราศีตุลย์ บุคคลที่มีลัคนาอยู่ในราศีนี้จะมีลักษณะคล้ายตาชั่ง คือ รูปร่างส่วนบนและส่วนล่างเสมอกัน สมส่วน ถ้าเตี้ยเป็นแบบมะขามข้อเดียว คือทุกส่วนจะไม่ขัดกัน ผิวเนื้อค่อนข้างดำหรือสองสี แต่หนักไปทางดำแดง

1.1.8 ราศีพิจิก บุคคลที่มีลักษณะอยู่ในราศีนี้จะมีลักษณะคล้ายแมลงป่อง คือ มีก้นอน มักเดินสะโพกส่ายไปมา เอวมักคอด สูงใหญ่ คอสั้นลงพุง แต่การลงพุงนี้มีให้อ้วน เป็นลักษณะของคนร่างใหญ่

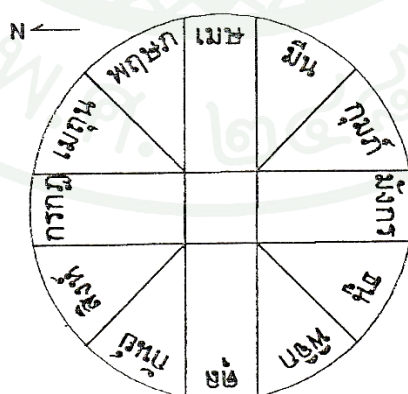
1.1.9 ราศีธนู บุคคลที่มีลักษณะอยู่ในราศีนี้จะมีลักษณะคล้ายคนยิงธนู คือ รูปร่างพอม ลำตัวยาวกว่าทุกส่วน เวลานั่งสังเกตได้โดยมีหลังงอโค้ง สูงชะลูด ลำตัวกลม ผิวสองสี

1.1.10 ราศีมังกร บุคคลที่มีลักษณะอยู่ในราศีนี้จะมีลักษณะคล้ายม้ามังกรหรือแพะน้ำ คือ รูปร่างสูงใหญ่ ใบหน้าเชิด เวลาเดินเท้าพ่นกัน ผิวดำหรือดำแดง

1.1.11 ราศีกุมภ์ บุคคลที่มีลักษณะอยู่ในราศีนี้จะมีลักษณะคล้ายยักษ์อุ้มหม้อหรือคนถือหม้อน้ำ คือ รูปร่างค่อนข้างอ้วน ส่วนมากศีรษะล้านหรือเถิกเป็นง่าม หน้าผากกว้าง ใบหน้าอูมขาว หรือสีเหลือง

1.1.12 ราศีมีน บุคคลที่มีลักษณะอยู่ในราศีนี้จะมีลักษณะคล้ายปลาตะเพียน คือ ลำตัวแบน เตี้ยสมทรง (สมส่วน) นัยน์ตาพอง ถ้าดูเผินๆ จะหรีเล็ก

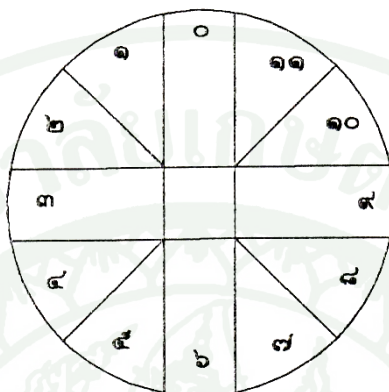
นี้เป็นเพียงเกณฑ์สำหรับการพิจารณาซึ่งอาจจะไม่เหมือนที่ देख แต่มีความแม่นยำพอสมควร ส่วนนิสัยของบุคคลนั้น ย่อมเป็นไปตามอำนาจของดาวเจ้าเรือนเกษตร หรือพระเคราะห์เรือนในที่ลัคนาสถิต

ภาพที่ 5 จักรราศี ทวาทศราศี (12 ราศี)

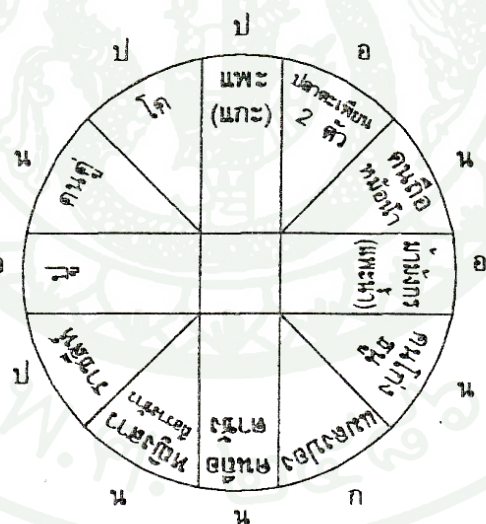
ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 226)

แต่ละราศีตามเดือนราชการ เช่น มังกรคือเดือนมกราคม เป็นเดือนเริ่มต้น แต่โหราศาสตร์ใช้ราศีเมษ คือเดือนเมษายน เป็นเดือนเริ่มต้น ส่วนใหญ่ อาทิตย์ (๑) สถิตอยู่ตามราศีเดือนเกิดของบุคคล ใช้สำหรับอ่านปฏิทินโหราว่าดาวอะไรโคจรอยู่ในราศีใด

ภาพที่ 6 ตัวเลขแทนราศี

ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 226)

ภาพที่ 7 รูปหมู่ดาว บอกลักษณะนิสัยของบุคคลตามลัคนาอยู่ราศีใด

หมายเหตุ: ปีสวระ (ป) สัตว์สี่เท้า

นระ (น) คนและเกี่ยวกับคน

อำพุ (อ) สัตว์น้ำ

กิฏะ (ก) แมลง

ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 227)

ภาพที่ 8 ความหมายรูปหมู่ดาว

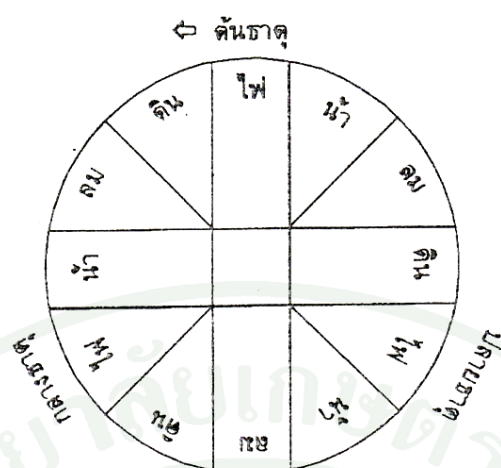
ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 227)

1.2 ราศีธาตุ ธาตุประจำราศีมี 4 ชนิด คือ ไฟ ดิน ลม น้ำ ใน 12 ราศี แบ่งออกเป็นธาตุทั้ง 4 ดังนี้

ธาตุไฟ ได้แก่ ราศีเมษ ราศีสิงห์ ราศีธนู
 ธาตุดิน ได้แก่ ราศีพฤษภ ราศีกันย์ ราศีมังกร
 ธาตุลม ได้แก่ ราศีเมถุน ราศีตุลย์ ราศีกุมภ์
 ธาตุน้ำ ได้แก่ ราศีกรกฎ ราศีพิจิก ราศีมีน

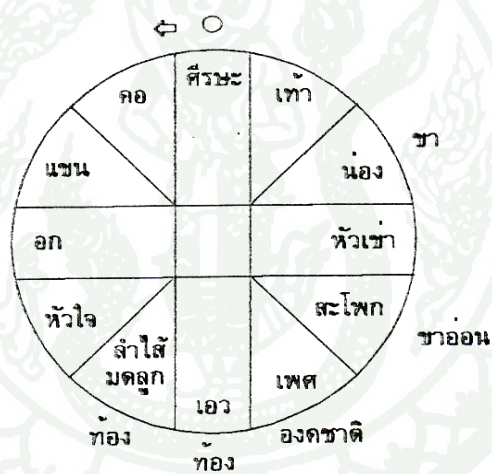
ในทางโหราศาสตร์ บุคคลที่มีลักษณะอยู่ในราศีธาตุใดก็จะมีนิสัยและความเป็นไปแห่งชีวิตคล้ายกับธาตุนั้นๆ เช่น

ธาตุไฟมีลักษณะร้อน เร็ว คือ มีใจร้อน นิสัยวู่วาม ร่างกายผอมเกร็ง
 ธาตุดินมีใจเข้มแข็ง อดทน ร่างกายใหญ่โตบึกบึน
 ธาตุลมมีนิสัยรวดเร็ว โผงผาง โครมคราม แดกหัก
 ธาตุน้ำมีความชอบสังคม สماعม รักสวยรักงาม รักธรรมชาติ (ชอบกามารมณ์) เป็นต้น
 หรือดวงดาวในดวงชะตาที่มาอยู่ในธาตุต่างๆ ก็มีลักษณะนิสัยไปตามธาตุนั้นๆ ด้วย

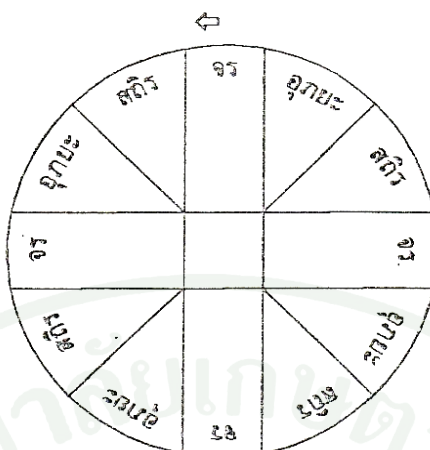
ภาพที่ 9 ราศีธาตุ

ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการมานามัย (2547: 228)

ภาพที่ 10 กายวิภาค ศีรษะ ประจำราศี

ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาการมานามัย (2547: 228)

ภาพที่ 11 กำลังราศี ความเกี่ยวกับโรค

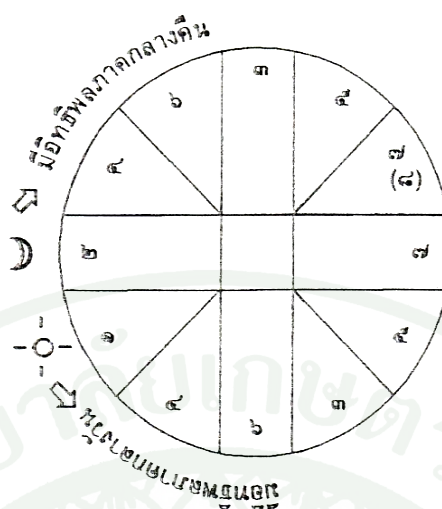
หมายเหตุ: จร หมายถึง ป่วยหายเร็ว

สติร หมายถึง ป่วยนานหาย

อุกษะ หมายถึง ป่วยเป็นๆหายๆ

ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 229)

1.3 ดาวเกษตรประจำราศี หรือดาวเคราะห์ประจำราศี หรือ พระเคราะห์เรือนใน คำว่าเกษตร แปลว่า เขตแดน หมายถึง แดนอันเป็นที่อยู่ของดาวทั้งหลาย ฉะนั้นดาวเกษตรประจำราศีก็คือ ดาวเคราะห์ประจำราศีนั่นเอง ซึ่งโลกได้รับเอามาเป็นสนามเรือนธาตุ ทำให้เกิดธาตุประจำราศีต่อไปอีกชั้นหนึ่ง โดยแบ่งเป็นภาคกลางวันและภาคกลางคืน ดังภาพที่ 12 ภาคกลางวัน นับตั้งแต่ราศีสิงห์ไปจนถึงราศีมังกร และดาวที่เข้าประจำราศีเริ่มจากดาวอาทิตย์ไปจนถึงดาวเสาร์ และในภาคกลางคืน นับตั้งแต่ราศีกรกฎไปจนถึงราศีกุมภ์ และดาวที่เข้าประจำราศีเริ่มจากดวงจันทร์เรื่อยไปเหมือนภาคกลางวันจนถึงดาวเสาร์ แต่จะมีราหูซึ่งไม่มีเรือนของตนเองเข้ามาอาศัยด้วยสังเกตการเรียงของดวงดาว นับแต่อาทิตย์และจันทร์ออกไปคือ ดาวพุธ ดาวศุกร์ ดาวอังคาร ดาวพฤหัสบดี และดาวเสาร์ เรียงตามระยะใกล้ดวงอาทิตย์และห่างออกไปตามลำดับดาวเกษตรทุกราศีนี้ต้องจำให้ได้ เพราะเป็นหลักสำคัญของการทำนายดวงชาตา โดยเป็นตัวแสดงเรื่องประจำราศีนั้นๆ

ภาพที่ 12 ดาวโลก ดาวเคราะห์ประจำราศี ที่โลกเอามาเป็นสนามเรือนธาตุ

หมายเหตุ: กลางวัน จาก ๑ ๔ ๖ ๓ ๕ ๗

กลางคืน จาก ๒ ๔ ๖ ๓ ๕ ๗ (๘)

ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 229)

2. เรือนชาตาหรือภพ

ชาติ คือ ความเกิด เมื่อมีการเกิด เรื่องราวของชีวิตก็เกิดขึ้น มี 12 เรื่องใหญ่ๆ เรียกว่า ภพ หรือเรียกตามภาษาไทยว่า เรือนชาตา โดยถือลัคนาหรือตำแหน่งของดวงอาทิตย์ที่โคจรรอบ จักรราศีใน 1 วัน ณ เวลาที่เจ้าชาตาเกิดเป็นตัวกำหนด กล่าวคือลัคนาอยู่ราศีใด ราศีนั้นเป็นเรือนที่ 1 เรียกว่า ตนุ ราศีถัดไปเป็นเรือนที่ 2 เรียกว่า กุลมกะ ต่อไปจนถึงราศีสุดท้าย เป็นเรือนที่ 12 เรียกว่า วินาสนะ เช่น ลัคนาอยู่ราศีธนู ราศีธนูก็เป็นเรือนตนุ ไปจนถึงราศีพิจิกก็เป็นเรือนวินาสนะหรือ วินาสน์ เป็นต้น ดังภาพที่ 13

2.1 ความหมายของเรือนชาตาทั้ง 12 เรือน หรือ 12 เรื่อง มีความหมายตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 ตนุ แปลว่า ตัวตน ได้แก่ รูปร่าง นิสัย ความประพฤติ จริต กิริยา สุขภาพ อนามัย ของเจ้าชาตา คำว่าตัวตน หมายถึงตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า และเป็นหลักคือ เป็นที่รวมแห่งเรือนชาตาทั้งหลาย

2.1.2 กคุมกะ แปลว่า สมบัติ ได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทอง เรียกว่า ศูนย์ปะพาหะ คือ ทำให้เกิดกำลังดาวโคอยู่ที่เรือนนี้ย่อมโน้มมนิสัยของเจ้าชาตาให้เป็นไปทางนั้น ทางการตะยันหมายถึง ดวงหน้าและตาอีกด้วย

2.1.3 สหัชชะ แปลว่า เกิดร่วมกัน ได้แก่ เพื่อน คนใกล้ชิด พี่น้องที่เกิดท้องเดียวกัน ทางสากล หมายถึง การเขียนจดหมาย การสมาคม การเดินทางใกล้ๆ และการศึกษาในระยะเวลาสั้นๆ

2.1.4 พันธุ แปลว่า สิ่งที่เกิดเนื่องกัน ได้แก่ สิ่งที่เกิดเนื่องกันมากับเจ้าชาตาเวลาเกิด เช่น บ้าน ที่ดิน พ่อ แม่ ญาติพี่น้อง พงศ์ฝ่ายเหล่ากอ รวมถึงยานพาหนะและการตั้งมั่นในชีวิตหรือการตั้งตัว

2.1.5 ปุตตะ แปลว่า การดื่มน้ำ ความยินดี ได้แก่ บุตร ธิดา บริวาร ความรัก สถานบันเทิง ความรู้สึกรักทางกามารมณ์ โชคลาภที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝัน ลาภลอย ชอบสิ่งใหม่ๆ ความรักต่างๆ

2.1.6 อริ แปลว่า ศัตรู ได้แก่ ผู้คิดร้าย อุปสรรค โรคภัยไข้เจ็บ ยังหมายถึง หนี้สิน ภัยอันเกิดจากใจ ความทุกข์ระทม ศัตรูคู่แข่ง การต่อสู้ดิ้นรน

2.1.7 ปัตนิ แปลว่า สิ่งที่อยู่ตรงข้าม ได้แก่ คู่ครอง หุ้นส่วน การสมรส ยังหมายถึง การเซ็นสัญญาการติดต่อธุรกิจ การเดินทาง คดีความ และศัตรูเปิดเผยหรือคู่กรณี

2.1.8 มรณะ แปลว่า การตาย ได้แก่ การแตกทำลาย การสูญเสียเงินหรือชีวิต การแปรสภาพ ยังหมายถึง สิ่งที่ตายๆ เช่น มรดก พินัยกรรม ความสิ้นสุดโรคภัยไข้เจ็บ เครื่องหมายทางเพศ ป่วย รวมทั้งผู้มีอำนาจจิตสูง และต่างถิ่นแดนไกล

2.1.9 ศุภะ แปลว่า ความสวยงาม ความสงบเรียบร้อย ได้แก่ การงานภายในบ้าน ที่อยู่อาศัยควรลงชีวิตทั้งที่ดีและไม่ดี การเดินทางไกล เช่น ต่างประเทศ ผู้ใหญ่สนับสนุน เกียรติยศชื่อเสียงทั้งดีและไม่ดี เป็นต้น

2.1.10 กัมมะ แปลว่า การงาน ได้แก่ อาชีพ หน้าที่การงาน ตำแหน่ง งานอดิเรก กรรมเก่า ที่ตนเคยสร้างมาแต่อดีตชาติ

2.1.11 ลาภะ แปลว่า การได้ ได้แก่ ลาภจากการงาน ความสำเร็จ เพื่อนหรือผู้ให้ความช่วยเหลืออำนาจที่อยู่เหนือเจ้าชิตา

2.1.12 วินาสนะ แปลว่า ความฉิบหาย ได้แก่ ความวิบัติ สูญเสีย อุบัติเหตุรวดเร็วการจากไกลลับๆ ศัตรูลับ เล่ห์เหลี่ยม ชื่นเชิง การทรยศหักหลัง ความอึดอัดใจ การสุรุ่ยสุร่าย บาปนรก สมณะ ต่างถิ่นแดนไกล ไม่คาดคิด เกินความคาดหมาย หรือการลงทุน

2.2 ดาวเจ้าเรือนชาตา เมื่อเรือนชาตาหรือภพ หรือเรื่องราวของชีวิตทั้ง 12 เรื่องมีขึ้นแล้ว ตัวแสดงเรื่องจึงถูกกำหนดขึ้นด้วย ได้แก่ ดาวเกษตรประจำราศี หรือดาวเคราะห์ประจำราศีของ แต่ละภพ ซึ่งเป็นดาวเจ้าเรือนชาตาหรือภพทำหน้าที่แสดงในเรื่องนั้นๆ

3. ดวงดาว

ในทางโหราศาสตร์ไทย ดวงดาวในระบบสุริยะและฉายาเคราะห์ที่นำมาใช้ในการพยากรณ์ มีอยู่ 10 ดวงด้วยกัน พร้อมด้วยสัญลักษณ์ตัวเลขไทยที่ใช้แทนชื่อ มีดังนี้

ดวงอาทิตย์ (๑)	ดวงจันทร์ (๒)	ดาวอังคาร (๓)	ดาวพุธ (๔)
ดาวพฤหัสบดี (๕)	ดาวศุกร์ (๖)	ดาวเสาร์ (๗)	ราหู (๘)
เกตุ (๙)	ดาวมฤตยู (๐)		

3.1 ความหมายของดวงดาว ดวงดาวแต่ละดวงมีความหมายดังต่อไปนี้ (ธรรมนามัย, 2547: 235)

3.1.1 ดวงอาทิตย์ ธาตุไฟกรด มีลักษณะร้อนแรง รวดเร็ว เป็นดาวที่มีประโยชน์แก่มนุษย์ สัตว์ และพืชพันธุ์ธัญญาหารทั่วไป เพราะให้แสงสว่างและความร้อน ครอบคลุมเรือนปุตตะลัคนาโลก จึงมีความเยื่อหยิ่งจองหอง ถ้อยศศักดิ์ ความมีอำนาจทางใจ ความรื่นเริง ความสงบสุข เนื่องจากอาทิตย์เป็นเจ้าแห่งความสว่าง ดังนั้น อาทิตย์จึงบ่งถึงความสว่างแห่งชีวิต ถ้าดวงชาตาของบุคคลใดมีดวงอาทิตย์เสีย (ประ นิจ อริ มรณะ วินาสนะ และอื่นๆ) ทางชีวิตมักจะค่อนข้างมีดมน ขึ้นๆ ลงๆ ไม่ค่อยจะก้าวหน้า ความหมายของอาทิตย์ในด้านต่างๆ มีดังนี้

- 1) เกี่ยวกับสถานที่ เช่น ที่ทำการรัฐบาล โรงมหรสพที่ใหญ่โตธนาคารชาติ เป็นต้น
- 2) เกี่ยวกับบุคคล เช่น ประมุขของชุมชน นายกรัฐมนตรี ทหาร ข้าราชการ เป็นต้น
- 3) เกี่ยวกับรูปร่าง เช่น เป็นคนสันตัด ไม่สูง ไม่ดำ ผิวเนื้อดำแดง หน้ามน เป็นต้น
- 4) เกี่ยวกับโรค เช่น โรคหัวใจ สายตา เป็นต้น
- 5) เกี่ยวกับสี เช่น สีแดงแสด เป็นต้น

3.1.2 ดวงจันทร์ ธาตุดินขุขย ก่อหาความหนักแน่นไม่ค่อยได้ ให้แสงสว่างในเวลากลางคืน ช่วยสัตว์ให้มีชีวิตจิตใจสดชื่นผ่องใส จึงบ่งถึงความรักสวयरักงาม ความมีเสน่ห์ครอง เกษตรเรือนพันธุ์ บ่งถึงญาติพี่น้อง พ่อแม่ บ้านเรือน ที่ดิน ถ้าจันทร์ในชาตาของบุคคลใดเสีย จะทำให้ร่างกายไม่สวยงาม หาเสน่ห์ไม่ได้ กิริยาไม่เรียบร้อย พึงพาญาติไม่ได้ ความหมายของจันทร์ในด้านต่างๆ มีดังนี้

- 1) เกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ ที่เกี่ยวกับน้ำ เช่น ท่าเรือ โรงน้ำดื่ม สถานพยาบาล
- 2) เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ ผู้มีศทางฝ่ายหญิง นางพยาบาล นักเที่ยว
- 3) เกี่ยวกับรูปร่าง ได้แก่ คนผิวขาวเหลือง เน้นน้อย ใบหน้ารูปไข่
- 4) เกี่ยวกับโรค ได้แก่ ทรวงอก สายตา
- 5) เกี่ยวกับสี ได้แก่ สีขาว

3.1.3 ดาวอังคาร ธาตุลมกรด หุนหันพลันแล่น เจ้าโทษ กล้าหาญ เกษตรเรือนनु หมายถึง การเกิด อนามัย กระดูก กล้ามเนื้อเป็นเจ้าเรือนมรณะ หมายถึง การตาย ความสูญหาย อุบัติเหตุ การผ่าตัด ฉะนั้น ชาวตาของบุคคลใด อังคารให้โทษย่อมเป็นผู้ได้รับบาดเจ็บจากการผ่าตัด อุบัติเหตุ ถ้าอังคารให้คุณก็จะทำให้เป็นผู้แข็งแรงอนามัยสมบูรณ์ ความหมายในด้านต่างๆ มีดังนี้

- 1) เกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ โรงงานท่าเหล็ก ค่ายทหารตำรวจ สนามรบ ศัลยแพทย์
- 2) เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ ทหาร ตำรวจ แพทย์ ช่างเครื่อง
- 3) เกี่ยวกับรูปร่าง ได้แก่ คนผิวเนื้อดำแดง หน้ากระดูก ผมหักศก
- 4) เกี่ยวกับโรค ได้แก่ โรคที่เกี่ยวกับศีรษะและอวัยวะเพศ
- 5) เกี่ยวกับสี ได้แก่ สีชมพู

3.1.4 ดาวพุธ ธาตุน้ำในมหาสมุทร บ่งถึงการสมาคม ความอ่อนหวานในด้านคำพูด ธุรกิจ ครองเรือนเกษตรสหัชชะ หมายถึง การศึกษา การเขียนจดหมาย การเดินทางไกลๆ พื่น้องที่เกิดท้องเดียวกัน คนใกล้ชิด ครองเรือนเกษตรอริ หมายถึง อุปสรรค ศัตรู การเจ็บไข้ เนื่องจากดาวพุธเป็นดาวที่เกี่ยวกับการพูด ฉะนั้นในดวงชาตาใด พุธให้คุณก็เรียกว่ามีปากดีเป็นเงินเป็นทอง มีเพื่อนฝูงมาก ถ้าพุธให้โทษ ก็เป็นคนปากเสียเงินเสียทอง อย่างอื่นๆ ก็ตรงกันข้ามความหมายในด้านต่างๆ มีดังนี้

- 1) เกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ โรงเรียน โรงพิมพ์ ร้านขายหนังสือ ที่โฆษณา
- 2) เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ นักประพันธ์ นักพูด บุรุษไปรษณีย์ นักถ่ายภาพ
- 3) เกี่ยวกับรูปร่าง ได้แก่ คนผิวขาวแดง หน้ามน สันทัดทรง เนื้ออวบอัด
- 4) เกี่ยวกับโรค ได้แก่ โรคที่เกิดจากหัวไหล่และท้อง กระเพาะอาหาร
- 5) เกี่ยวกับสี ได้แก่ สีเขียวใบไม้

3.1.5 ดาวพฤหัสบดี ธาตุดินแข็งมีลักษณะทนทาน ความคิดสุขุมรอบคอบ ประกอบด้วยสติสัมปชัญญะ ครองเรือนศุภะ หมายถึง การงานภายในบ้าน การดำเนินชีวิต การเดินทางไกล เช่น ต่างประเทศ ครองเรือนวินาสนะ หมายถึง ความวิบัติ ความอึดอัดข้องขัด ฉะนั้น ดาวพฤหัสบดีในดวงชาตาของบุคคลใดให้คุณ ก็มีหวังจะได้เดินทางไกล เช่น ต่างประเทศ การดำเนินชีวิตไม่ว่าในบ้านหรือนอกบ้านก็ราบรื่น ถ้าพฤหัสบดีให้โทษ ก็ทำให้วิถีชีวิตต้องตกกระทาลำบาก มักจะประสบกับความล้มเหลวหรืออึดอัดอยู่ในคุกตลอดชีพ ความหมายในด้านต่างๆ มีดังนี้

- 1) เกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ ที่เกี่ยวกับศาสนา ศาล มหาวิทยาลัย โรงพยาบาล
- 2) เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ นักบวช ครู แพทย์ ทนายความ ผู้พิพากษา
- 3) เกี่ยวกับรูปร่าง ได้แก่ คนขาวดำ หน้าผากใหญ่ ผอมบาง
- 4) เกี่ยวกับโรค ได้แก่ โรคที่เกิดจากสะเก็ดไฟ ปลายเท้า ประสาท
- 5) เกี่ยวกับสี ได้แก่ สีเหลืองแก่

3.1.6 ดาวศุกร์ ธาตุน้ำฝน หมายถึง การยินดี การดื่ม กามารมณ์ ความรักสวรั้งาม ครอบครองเกษตรกรรม หมายถึง การเงิน สมบัติทุกชนิด ครอบครองเรือนปั้นหยา หมายถึง คู่ครอง การแต่งงาน คนรัก ดวงชาตาใดดาวศุกร์ให้คุณก็จะมีเงินใช้ไม่ขาดมือ มีสมบัติมาก มีคู่ที่พอใจ ดาวศุกร์ให้โทษ ก็จะพบกับความขาดแคลนเรื่องเงินทองสมบัติ ประสบความผิดหวังในเรื่องความรัก ได้คู่ที่ไม่พอใจ ความหมายในด้านต่างๆ มีดังนี้

- 1) เกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ ร้านขายเครื่องสำอาง บาร์ ชองโกลเลอ
- 2) เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ อาจารย์ศิลปะคนตรี นักแสดง คนทำงานธนาคาร
- 3) เกี่ยวกับรูปร่าง ได้แก่ คนขาวเหลืองค่อนข้างท้วม เท้าเล็ก หน้าเป็น
- 4) เกี่ยวกับโรค ได้แก่ เกี่ยวกับใบหน้า กระเพาะปัสสาวะไต
- 5) เกี่ยวกับสี ได้แก่ สีขาวอ่อน

3.1.7 ดาวเสาร์ ธาตุไฟสุ่มขอน คือกรุ่นอยู่นานและแทบจะเป็นนิจ บ่งถึงความวิตกกังวล ความทุกข์ยากลำบาก ความกลัดกลุ้ม ความอิจฉาริษยา ครอบครองเรือนกัมมะ หมายถึง การงานที่หนัก ครอบครองเรือนลาภะ หมายถึง ลาภผลรายได้ การแสวงหา ในดวงชาตาใดถ้าดาวเสาร์ให้คุณ ก็จะทำให้ไม่ต้องเหนื่อย มีโชคดีในเรื่องตำแหน่งหน้าที่การงาน ถ้าดาวเสาร์ให้โทษก็ตรงกันข้าม ความหมายในด้านต่างๆ มีดังนี้

- 1) เกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ ที่รกร้างหักพัง ทุ่งนา ป่า เขา ป่าช้า ที่สกปรก
- 2) เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ เจ้าของโรงงาน กสิกร กรรมกร สัปเหร่อ ผู้คุม
- 3) เกี่ยวกับรูปร่าง ได้แก่ คนผิวดำ ฟันจุ่ม เฒ่าอ้วน
- 4) เกี่ยวกับโรค ได้แก่ โรคที่เกิดจากเท้า ผิวหนัง
- 5) เกี่ยวกับสี ได้แก่ สีดำ

3.1.8 ดาวราหู ธาตุลมพายุ ที่พัดเอาอย่างแตกหักทำลาย หมายถึง เจ้านักเลงที่ไม่มีใคร
 ทาบติด นักดื่มด้วย นักบ้ายอ หูเบา ใจน้อย ชอบของคอง ของมีนเมา ชอบถ้อยคำ
 ที่อ่อนหวาน ครองเกษตรเรือนลาภะ หมายถึง โชคร้ายได้ทางการพนัน เช่น ค้าของเถื่อน ถูกเลข
 สลากกินแบ่ง เป็น ถ้ำราหูในดวงชาตาให้คุณ ก็ทำให้มีลาภลอยบ่อยๆ ถ้ำราหูให้โทษก็ทำให้เป็นคน
 หลงมกมาย เชื้อคนง่าย ถูกหลอกหลวง ความหมายในด้านต่างๆ มีดังนี้

- 1) เกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ แหล่งชุมชนอันธพาล บ่อนการพนัน โรงยา ร้านเหล้า
- 2) เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ พวกนักเลง นักการพนัน นักค้าของหนีภาษี
- 3) เกี่ยวกับรูปร่าง ได้แก่ คนค่อนข้างเตี้ย ท้วมลงพุง ปากกว้าง หัวล้าน
- 4) เกี่ยวกับโรค ได้แก่ โรคลมทุกชนิด
- 5) เกี่ยวกับสี ได้แก่ สีทองสัมฤทธิ์

3.1.9 ดาวเกตุ วิญญาณธาตุ หมายถึง การกระตุ้น ความเร่งร้ำให้เกิดความมีชีวิตชีวา
 ความเป็นบุคคลประหลาด ของประหลาด ของสมัยโบราณ นักคิด นักประดิษฐ์ การช่าง เหตุที่ดาว
 เป็นตัววิญญาณ เมื่อไปร่วมกับดาวอะไรเข้า ก็ทำให้ดาวนั้นเกิดอาการปั่นป่วนเร่งร้ำขึ้น หรือเกิด
 ความยุ่งๆ ความหมายในด้านต่างๆ มีดังนี้

- 1) เกี่ยวกับสถานที่ ได้แก่ โบราณสถานต่างๆ ที่เกี่ยวกับศาสนา
- 2) เกี่ยวกับบุคคล ได้แก่ คนมีอายุ นักแสวงบุญ นักท่องเที่ยว ช่างต่างๆ
- 3) เกี่ยวกับรูปร่าง ได้แก่ คนขี้ริ้ว ขี้เหล่ หลังโก่ง
- 4) เกี่ยวกับโรค ได้แก่ เกี่ยวกับประสาทหัวใจ จิตทรม
- 5) เกี่ยวกับสี ได้แก่ สีทอง

3.1.10 ดาวมฤตยู อากาศธาตุ คือธาตุว่าง หรือที่รวมแห่งธาตุทุกชนิด เป็นดาวที่ลึกลับ
 บันดาลให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ โดยไม่คาดฝัน ภูตผีปีศาจ ไสยศาสตร์ เวทมนต์ เทวดาอารักษ์ เป็นเจ้า
 แห่งอาเพศภัยทั้งหลาย เนื่องจากมฤตยูเป็นเจ้าแห่งความลึกลับ คู่กันกับดาวเกตุซึ่งเป็นเจ้าแห่งความ
 ยุ่ง ดังนั้นเมื่อดาวมฤตยูไปสถิตอยู่ในเรือนใดของชาตา ก็จะทำให้เรือนนั้นลึกลับไปด้วย

ดาวทุกดวงล้วนมีคำจำกัดความ ซึ่งผู้จะเป็นนักโหราศาสตร์ควรท่องให้ขึ้นใจว่า

ยศศักดิ์ทายอาทิตย์	รูปร่างจริตทายจันทร์
กล้าแข็งขยันทายอังคาร	เจรจาอ่อนหวานทายพุธ
ปัญญาบริสุทธิ์ทายพฤหัสบดี	กิลศสมบัติทายศุกร์
โทษทุกข์ทายเสาร์	มัวเมาทายราหู
อายุยืนอยู่ทายเกตุ	ภัยอาเพศทายมฤตยู

เนื่องจากโหราศาสตร์ได้กำหนดราศีเมฆเป็นลัคนาโลก และวางดวงดาวที่มีความหมายต่างๆ ครอบเป็นเกษตรประจำราศีตามความหมายของเรือนชาตานั้นๆ ฉะนั้น คำที่กล่าวว่า “เรือน” ก็หมายถึง เรือนชาตของลัคนาโลก และคำว่า “เกษตร” ก็หมายถึง เกษตรประจำราศีตามเรือนชาตลัคนาโลก คำว่า “ดาวดี” หรือให้คุณก็หมายความว่าดาวนั้นได้ตำแหน่งเกษตร อุดม อุดจาวีลาส มหาจักร ราชาโชค องค์เกณฑ์ อุดมเกณฑ์ เป็นต้น คำว่า “ดาวเสีย” หรือให้โทษ หมายความว่าดาวนั้นได้ตำแหน่ง ประณีต พินทุบาทว์ เป็นเจ้าเรือนหรืออยู่ในเรือน อริ มรณะ วินาศน์ เป็นต้น

3.2 การเปรียบเทียบดวงดาว การเปรียบเทียบดวงดาวกับประสาธ จริต และต้นไม้ มีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ดวงดาวกับประสาธ

- ๑.๓ จักขุประสาธ ตา
 - ๐ โสตประสาธ หู
- ๓.๘ ฆานประสาธ จมูก
- ๔.๖ ชิวหาประสาธ ลิ้น
- ๒.๕ กายประสาธ กาย
- ๕ มนะประสาธ ใจ

3.2.2 ดวงดาวกับจริต

๑ . ๕ พุทธิจริต

๒ . ๖ ราคะจริต

๓ . ๐ โทสจริต

๔ . ๕ ศรัทธาจริต

๗ วิตกจริต

๘ โมหะจริต

3.2.3 ลักษณะและดวงดาวกับต้นไม้

ลักษณะต้นไม้ใหญ่

จันทร์คือแก่นมหิมา

พุทคือดอกดวงมาลย์

ศุภร์คือเปลือกหอมหวาน

ราหูคือสัตวามอดคอยกัดกิน

อาทิตย์ไชรคือรากพฤษพา

อังคารสีหนาคือใบตระการ

พฤหัสบดีคือผลรับประทาน

เสาร์คือกิ่งก้านสาขา

ให้สูญสิ้นส่วนทั้งหลาย

3.3 ประเภทและลักษณะของดวงดาว ดวงดาวทั้ง 10 ดวง ที่กล่าวมาแล้วนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.3.1 ดาวสุกเคราะห์หรือดาวดี ได้แก่ ๒ ๔ ๖ (๕)

3.3.2 ดาวบาปเคราะห์หรือดาวร้าย ได้แก่ ๑ ๓ ๗ ๐ (๕)

ดาวบาปเคราะห์ที่ส่งกระแสถึงกันมากๆ กับลักษณะ ก็จะทำให้เจ้าชะตาแต่ความทุกข์ ความลำบาก ถึงจะช่วยให้ดีบ้างก็ต้องผ่านอุปสรรค ต่อสู้แล้วจึงได้ ส่วนดาวสุกเคราะห์ส่งกระแสถึงกันมากๆ และสัมพันธ์กับลักษณะ ก็จะทำให้เจ้าชะตามีความสุข ทางชีวิตสูงเด่นได้แบบสบาย สำหรับดาวบาปเคราะห์ เมื่อสัมพันธ์กับดาวสุกเคราะห์ก็จะดึงให้ดาวสุกเคราะห์นั้นมียศมาทางตนทันที แต่ดาวสุกเคราะห์ไม่สามารถดึงให้ดาวบาปเคราะห์มียศคล้อยมาทางตนได้เลย

3.4 หลักของดวงดาว ดวงดาวเป็นเครื่องแสดงนิสัยของเจ้าชะตา และเป็นเครื่องแสดงความ เป็นไปของเรือนชาตาหรือนิสัยเรือนชาตา ดังนี้

3.4.1 ดาวเคราะห์กุมลัคนา และดาวที่สัมพันธ์กันเองจะทำให้เจ้าชะตามีนิสัยเช่นนั้น

3.4.2 ดาวที่อยู่ตามเรือนชาตา ย่อมแสดงนิสัยแห่งเรือนนั้นออกมาตามอำนาจนิสัยของ ดาวนั้นๆ กระแสสัมพันธ์ของดวงดาวมีทั้งกุม-เล็ง โยค และตรีโกณ ดังนี้

1) กุม-เล็ง ดาวที่สถิตอยู่ราศีเดียวกัน เป็น 1 แก่กัน เราเรียกว่ากุมกัน หรือดาว ที่สถิตอยู่ในราศีตรงข้ามกัน คือเป็น 7 แก่กัน เราเรียกว่าเล็งกัน ดาวที่อยู่ในลักษณะเช่นนี้ย่อมส่ง กำลังให้แก่กันถึงร้อยละ 100

2) โยค นับจากดาวดวงหนึ่งไปหาดาวดวงหนึ่งได้ 3 หรือ 11 ราศี เรียกว่าดาวนั้น เป็นโยคแก่กัน ดาวที่อยู่ในลักษณะเช่นนี้ย่อมส่งกำลังให้แก่กันได้ร้อยละ 25

3) ตรีโกณ นับจากดาวดวงหนึ่งไปหาดาวดวงหนึ่งได้ 5 หรือ 9 ราศี เรียกว่า ดาวนั้นเป็นตรีโกณแก่กัน ดาวที่อยู่ในลักษณะเช่นนี้ย่อมส่งกำลังให้แก่กันได้ร้อยละ 50

นอกจากนี้ยังมีดาวอีก 3 ดวงคือ ๓ ๕ ๗ มีการส่งกำลังพิเศษโดยเฉพาะตนๆ อีกดังนี้

1) อังคารมีเกณฑ์ 4 หรือ 8 นับจากดาวอังคารไป 4 หรือ 8 ราศี พบดาวใดเรียกว่า ดาวนั้นได้เกณฑ์ของอังคาร อังคารจะส่งกำลังให้แก่ดาวนั้นถึงร้อยละ 100

2) พฤหัสมีเกณฑ์ 5 หรือ 9 นับจากดาวพฤหัสไป 5 หรือ 9 พบดาวใดเรียกว่า ดาวนั้นได้เกณฑ์ของพฤหัส พฤหัสจะส่งกำลังให้แก่ดาวนั้นถึงร้อยละ 100

3) เสาร์มีเกณฑ์ 3 หรือ 10 นับจากดาวเสาร์ไป 3 หรือ 10 พบดาวใดเรียกว่า ดาวนั้นได้เกณฑ์ของเสาร์ เสาร์จะส่งกำลังให้แก่ดาวนั้นถึงร้อยละ 100 ส่วนลัคนานั้นเราก็มองว่าเป็น ดาวดวงหนึ่ง เมื่อลัคนาอยู่ในเกณฑ์ดังกล่าวมานี้ก็ถือว่าได้กระแสสัมพันธ์กันเหมือนกัน

นอกจากนี้ยังมีคู่มืออีก 4 คู่มือ คือ คู่มือครู คู่มือผู้ช่วยครู คู่มือผู้ปกครอง และคู่มือผู้สังเกตการณ์ของดาวแต่ละดวง ๆ ไป

ภาพที่ 15 กระแสความสัมพันธ์ของดวงดาว
ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย (2547: 239)

1. ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการผูกดวงชาตา
2. สิ่งที่นักโหราศาสตร์ควรมีสำหรับการผูกดวง
3. การผูกดวงชาตา

1. ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการผูกดวงชาตา

ข้อมูลที่ต้องการในการหาความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับดวงดาวหรือการผูกดวงชาตา ได้แก่

- 1.1 วันเกิด
- 1.2 เดือนเกิด
- 1.3 ปีเกิด
- 1.4 เวลาตกฟากหรือเวลาเกิด
- 1.5 สถานที่เกิด อำเภอ จังหวัด
- 1.6 เพศ

การพยากรณ์ดวงชาตา

การพยากรณ์ดวงชาตาหรือตีความหมายที่สัมพันธ์กันของดวงดาวเรือนชาตา ราศี มีหลัก 4 ประการ ได้แก่

1. เข้าใจหลักโหราศาสตร์
2. ตรวจสอบตำแหน่งดวงดาว
3. พิจารณาการโคจรของดาวเคราะห์
4. การอ่านดวงชาตา

1. เข้าใจหลักโหราศาสตร์

ต้องเข้าใจความหมายของหลักโหราศาสตร์ 4 ประการ ที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ 1) ราศี 2) ภพหรือเรือนชาตา 3) ดวงดาว 4) ส่วนประกอบทั้งหลาย ทั้งคุณและโทษทุกแง่มุมให้ได้ข้อมูลมากที่สุด เพื่อประกอบในการพยากรณ์โดยเฉพาะเกษตรประจำราศี สำคัญมาก เพราะเป็นตัวละครหรือการแสดงเรื่องราวชีวิตและเรือนชาตา คือ ตัวเรื่องหรือละครที่แสดง

2. ตรวจสอบตำแหน่งดวงดาว

ตรวจสอบดาวในดวงว่าอยู่ในตำแหน่งมาตรฐาน หรือเกณฑ์ใดอยู่ในเรือนกุศลหรืออกุศล (ทุสสถานะภพ)

2.1 ดาวให้คุณ อยู่ในตำแหน่งอะไร

2.2 ดาวให้โทษ

- 1) เป็นดาวเบียดลักณะต่างๆ ได้ตำแหน่งหรือเกณฑ์ใด
- 2) เป็นดาวเจ้าเรือน อริ มรณะ – วินาศน์
- 3) เป็นดาวบาปเคราะห์
- 4) เป็นดาวที่อยู่ในเรือน อริ มรณะ – วินาศน์

3. พิจารณาการโคจรของดาวเคราะห์

พิจารณาวรรบหรือการโคจรของดาวเคราะห์จร โดยดาวในพื้นที่ดวงตั้งรับ ดาวจรเป็นดาวนำผลมาสู่ดาวตั้งรับ

4. การอ่านดวงชาตา

อ่านดวงชาตา อ่านให้เป็นลำดับ ดังนี้

4.1 อ่านพื้นดวงให้แตกเสียก่อน เพราะบ่งบอกถึงความแข็งแกร่งหรืออ่อนแอแห่งเจ้าชาตา

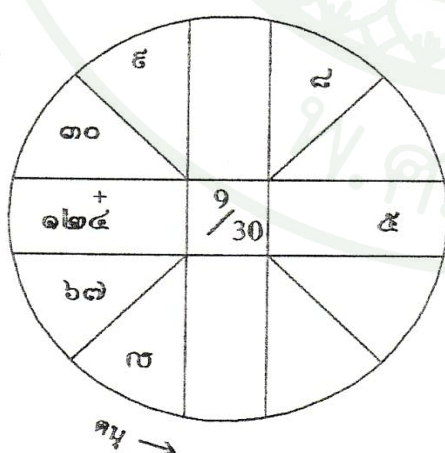
4.2 พิจารณาพระเคราะห์ตรีวัย เป็นหลักคิดตามวาระกรรม เป็นความสำคัญที่ต้องนำไปสมทบกับดาวจรที่จะเจอะถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง

4.3 พิจารณาวัยดีวัยเสื่อม ขึ้นแก่พระเคราะห์ที่ระบุทางทักษา และเข้าครองในเรือนชาตาประกอบกันจุดเนื้อเรื่องเราเรียกว่า “จุดคลุม”

4.4 พิจารณาดาวโคจรซ้ำ ๕ ๗ ๘ เรียกดาว “ตรีเทพ” หากดาวจรและดาวพื้นดวงสัมพันธ์กันแบบมิตรถึงมิตร จากดาวตรีเทพถึงกันหมด วัยดี เรียกว่า “ดวงขึ้น” หากว่าดาวตรีเทพโคจรยุทธกันหมดกับดวงชาตา เรียกว่า “ดวงตก” แม้ว่าวัยจะดีก็อยู่ในระยะฟันฝ่า คำว่ายุทธกัน คือ ดาว ๓ ดวง มีทางถึงคู่ศัตรู

4.5 ต่อจุดตั้งรับ คัมภีร์จักรทิปนี ลัคนา (๓) ถือเป็นจุดตั้งรับ แต่ในบางคัมภีร์ลัคนาจะจรด้วย เช่น กาลจักรลัคน์จรและอินทาสบาทจันทร์ เป็นต้น ซึ่งเป็นโหราศาสตร์ชั้นสูง ลัคนาจะจรด้วย กาลจักรลัคน์จรนี้ทายจะเป็นเรื่องๆ ว่าเกิดขึ้นจริงหรือไม่

ตัวอย่างการพยากรณ์โดยสังเขป

วัน ๓ ๑ ๕ คำ ปิณธุ
 จ. ศ. ๑๓๑๑ เวลา ๑๒.๒๐ น
 วันที่ ๒๖ เดือน กรกฎาคม
 พ. ศ. ๒๔๕๒ ดัคนา ราศี กันย
 เกาะ สัตตมนวาศ ๒ (นวาศ ปุ ชัน เอก -)
 ศคิยตรียางค์ ๖ เสวยฤกษ์ที่ ๑๓
 ประกอบด้วย ภูมิปาโล แห่งฤกษ์

ภาพที่ 16 ดวงชาตาที่ผูกสำเร็จแล้วพร้อมที่จะวิเคราะห์ข้อมูล

ที่มา: คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชารมณามัย (2547: 248)

ลำดับการอ่านพื้นดวงชาตา โดยเริ่มที่ลัคนาและภพที่ 1 ก่อน เสร็จแล้วจึงอ่านภพที่ 2 เป็นลำดับไปจนถึงภพที่ 12 เป็นที่สุด ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2

ตารางที่ 1 การพยากรณ์ดวงชาตาจากลัคนา

ลัคนา สถิติราศีกันย์	บ่งบอก	รูปร่าง บอบบาง อ่อนแอ หรือสันทัด ท้วม สวย (รูปร่างแบบราศี)
ธาตุดิน	แสดงถึง	จิตใจเข้มแข็ง อดทน ร่างกายใหญ่โตบึกบึน (นิสัยความเป็นไปแห่งชีวิตคล้ายธาตุนั้น)
๔ (เกษตรราศี)	แสดงถึง	นิสัยของบุคคลนั้นด้วย คือจิตใจเข้มแข็งอดทน แบบดาว ๔ (ตามความหมายของดวงดาว)
เกาะนวางค์ ๒	เป็น	นวางค์ปู้ชั้นเอก (-) คุ่มโทษคุ่มภัย
ตรียางค์ ๖	ไม่เป็น	ตรียางค์ถูกพิษไม่ให้โทษ ถ้าให้โทษ การดำเนินชีวิตไม่ราบรื่น (เป็นลูกพิษ)
เสวย ภูมิปาโลฤกษ์	แสดงถึง	จะประสบความสำเร็จ เมื่อดำเนินชีวิตไปตามแนวแห่งฤกษ์

ตารางที่ 2 การพยากรณ์ดวงชาตาจากภพสัมพันธ

ภพที่ 1	ตนุลัคน์ – ลากะ	อ่านว่า	ตนุลัคน์ หมายถึง ภาวะการณ์แห่งเจ้าชาตา ซึ่งก็คือ เจ้าเรือนหรือเกษตรประราศีที่ลัคนาสถิตที่ลัคนาคือ ดาว ๔ ไปอยู่เรือนลากะ
		แปลว่า	วาสนาของเจ้าเรือนชาตาผูกพันอยู่กับความสำเร็จในหน้าที่การงาน (ความหมายของลากะ) ทำการใดก็สำเร็จ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ภพที่ 1	ต้นลัคน์ – ลากะ	ขยายความด้วยดาวที่อยู่เรือนเดียวกันคือ
ดาว ๑	มหาจักร (ผาดโผน พลิกพลันเกินความคาดหมาย)	
๑	ดาว ชศศักดิ์ อยู่กรกฎ (อาทิตย์ เมษ กรกฎ จะมีศฤา จกร) ได้รับเกียรติยศ ชื่อเสียงอย่างมหาจักร	
๒-๔	คู่มิตรได้รับการสนับสนุนจาก ๒ ๒ ถ้าเกี่ยวกับหน้าที่การงาน หมายถึงคนของ ประชาชน ๒ ได้มาตรฐานเกษตร ฉะนั้นจึงมั่นคงยาวนาน	
๑-๒	คู่เสน่ห์ได้รับความนิยมนิย ๑ เจ้าเรือนวินาศน์ไม่คาดคิด เกินความคาดหมายไหวพริบ ปฏิภาณกลยุทธ์	
๑-๔	คู่ปัญญา พุดด้วยปัญญา	
ออกคำ พยากรณ์ว่า	ทำการใดก็จะสำเร็จ มั่นคง ยาวนาน เกินความ คาดหมาย ได้รับเกียรติยศ ชื่อเสียงจกร โดยได้รับการ สนับสนุนช่วยเหลือ และพลิกผันจากสามัญชน	
ภพที่ 2	กคุณกะ – วินาศน์ อ่านว่า ลากะ	กคุณกะลัคน์ หรือตัวแสดงเรื่องภพการเงิน คือดาว ๖ ไปอยู่เรือนวินาศน์ และดาว ๑ เจ้าเรือนวินาศน์ไปอยู่ เรือนลากะ กคุณกะ– วินาศน์ แปลว่า ขอบลงทุน ลากะ แปลว่า สำเร็จเกินความคาดหมาย(๑ มหาจักร)
ภพที่ 3	สหัสชะ – กัมมะ อ่านว่า ลากะ	เกษตรเรือนในของภพสหัสชะคือดาว ๓ ไปอยู่ใน เรือนกัมมะ และเกษตรเรือนในของภพกัมมะ คือดาว ๔ อยู่เรือนลากะ สหัสชะ – กัมมะ แปลว่า สังคมของเจ้าชาตาผูกพัน อยู่กับหน้าที่การงาน ๓ มาขยาย ความกล้าอยู่กับงานกล้าเรื่องงาน ๐ ขยาย ๓ เร่งผลให้เร็วขึ้น

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ภาพที่ 4	พันธุ - ปุตตะ	อ่านว่า	เกษตรราศีของภพปุตตะไปเป็นนิจในเรือนปุตตะ
		แปลว่า	มารดาอายุสั้น ฐานะไม่สูง (เป็นนิจ)
ภาพที่ 5	ปุตตะ - วินาสน์ ลาภะ	อ่านว่า	ปุตตะลักน์คือดาว ๗ ไปอยู่เรือนวินาสน์ และวินาสน์ คือ ดาว ๑ ไปอยู่เรือนลาภะ
		แปลว่า	โชคตกไม่เปิดเผย และความหมายอื่นๆ
ภาพที่ 6	อริ - ปัตนิ	แปลว่า	ศัตรูคือหุ้นส่วน อุปสรรคในการมีคู่ และความหมาย อื่นๆ
ภาพที่ 7	ปัตนิ - ปุตตะ	แปลว่า	ได้คู่ที่มีอายุน้อยกว่า และความหมายอื่นๆ
ภาพที่ 8	มรณะ - กัมมะ ลาภะ	แปลว่า	การงานต่างประเทศ ทำให้เจ้าขาดประสบ ความสำเร็จ มั่นคง ดาว ๐ มาขยาย แปลว่า ลับๆ เกินความคาดหมาย ๐ อาเพศ ดีที่สุด เสียที่สุด
ภาพที่ 9	ศุภะ - วินาสน์ ลาภะ	แปลว่า	ควรลองชีวิตเป็นไปอย่างลับๆ ไม่เปิดเผย จึงจะ นำมาซึ่งความสำเร็จ แบบ ๑ มหาจักร และเจ้าเรือน ลาภะ ดาว ๒ เป็นเกษตร ฉะนั้นมั่นคง ถาวร ไม่เสื่อมคลาย
ภาพที่ 10	กัมมะ - ลาภะ		อธิบายในภาพที่ 8
ภาพที่ 11	ลาภะเป็นเกษตร		อธิบายในภาพที่สัมพันธ์
ภาพที่ 12	วินาสน์ - ลาภะ		อธิบายในภาพที่สัมพันธ์

- หมายเหตุ 1. ๔ เป็นคนุเศษ เจ้าเรือนกัมมะ และมี ๐.๓. มาขยาย วาจาเยี่ยม
2. พินทุบาทว์ แปลว่า ชีวิตจะวุ่นวายด้วยความหมายของดาว และเรือนที่ดาวนั้น
เป็นเจ้าเรือน
3. ๕ ดาวแห่งความคิด มาอยู่เรือนดาวเสาร์ราศีมังกร จะยิ่งรอบคอบขึ้น
4. ๑-๔ ถ้าอยู่เรือนดีไปถึงความยิ่งใหญ่ ๑-๒-๕ สถิตราศีแมธธาตุ ได้มาตรฐาน จันทร-ครุ-
สุริยา ถ้าอยู่ในเรือนหรือภพที่ดีจะดี ถ้าอยู่ในภพที่เสีย ก็ไม่ดี
5. ๑ เจ้าเรือนวินาศน์ แปลว่า ไม่คาดคิด เกินความคาดหมาย ไหวพริบ ปฏิภาณ กลยุทธ์
6. กุมภะ – วินาศน์ เรียกว่า อ่าน 2 ชั้นหรือ 2 จังหวะ ควรอ่านไปข้างหน้าตามลำดับ
ยกเว้น คำขยายชั้นแรก
7. วินาศน์ แปลว่า ถับๆไม่เปิดเผย
8. คำว่า เกษตรเรือนใน หรือพระเคราะห์เรือนใน หรือ เกษตรราศี หรือเกษตรประจำ
ราศีหรือ ลัคน์เช่น กุมภะลัคน์ หมายถึง ดาวเคราะห์ประจำราศีที่แสดงหรือทำหน้าที่
หรือเป็นตัวแทนเรือนชาตาที่อยู่ในราศีนั้นๆ

โดยหลักการทางโหราศาสตร์นั้นมีรายละเอียดในหลักการอยู่มากและมีตัวแปรอยู่หลาย
อย่างที่จะแสดงให้เห็นถึงว่าจะเกิดเหตุการณ์ในลักษณะใดๆนั้น ต้องอาศัยหลักการของดวงดาว
ราศี เรือนชะตา และลักษณะของดวงดาวที่มีความสัมพันธ์ในทางดีหรือทางร้าย

จรรยาบรรณโหร (สิงโต สุริยาอารักษ์, 2522: 3)

1. ห้ามทำนายคู่สามี ภรรยา ให้มีปัญหากัน หรือให้ทะเลาะกัน หรือให้ทราบว่าจะไม่ใช่เนื้อคู่
กัน และจะต้องแยกทางกันในภายหลัง
2. ห้ามทำนายว่าชีวิตใครจะถึงชาติเมื่อไหร่ หรือตายเมื่อไหร่ตนเอง
3. ห้ามทำนายว่า ลูกคนนี้เป็นดีหรือไม่ดี ฟังได้หรือไม่ได้

การพยากรณ์ในเรื่องที่สร้างสรรค์ เป็นแรงผลักดันช่วยส่งเสริมกำลังใจ และเตือนสติตนเอง ถือได้ว่าเป็นการใช้โหราศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ โหราไม่ควรพยากรณ์เรื่องที่ไม่ก่อประโยชน์หรือกระทบต่อผู้คนที่มีความเชื่อในโหราศาสตร์ ก่อผลในทางเสียหายมากกว่าการให้ประโยชน์ถือเป็นหลักจรรยาบรรณของโหราผู้ทำการพยากรณ์

ประโยชน์ของโหราศาสตร์

ประโยชน์ของโหราศาสตร์เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีความเชื่อถือเท่านั้น เพราะวิชานี้ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ตามหลักของวิทยาศาสตร์ ถึงแม้จะมีนักโหราจารย์บางท่านพยายามทำให้โหราศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์ก็ตาม แต่หลักโหราศาสตร์นั้นยังศาสตร์ลึกลับอยู่ดี และโหราศาสตร์ถือเป็นเครื่องมือก่อประโยชน์ดังนี้ (คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย, 2547: 223)

1. ใช้สำหรับพยากรณ์เหตุการณ์อนาคต วิชาโหราศาสตร์มีความโน้มเอียงไปทางด้านการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคต เพื่อต้องการทราบว่าจะมีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นหรือไม่
2. ใช้ในกิจการฤกษ์พามาที่ อันเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของวิชาโหราศาสตร์ซึ่งถือว่าเป็นโหราศาสตร์ประยุกต์ ใช้ในการให้ฤกษ์และห้ามฤกษ์ เพื่อเลือกหรือกำหนดวันเวลามงคลสำหรับประกอบกิจกรรมหรือเริ่มกิจกรรมงานต่าง ๆ ทั้งนี้รวมทั้งวันเวลาสิ้นสุดกิจการงานเหล่านั้น
3. ใช้เป็นความรู้ขั้นพื้นฐานสำหรับศาสตร์ลึกลับต่าง ๆ เช่น ไสยศาสตร์ ลาง สัมพรณ์ การแก้เคล็ดต่าง ๆ ฯลฯ ซึ่งเครื่องมือหลักที่จะนำไปสู่ความรู้แจ้งในศาสตร์นี้คือ วิชาโหราศาสตร์
4. ใช้เป็นความรู้ขั้นพื้นฐานของวิชาพยากรณ์ศาสตร์อื่นๆเช่น หัตถศาสตร์ เลขเจ็ดตัว กราฟ ฯลฯ
5. ใช้สำหรับการบุกเบิกจักรวาลเพื่อสำรวจสิ่งหรือส่วนที่มนุษย์ยังไม่ทราบ ได้มีนักโหราจารย์ในอดีตได้ค้นพบดาวพระเคราะห์ซึ่งยังไม่มีใครค้นพบมาก่อน ซึ่งได้ค้นพบดาวพระเคราะห์ 8 ดวงในจักรวาล นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้กับทุกสิ่งทุกอย่างทั้งมีชีวิตและไม่มีชีวิต

จากประโยชน์ของโหราศาสตร์นั้นสามารถแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านข้อมูลบุคคล ด้านเวลา ด้านเหตุการณ์ ด้านแรกในเรื่องเฉพาะบุคคลนั้นทำให้ทราบถึงความสามารถศักยภาพภายในของบุคคลนั้นๆ และแนวโน้มของชีวิตว่าจะดำเนินไปด้วยความสุข ทุกข์ ประการใด ด้านที่สองในเรื่องเวลา เวลาใดเหมาะสมสำหรับกิจการงานประเภทใดเพื่อความเป็นสิริมงคล แก่การดำเนินงานนั้นๆ ด้านที่สามในเรื่องเหตุการณ์ในอนาคตจะเกิดขึ้นเพื่อเป็นการเตรียมรับกับเหตุการณ์ข้างหน้า ซึ่งทั้งหมดนี้ถือว่าเป็นแนวทางที่ใช้ประโยชน์จากโหราศาสตร์

ประโยชน์ทางด้านสังคมและจิตวิทยา

ประโยชน์ด้านนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ว่า มีประโยชน์ทางด้านจิตวิทยา เพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีความทุกข์ บางคนถึงขั้นคิดฆ่าตัวตายแต่นักโหราจารย์ผู้ฉลาดสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้โดยบอกผู้มารับบริการมิให้คิดเช่นนั้นได้ ดังที่สุพัตรา สุภาพ (2518: 161) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของโหราศาสตร์ไว้ว่า

...ผู้ที่เชื่อถือ เห็นว่าชีวิตของมนุษย์ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของดาวพระเคราะห์ ไม่ว่าจะในทางที่ดี หรือร้ายก็ตาม ฉะนั้นการปฏิบัติตนให้ถูกต้องจึงเป็นสิ่งดี เป็นการประพจน์ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ ไม่ประมาท และหาทางผ่อนหนักเป็นเบาเคราะห์กรรมที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะบุคคลที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตหรือคนที่มีความทุกข์มักจะชอบหาเคราะห์หรือ หมอดู เพื่อขอคำแนะนำ เพื่อความสบายใจของตนเอง ฉะนั้นโหรหรือหมอดูบางครั้งทำหน้าที่คล้ายๆ กับนักจิตวิทยา เพราะเป็นการระบายอารมณ์ของคนบางคน และเป็นที่ได้ปรับปลอบจิตใจในบางเรื่อง แต่มีเหมือนกันที่ยังหาโหรหรือหมอดูยิ่งเสreiraใจ เพราะเมื่อเขาทำนายว่าโชคเคราะห์ไม่ดีก็กลัวกลัว จึงต้องหาทางสะเดาะเคราะห์วิธีการต่างๆ เช่น รดน้ำมนต์ บันปานสาธกกล่าว ตักบาตร เป็นต้น”

สำหรับนักจิตแพทย์หลายท่านได้กล่าวถึงโหราศาสตร์ว่ามีประโยชน์สำหรับคนป่วยทางด้านจิตใจมากเหมือนกัน เช่น รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต น.พ.ธงชัย ทวีชาชาติ ได้กล่าวไว้ว่า “...โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้ในยามที่มีปัญหาสุขภาพจิต หากๆ ได้รับข้อมูลที่เป็นวิชาการจากกรมสุขภาพจิตจะทำให้เป็นความหวังให้กับประชาชนได้ เพราะถ้าฟังบุคคลากรของกรมสุขภาพจิตคงจะช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาความเครียดได้ไม่หมด...” (เดลินิวส์, 2540: 3)

อย่างไรก็ตาม บางคนมีความเชื่อที่ผิดหลักของวิชาโหราศาสตร์ เพราะมีความเชื่อว่าอิทธิพลดวงดาวสามารถกำหนดโชคชะตามนุษย์ให้เป็นไปตามที่กำหนด เรียกว่า ดวงดาวลิขิตบุคคลนั้นจึงปล่อยชีวิตให้เป็นตามยถากรรม ไม่ชวนขวยเมื่อโอกาสมาถึงและไม่พยายามหลีกเลี่ยงแก้ไขเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นให้บรรเทาเบาบางลง ดังนั้น นักโหราจารย์ก็ควรที่จะนำหลักของศาสนา มาประยุกต์ใช้ควบคู่กับหลักการพยากรณ์นั้นด้วย

ความจริงแล้ว การใช้ตำแหน่งของดวงดาวในท้องฟ้ามาเป็นหลักในการทำนายดวงชะตาของบุคคลและพยากรณ์โชคเคราะห์ต่าง ๆ นั้น ไม่ได้หมายความว่า ดวงดาวจะใช้อิทธิพลบันดาลเจ้าชะตาให้เป็นไปตามนั้นไม่ หากหมายความว่า ดวงดาวเป็นเครื่องชี้ถึงวาสนาและโชคชะตาของเจ้าของดวงชะตานั้น ๆ เท่านั้น ดังนั้น เจ้าของชะตาย่อมมีอำนาจอย่างเต็มที่ในการปรับปรุงตนเอง หรือกระทำให้ตนเองให้เป็นผลดีหรือผลร้ายแก่ตนเองต่อไปได้อีกเสมอ โหราศาสตร์นั้นสามารถยึดถือเอาเป็นแนวทางเนื่องจากวิชาโหราศาสตร์ได้มีการศึกษาเมื่อโหรา ดูแล้วว่าช่วงนี้ดวงตก เราก็มีการเตรียมตัวล่วงหน้าในการระวังตัว ถ้าเราไม่เตรียมตัวเตรียมการไว้เลยเมื่อเกิดเหตุการณ์อย่างหนึ่งกับเราอาจไม่มีสติ โหราศาสตร์ไทยนี้คนจะมองเป็นวิทยาศาสตร์แต่วิทยาศาสตร์มีข้อผิดพลาดจะไม่โจมตีถ้าทางโหราศาสตร์มีข้อผิดพลาดจะโดนโจมตีว่าเป็นศาสตร์ที่ไม่น่าเชื่อถือ

ทำที่พุทธศาสนาต่อโหราศาสตร์

แนวคิดเรื่องฤกษ์กับพุทธศาสนา

ความเชื่อเรื่องฤกษ์ยามดีของคนไทยมีมาตั้งแต่สมัยเก่าก่อนในการดำเนินการงานสิ่งใดจะต้องมีการดูฤกษ์ก่อนทุกครั้ง คำว่า ฤกษ์ แปลว่า คราวหรือเวลาที่กำหนดหรือคาดว่าจะให้ผลการตรวจดูพิจารณาที่เหมาะสม จังหวะที่เหมาะสมแก่การประกอบกิจการที่เป็นมงคลนั้นๆ โดยไม่รีบด่วนจนเกินไปและไม่ช้าจนเกินไป จนกระทั่งเกิดความเบื่อหน่ายที่จะเฝ้ารอคอยวันเวลาที่เป็ฤกษ์ดี แทนแต่แห่งพระพุทธานุภาพนั้น เน้นการประพฤติตนให้ได้ประโยชน์ด้วยความเพียร หรือที่เรียกว่า “วิริยวาท” ถือเอาประโยชน์ที่เกิดจากการกระทำเป็นใหญ่ แม้จะไม่ได้ปฏิเสธปัจจัยอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นดวงดาว แต่ทว่าดวงดาวนั้นไม่ได้มีอิทธิพลมาหักล้างอำนาจแห่งกรรมได้ ดังจะเห็นได้จากความ ในนักขัตตชาดก ซึ่งมีเรื่องเล่าว่า มีชาวบ้านนอกมาขอลูกสาวชาวกรุงให้ลูกชายของตน ครั้นถึงวันกำหนดเข้ามารับตัว เผอิญตรงกับวันฤกษ์ไม่ดี ชาวบ้านนอกจึงรอไปวันหนึ่ง ชาวกรุงได้บอกเลิกข้อตกลงนั้นเสีย และยกลูกสาวให้แก่รายอื่นไป มีผู้พูดกันถึงเรื่องนี้ จนกระทั่งถึงหมุกกฤษสงฆ์

(มานพ นักการเรือน, 2549 : 5) พระพุทธเจ้าจึงได้ตรัสว่า “ประโยชน์ได้ล่วงคนโง่เขลาผู้มัวคอย
ฤกษ์อยู่ ประโยชน์เป็นฤกษ์ของมันเอง ดวงดาวจะทำอะไรได้” (ขุ.ชา. 27/49/20)

นอกจากนี้ ในสุปัพนหสูตร ยังมีพระพุทธพจน์ยืนยันว่า

...ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สัตว์เหล่าใดประพฤติดุจริตทางกาย วาจา ใจ ในเวลาเช้า.....ในเวลา
กลางวัน.....ในเวลาเย็น วันนั้น ย่อมเป็นวันที่ดีของสัตว์เหล่านั้น...

...บุคคลประพฤติดุชอบในเวลาใด, เวลานั้นถือว่าเป็นฤกษ์ดี (สุนกษตุต) มงคลดี (สมมงคล)
สว่างดี (สุภาต) รุ่งดี (สุหฤต) ขณะดี (สุโข) ยามดี (สมุหุตโต) และเป็นการบูชาดีแล้ว
(สุยัญ) ในเพื่อพรหมจารีทั้งหลาย (เป็นผู้ประพฤติดีร่วมกัน) กายกรรม วจีกรรม
มโนกรรมและความปรารถนาดีของผู้เป็นสิ่งที่งามถูกต้อง เมื่อบุคคลทำกรรมอันดีงาม
ถูกต้องแล้ว ย่อมได้รับผลดีงาม บุคคลเหล่านั้นได้รับประโยชน์แล้ว ของจึงมีความสุข
ไร้โรค กองงามในพระพุทธศาสนา มีความสุขพร้อมด้วยญาติทั้งปวง...

(อง.ติก. 20/285/595)

ในอบายมุข 6 ได้ระบุชัดเจนว่าคนผัดวันประกันพรุ่งย่อมทำให้สูญเสียผลประโยชน์เพราะ
ความเกียจคร้าน คนเกียจคร้านมักจะสูญเสียผลประโยชน์หรือผลประโยชน์ที่พึงจะได้ก็ผ่านพ้นเลย
ไป ด้วยสาเหตุข้ออ้าง 6 ประการคือ หนาวหนัก ร้อนหนัก เหนื่อยหนัก หิวหนัก และกระหายหนัก
คนที่ชอบอ้างแล้วไม่ทำงาน ไม่ทำสิ่งที่ควรทำ ย่อมไม่ได้รับความมั่งคั่งทางทรัพย์สิน และ
ผลประโยชน์ทั้งหลายก็ล่วงเลยผ่านบุคคลนั้นไปเสีย

นันททัศนะของนักปราชญ์เกี่ยวกับโหราศาสตร์

นักวิชาการเป็นจำนวนมาก ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับโหราศาสตร์ไว้หลากหลาย บางคน
กล่าวว่า โหราศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มลาย ทำให้คนไม่พัฒนา เพราะมัวแต่คอยฤกษ์ที่โหราจารย์
ให้มา บางคนก็ให้ความหมายที่สนับสนุนความเชื่อโหราจารย์อย่างเต็มที่ว่า โหราศาสตร์เป็นวิชา
ที่ทำให้คนได้ทราบถึงกรรมของตนเองได้ อย่างไรก็ดี ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างความคิดเห็นของ
นักวิชาการบางคนไว้ให้เกิดแนวทางในการคิดและวางทำที่ชีวิตตนต่อโหราศาสตร์ ดังนี้

พุทธทาสภิกขุ (2529:71) ได้กล่าวไว้ว่า โหราศาสตร์มันเป็น Art และ Science อันหนึ่ง ซึ่งควรมีไว้ในโลกอย่างน้อยที่สุดก็เพื่อชมเล่น เช่น Art และ Science อย่างอื่นๆ เช่น ศิลปกรรม การแกะสลักเป็นต้นเหมือนกัน เรามีบ้านเรือนอาศัยอยู่ได้สบาย โดยไม่ต้องมีกรอบรูปแขวนประดับ แต่ถ้าเราจะมีแขวนบ้างพอเหมาะ ๆ มันก็ไม่เสียหายอะไรหรือไม่เหนียวเปลา่เกินไป....การครองชีวิตของเรา ซึ่งเราจำเป็นต้องอาศัยหลักกรรมเป็นตัวเรือน และหลักโหราศาสตร์เป็นกรอบรูปแขวนประดับเรือน ฉะนั้นใดกันนั้น

ปัญญานันทภิกขุ (2540 : 28-29) ได้กล่าวไว้ว่า “พระพุทธศาสนาไม่มีคำว่า “คลบนันดาล” ขอให้เราเข้าใจข้อนี้ไว้ด้วย คือ ไม่มีอะไรที่มีอำนาจคลบนันดาลให้ใครเป็นอะไร เราจะดีก็ด้วยการทำดีของเราชั่วก็ด้วยการทำชั่วของเรา มั่งมีก็ด้วยการแสวงหาทรัพย์ รู้จักหา รู้จักเก็บ รู้จักใช้ รู้จักทำให้มันเจริญงอกงาม...สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในพระพุทธศาสนา คือ ธรรมะ”

ประยูร พลารีย์ (2521: 11) ได้กล่าวไว้ว่า “วิชาโหราศาสตร์ไม่ใช่ศาสตร์ที่หลายๆ ท่านเข้าใจ แต่เป็นศาสตร์แห่งปัญญาที่เกี่ยวกับปรัชญาอันสูงยิ่ง เครื่องมือสำคัญของวิชาโหราศาสตร์ คือ วิชาตรรกศาสตร์ (Logic) โดยเฉพาะคือการอุปมาอุปมัย (Analogy) เมื่อศึกษาสูงขึ้นๆ จะพบว่า มีธรรมชาติเป็นศาสนาหนึ่ง และน่าสนใจอย่างยิ่งก็คือ เข้ากันกับพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี”

บุญมี เมธางกูร (2522: 170) ผู้ศึกษาฝ่ายอภิธรรมได้กล่าว “ผู้ศึกษาวิทยาการต่างๆ ทั้งจากในและนอกประเทศไทยจนมีความรู้สารพัด มีดิกิริยาๆ ก็หนีไม่พ้นจากดิรัจฉานวิชา หรือหนีอวิชาคือความโง่ความหลงไหลในเรื่องชีวิตของตนไปไม่พ้น จะต้องเวียนวนตายเกิดต่อๆ ไป และแก้ปัญหาให้แก่ชีวิตไม่ได้ เพราะวิทยาการเหล่านั้นมิได้ว่าด้วยเรื่องของชีวิตจิตใจ และความพ้นทุกข์ ไม่ว่าจะเป็นวิชา นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ พฤษศาสตร์ มนุษยศาสตร์...ล้วนแล้วแต่ศึกษาเพื่อจะให้มีความรู้ เพื่อจะได้กินได้นอน และเสพเมถุนเท่านั้น หาได้มีความเข้าใจชีวิตจริงๆ ไม่ หาได้มีหนทางที่จะพ้นจากทุกข์ไม่”

โอฬาร เพียรธรรม (2549: 134) ได้กล่าวว่าโหราศาสตร์ก็คือเครื่องมือแสดงหรือเครื่องชี้ถึงกรรมในอดีต รวมถึงโอกาสที่จะได้รับผลจากกรรมนั้น โดยโหราศาสตร์ที่ดูวันเวลาลัคนาเกิด หรือโหราศาสตร์แบบผูกดวง ก็คือเครื่องชี้ถึงกรรมที่เคยกระทำในอดีตชาติก่อนมาเกิดในชาติปัจจุบัน ส่วนโหราศาสตร์แบบดูลายมือฝ่าฝ่าฝ่า ก็คือชี้ถึงกรรมที่เคยทำมาในอดีตทั้งหมดจนถึงเวลาปัจจุบันที่กำลังทำนายน

ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์ (2553) ได้กล่าวว่าโหราศาสตร์พยายามอธิบายการทำงานของกฎแห่งกรรม ดาวมีสองกลุ่มคือสุภเคราะห์และบาปเคราะห์ ทุกครั้งที่ดาวสุภเคราะห์มาอยู่ตำแหน่งให้ทุกข์ก็คือช่วงที่กรรมดีให้ผล เราก็จะเสวยผลกรรมดี ยามที่ดาวบาปเคราะห์มาอยู่ตำแหน่งให้โทษก็คือช่วงที่กรรมชั่วในอดีตตามมาให้ผล นักโหราศาสตร์สามารถอธิบายได้อย่างหยาบๆ ว่า ผลกรรมดีและกรรมชั่วจะถึงตัวเมื่อไหร่ ก็โดยการสังเกตจากการเคลื่อนไหวของดวงดาวนั่นเอง

จากทัศนะของนักปราชญ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า บางทัศนะถือมองว่าโหราศาสตร์คือเครื่องมืออย่างหนึ่งในการนำไปสู่พุทธปัญญา บางทัศนะมองว่า โหราศาสตร์เป็นเสมือนเครื่องประดับบ้านซึ่งจะมีหรือไม่ก็ได้ จะมีไว้พอเป็นเครื่องประดับให้สวยงามพอดูดีก็ได้ ซึ่งการเปรียบเทียบเช่นนี้ เป็นเสมือนชี้ให้เห็นว่าโหราศาสตร์ก็มีประโยชน์ต่อชีวิตของมนุษย์เช่นเดียวกัน เพียงแต่ว่าจักนำไปใช้ประโยชน์ในทางใดหรือจะเชื่อมกมายโดยไม่ได้อาศัยหลักปัญญาและวิริยะ เลยก็นั้นอยู่กับผู้นำไปใช้

บทที่ 3

กรรมในพุทธศาสนา

ตามหลักพระพุทธศาสนานั้น “เคราะห์กรรม” ไม่ได้เกิดขึ้นลอยๆ โดยสภาพของตัวมันเอง หรือการกระทำเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผล เมื่อเกิดแก่ผู้หนึ่งผู้ใดแล้ว ผู้อื่นจะมาจัดให้หมดไปแทนกัน ไม่ได้เด็ดขาด แต่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาของมนุษย์ผู้หนึ่งเอง ที่เรียกว่า กรรม รวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ ที่สมบูรณ์พร้อมและเป็นเหตุเอื้อแก่การให้เกิดกรรม บุคคลทำกรรมใดไว้ก็ย่อมเข้าถึงด้วยกรรมนั้น และย่อมต้องได้รับผลแห่งกรรมนั้นอันตนได้สร้างสมไว้ นั่นหมายถึง สัตว์ทั้งหลายเป็นผู้รับมรดกแห่งกรรม หลักคำสอนเรื่องกรรมถือเป็นหลักคำสอนที่สำคัญที่สุดหลักหนึ่งของพุทธศาสนา

ความหมายของกรรม

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พระราชวรานูนิ (ประยูร ธมฺมปญฺโญ), 2528: 69) ได้ให้ความหมายของ กรรม ว่าหมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา ทางกายก็ตาม ทางวาจา ก็ตาม ทางใจก็ตาม ซึ่งประกอบได้ด้วย กุศลกรรม และ อกุศลกรรม โดยที่ กุศลกรรม หมายถึง กรรม ที่เป็นกุศล หรือกรรมดี และ อกุศลกรรม หมายถึง กรรมที่เป็นอกุศล หรือกรรมชั่ว

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของกรรม คือ การกระทำ เป็นความดีหรือความชั่วก็ได้ เช่น กุศลกรรม อกุศลกรรม

พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ) (2551: 12) ให้ความหมายของ กรรมว่าหมายถึง การกระทำ ซึ่งเป็นคำกลางๆ ถ้าเป็นการกระทำดี เรียกว่า กุศลกรรม ถ้าหากว่าเป็นกรรมชั่ว เรียกว่า อกุศลกรรม

แสง จันทร์งาม (2544: 112) อธิบายว่า กรรม แปลว่า การกระทำ (action) ที่ประกอบด้วย เจตนาหรือความตั้งใจ (volition) อันมีกิเลสเป็นแรงผลักดัน ฉะนั้นกรรมที่สมบูรณ์จะมีตัวประกอบ 3 เสมอ คือ มีกิเลส เป็นแรงกระตุ้น มีความตั้งใจหรือเจตนา มีการกระทำหรือการเคลื่อนไหว

จากความหมายต่างๆ จึงสรุปได้ว่า กรรม หมายถึง การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา เป็นได้ทั้งการกระทำดี และการกระทำชั่ว

ความสำคัญของกรรม

หลักกรรมมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม ดังที่ท่านพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต, 2549 : 213–214) ได้กล่าวถึงคุณค่าทางจริยธรรมของหลักกรรมมี ดังนี้

1. ให้เป็นผู้หนักแน่นในเหตุผล รู้จักมองเห็นการกระทำ และผลการกระทำตามแนวทางของเหตุปัจจัยไม่เชื่อสิ่งมมาย ตื่นข่าว เช่น เรื่องแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์เป็นต้น
2. ให้เห็นว่าผลสำเร็จที่ตนต้องการ จุดหมายที่ปรารถนาจะเข้าถึงความสำเร็จได้ด้วยการลงมือทำจึงต้องพึ่งตน และทำความเพียรพยายามไม่รอคอยโชคชะตา หรือหวังผลด้วยการอ้อนวอน เช่น สรรวตอปัจจัยภายนอก
3. ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ก็จะเว้นจากกรรมชั่วและรับผิดชอบต่อผู้อื่นด้วยการทำความดีต่อเขา
4. ให้ถือว่า บุคคลมีสิทธิ์โดยธรรมชาติที่จะทำการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุง สร้างเสริมตนเองให้ดีขึ้นไปโดยเท่าเทียมกัน สามารถทำตนให้เลวลงหรือให้ดีขึ้น ให้ประเสริฐจนถึงยิ่งกว่าเทวดา และพรหมได้ทุก ๆ คน
5. ให้ถือว่าคุณธรรม ความสามารถและความประพฤติปฏิบัติ เป็นเครื่องวัดความทรามหรือประเสริฐของมนุษย์ ไม่ให้มีการแบ่งแยกโดยชั้นวรรณะ
6. ในแง่กรรมเก่า ให้ถือเป็นบทเรียน และรู้จักพิจารณาเข้าใจตนเองตามเหตุผล ไม่ค่อยเพ่งโทษแต่ผู้อื่น มองเห็นพื้นฐานของตนเองที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อรู้ที่จะแก้ไขปรับปรุง และวางแผนสร้างเสริม ความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ถูกต้อง
7. ให้ความหวังในอนาคตสำหรับสามัญชนทั่วไป

เห็นได้ว่า กรรมมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของบุคคลและสังคม ด้วยผู้ที่เชื่อเรื่องกรรมจะเป็นผู้มีเหตุผลรับผิดชอบการกระทำของตน และปรับปรุงพัฒนาการกระทำของตนเองด้วยความเพียร โดยมีความหวังถึงอนาคตที่ดีรออยู่ข้างหน้า ตลอดจนยอมรับนับถือคุณค่าของคนที่มีความคุณธรรม

กรรมแบ่งตามเจตนาในการกระทำ

กรรมหรือการกระทำประกอบด้วยเจตนา 3 กาล(พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2545: 157) คือ

1. บุปผเจตนา คือ เจตนาที่เกิดขึ้นก่อนกระทำ กรรม
2. มุญจเจตนา คือ เจตนาที่เกิดขึ้นขณะกระทำกรรม
3. อปรเจตนา คือ เจตนาที่เกิดขึ้นหลังกระทำกรรม

กระทำที่ประกอบด้วยเจตนายังจำแนกออกได้อีกเป็น 3 ประการ คือ (สุนทร ณ รังสี, 2543 : 171)

1. กุศลกรรม คือ คำว่า กุศลกรรม แปลว่า กรรมดี เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากเจตนาที่ดี กุศลกรรมนี้อาจเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นทางกาย ทางวาจา หรือ ทางใจ เช่น คิดบริจาคทานเพื่อสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้ประสบภัยธรรมชาติ ก็จัดเป็นกุศลกรรมฝ่ายมโนกรรม พุทธชักชวนให้ผู้อื่นยินดีในการบริจาคทาน ก็เป็นกุศลกรรมฝ่ายวจีกรรม บริจาคทานด้วยตนเองก็เป็นกุศลกรรมฝ่ายกายกรรม เป็นต้น

2. อกุศลกรรม คำว่าอกุศลกรรม แปลว่า กรรมไม่ดีหรือกรรมชั่วเป็นการกระทำที่เกิดจากอกุศลเจตนาหรือเจตนาที่ไม่ดี อกุศลกรรมนี้อาจเกิดขึ้นทางกาย ทางวาจา หรือทางใจก็ได้ เช่นเดียวกับกุศลกรรม เช่น คิดจะยิงนกก็เป็นอกุศลกรรมฝ่ายมโนกรรม พุทธชักชวนคนอื่นไปยิงนกด้วยกันก็เป็น อกุศลกรรมฝ่ายวจีกรรม ลงมือยิงนกด้วยตนเองก็เป็นอกุศลกรรมฝ่ายกายกรรม เป็นต้น

3. อัพยาทกรรม คือ กรรมกลางๆ หรือการกระทำที่ไม่อาจจัดได้ว่าดีหรือชั่วทางศีลธรรม เป็นการกระทำที่เกิดจากอัพยาทเจตนา หรือเจตนาที่เป็นกลางๆ ซึ่งไม่จัดอยู่ในฝ่ายกุศล หรือ

อกุศล เช่น หยิบแก้วน้ำที่วางอยู่บนโต๊ะทำงานจากที่หนึ่งไปวางไว้ที่หนึ่งเพื่อจะได้ทำงานสะดวก
อย่างนี้ไม่จัดเป็นกุศลกรรมหรืออกุศลกรรมทางศีลธรรม

กฎแห่งกรรม

ตามทฤษฎีกฎแห่งกรรมทางพระพุทธศาสนา (The theory of Law of Karma) นั้นมีอยู่ว่า
“บุคคลทำกรรมอันใดไว้ เขาย่อมจะต้องได้รับผลของกรรมนั้นอย่างแน่นอน” แต่เนื่องจากว่ากรรม
บางอย่างนั้นไม่ปรากฏผลชัดเจนในทันที จึงอาจทำให้บุคคลผู้มีปัญญาน้อยมองไม่เห็นผลแห่ง
กรรมที่ตนได้กระทำไว้ ทำให้เกิดความสับสนลังเลสงสัยในการให้ผลของกรรม (กุศลกรรม-
อกุศลกรรม) จนเป็นเหตุให้เกิดความหลงผิดได้

ในเรื่องทฤษฎีกฎแห่งกรรมของพระพุทธศาสนานั้น สามารถพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ คือ
กฎแห่งกรรมที่เป็นอยู่ในลักษณะของกฎธรรมชาติ และกฎแห่งกรรมที่อยู่ในลักษณะของกฎเกณฑ์
ด้านศีลธรรมจริยธรรม ซึ่งการแบ่งลักษณะดังกล่าวได้ดังนี้คือ

กฎธรรมชาติ

กฎธรรมชาติ คือ กฎเกณฑ์ที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ ซึ่งความเป็นธรรมชาติของกรรม
(Law of nature) พุทธศาสนานั้นเป็นเรื่องของเหตุและผล กล่าวคือ เมื่อสิ่งใด สิ่งหนึ่งแม้เกิดขึ้น
ตั้งอยู่ เปลี่ยนแปลงไปและแตกดับสลายลง ก็ย่อมจะเป็นเพราะมีเหตุและปัจจัยให้เกิดขึ้น ให้ตั้งอยู่
ให้เปลี่ยนแปลงไป และให้แตกดับสลายลงในที่สุด ไม่มีสิ่งใดเลยที่จะไม่ประกอบด้วยกฎแห่งเหตุ
และผลดังกล่าวนี้นี้ หลักพุทธศาสนามีอยู่ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นเช่นนี้เป็นไปในลักษณะของทฤษฎี
ปัจจัยการ ซึ่งกฎดังกล่าวนี้ได้แก่ “เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี, เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น สิ่งนี้จึงเกิดขึ้น,
เพราะสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนี้จึงไม่มี, เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ” ส.นิ.16/144/77) พระพุทธเจ้าทรงแสดงถึง
ความเป็นเหตุปัจจัยที่เรียกว่าอิทัปปัจจยตา, ปฏิจจสมุปบาทหรือปัจจัยการ

จะเห็นว่าที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปแบบลูกโซ่ดังได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นกฎธรรมชาติของกฎแห่งกรรมที่สามารถมองได้สองลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะแรกเป็นการอิงอาศัยกันเกิดขึ้นที่เรียกว่า สายเกิด คือ “เพราะสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี” และลักษณะที่สองเป็นการอิงอาศัยกันดับลงที่เรียกว่า สายดับ คือ “เพราะสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ” กฎธรรมชาติตามทฤษฎะพุทธศาสนาที่กล่าวมานี้ล้วนครอบคลุมและเป็นไปในทุกสิ่งสรรพสิ่ง ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตด้วย ซึ่งกฎของธรรมชาติตามทฤษฎะของพุทธศาสนาในข้อนี้ถือได้ว่าเป็นกฎสากลที่เป็นจริง และสามารถพิสูจน์ได้โดยไม่จำกัดกาล เพราะความเป็นเหตุและผลตามทฤษฎีดังกล่าวของพระพุทธศาสนานี้ย่อมลงตัวกัน สอดคล้องและเข้ากันได้เสมอ จึงได้ชื่อว่าเป็นกฎแห่งธรรมชาติ

กฎศีลธรรม

กฎแห่งกรรมในฐานะเป็นกฎทางศีลธรรม มีความหมายเช่นเดียวกับกฎธรรมชาติ คือเป็นกฎแห่งเหตุและผล ประเด็นกฎแห่งธรรมชาติครอบคลุมทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต กฎแห่งศีลธรรมครอบคลุมเฉพาะสิ่งมีชีวิตที่สามารถมีเจตจำนงเสรีได้เท่านั้น (สมภาร พรหมทา, 2535: 311–312) เพราะสามารถกำหนดพฤติกรรมเป็นดีหรือชั่ว ตามมาตรฐานทางศีลธรรมที่ใช้ในสังคมมนุษย์ ส่วนพฤติกรรมที่มาจากสัญชาตญาณไม่สามารถกำหนดด้วยคุณค่าทางศีลธรรมได้กรรมนิยามหรือกฎแห่งกรรม คือ กฎธรรมชาติส่วนที่ทำหน้าที่ดูแลการกระทำที่แผ่ค่าทางศีลธรรมของมนุษย์ กฎแห่งกรรมจะบันทึกการกระทำของบุคคลแต่ละคนและคอยโอกาสให้ผลตอบแทน

เป็นกฎที่แคบลงมากกว่ากฎธรรมชาติเพราะครอบคลุมเฉพาะสิ่งมีชีวิตที่เป็นสัตว์โลกเท่านั้น ไม่ได้หมายรวมเอาสิ่งมีชีวิตประเภทพืชและสิ่งไม่มีชีวิตอื่นๆ กฎศีลธรรมที่ว่านี้ คือ กฎแห่งกรรมที่จะใช้กำหนดคุณค่าทางศีลธรรมของมนุษย์ว่ามีพฤติกรรมเช่นใด เป็นกฎที่จะกำหนดมาตรฐานทางศีลธรรมที่เข้ากันได้ของสังคมมนุษย์ โดยมุ่งประเด็นไปที่พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคมเป็นสำคัญว่าพฤติกรรมที่มนุษย์แสดงออกมานั้น ดีหรือชั่วประการใด กฎแห่งกรรมที่เป็นกฎทางศีลธรรมตามทฤษฎะของพุทธศาสนานี้มีบทตั้งที่ถือได้ว่าเป็นหลักในการพิจารณาที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดังนี้ คือ “บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้รับผลเช่นนั้น ผู้กระทำความดี ย่อมได้รับผลดี ผู้กระทำความชั่ว ย่อมได้รับผลชั่ว” ซึ่งคนไทยพูดกันจนติดปากว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว นั่นเอง

จากพระพุทธพจน์ดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงหลักการทั่วไปของความเป็นเหตุเป็นผลที่จะต้องสอดคล้องกันเสมอไป กล่าวคือ เมื่อเหตุเป็นเช่นใดผลก็ย่อมจะเป็นเช่นนั้นด้วย เหมือนกับการปลูกพืช เช่น ปลูกมะม่วง ผลก็ต้องเป็นมะม่วง ปลูกมะนาว ผลก็ย่อมเป็นมะนาว ในทำนองเดียวกัน กรรมกับวิบากหรือผลของกรรมก็ย่อมจะต้องสอดคล้องกัน นั่นหมายความว่า เมื่อกระทำความดี ย่อมจะได้รับผลดี และเมื่อกระทำความชั่ว ย่อมจะได้รับผลชั่วเช่นกัน แต่เนื่องจากว่ากฎแห่งกรรมและการให้ผลของกรรมนี้เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนยากแก่การทำความเข้าใจยิ่งนัก ดังนั้น พึงทำความเข้าใจในขั้นต้นที่ถูกต้องว่า การให้ผลของกรรมนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงแน่นอน ซึ่งความเป็นจริงข้อนี้เป็นผลที่เกิดขึ้นตามกระบวนการในการให้ผลชั้นในของกรรม แต่สำหรับการให้ผลชั้นนอกของกรรมนั้นอาจทำให้ผู้ที่ไม่เข้าใจลึกซึ้งในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา สับสนไปบ้าง ที่เป็นเช่นนั้นก็เนื่องจากว่า การให้ผลชั้นนอกของกรรมนั้นยังต้องอาศัยองค์ประกอบและเงื่อนไขอื่นๆ ในการแสดงผลด้วย ซึ่งผลที่ปรากฏออกมานั้น

การกระทำไม่จำเป็นจะต้องเป็นกรรมเสมอไป กรรมหมายถึงการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือทำด้วยความตั้งใจ ไม่ว่าจะทำดี หรือทำชั่ว ต้องมีเจตนาจงใจจึงจะถือว่าเป็นกรรม คือเป็นการกระทำ

กรรมจำแนกตามคุณภาพ หรือตามธรรมชาติที่เป็นมูลเหตุ มี 2 (อง□.ติก. 20/445/131) คือ

1. **อกุศลกรรม** กรรมที่เป็นกุศล เป็นกรรมดี ที่เกิดจากกุศลมูล (ที.ปา. 11/393/291) คือ รากเหง้าของอกุศล รากเหง้าของกรรมชั่ว รากเหง้าของอกุศลมูล คือกรรมชั่ว ได้แก่

- 1.1 โลภะ ความอยากได้
- 1.2 โทสะ ความคิดประทุษร้าย และ
- 1.3 โมหะ ความหลง

2. **กุศลกรรม** กรรมที่เป็นกุศล เป็นกรรมดี ที่เกิดจากกุศลมูล (ที.ปา. 11/394/292) คือ รากเหง้าของกุศล รากเหง้าของกรรมดี รากเหง้าของกุศลมูล คือกรรมดี ได้แก่

2.1 อโลภะ ความไม่โลภ ความคิดเผื่อแผ่ คือจาละการเสียสละ ได้แก่ การให้ทาน (อโลภะ ความไม่อยากได้ เป็นธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับโลภะ คือความอยากได้)

2.2 อโทสะ ความไม่คิดประทุษร้าย คือ เมตตา มีความปรารถนาจะให้เป็นผู้สุข (อโทสะ ความไม่คิดประทุษร้าย เป็นธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับโทสะ คือความประทุษร้าย)

2.3 อโมหะ ความไม่หลง มีปัญญา ความรอบรู้ (อโมหะ ความไม่หลงเป็นธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับโมหะคือความหลง)

ประเภทของกรรมกำหนดโดยทางแห่งการกระทำ

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีกรรมหรือการกระทำอีกประเภทหนึ่ง อันประกอบด้วยเจตนาดีก็ตาม เคาระห้ร้ายก็ตาม ที่จำแนกตามการกระทำ (คือกรรม) ที่กระทำกรรมมี 3 (ม.ม. 13/64/56) ได้แก่

1. กายกรรม กรรมทำด้วยกาย หรือการกระทำทางกาย
2. วจีกรรม กรรมทำด้วยวาจา หรือการกระทำทางวาจา
3. มโนกรรม กรรมทำด้วยใจ หรือการกระทำทางใจ

กรรมทั้ง 3 นี้ เมื่อจำแนกออกไปก็เป็น 10 คือ กายกรรม 3 วจีกรรม 4 และมโนกรรม 3 มีทั้ง กุศลกรรมบถ คือทางบุญ 10 และอกุศลกรรมบถ คือทางเคราะห์ร้าย 10 คือทำดีก็เป็นกุศล หากทำไม่ดีก็เป็นอกุศล ดังได้จำแนกไว้ข้างบนแล้ว (ทางกายกรรม 3 วจีกรรม 4 และมโนกรรม 3)

กุศลกรรมบถ 10 (ม.ม. 12/485/523) มีดังต่อไปนี้

กายกรรม 3 คือ กรรมที่ทำด้วยกาย มี 3 ได้แก่

1. ละการฆ่าการเบียดเบียน มีเมตตากรุณาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
2. เคารพกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของผู้อื่น
3. ละความประพฤติดีกในกาม ไม่ล่วงประเวณีทางเพศ

วชิกรรม 4 คือ กรรมที่ทำด้วยวาจา มี 4 ได้แก่

1. ละการพูดเท็จ ไม่ยอมกล่าวเท็จเพราะเหตุตนเองและผู้อื่น หรือเพราะเห็นแก่ประโยชน์ใดๆ

2. ละการพูดคำส่อเสียด ช่วยสมานสามัคคีผู้ที่แตกร้ายกัน ช่วยส่งเสริมผู้ที่สามัคคีกันอยู่แล้ว ให้สมักระสมานสามัคคีกัน ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น เจริญแต่วาจาที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์

3. ละคำหยาบ พูดแต่คำสุภาพ อ่อนโยน อ่อนหวาน

4. ละการพูดเพ้อเจ้อ พูดแต่คำสัตย์ คำจริง มีเหตุผล มีสารประโยชน์ ถูกกาลเทศะ

มโนกรรม 3 คือ กรรมที่ทำด้วยจิตใจมี 3 ได้แก่

1. ไม่เพ่งเล็งอยากได้ของของผู้อื่น

2. ไม่มีจิตคิดร้าย คิดปรารภว่าขอให้สัตว์ทั้งหลายจงไม่มีเวรกัน ไม่เบียดเบียนกัน อย่ามีทุกข์ จงครองตนอยู่เป็นสุข

3. มีความเห็นชอบ เช่นมีความเห็นว่าการให้ทานมีผล การบูชามีผล ผลคือวิบากของกรรมดีกรรมชั่วมีผลจริงเป็นต้น

พุทธศาสนา เป็นศาสนาที่ได้ชื่อว่า กัมมวาที คือเป็นศาสนาที่ถือหลักกรรมนั้น ว่ามีผลจริง ได้แก่ “ทำดีก็ได้รับผลดี ทำชั่วก็ได้รับผลชั่ว” เหมือนปลูกขนุน ปลูกทุเรียน ย่อมได้ผลขนุน ผลทุเรียนเป็นเครื่องตอบแทน

เรื่องกรรมตามหลักคำสอนในพุทธศาสนาแล้วเป็นหลักสำคัญ กรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการกำหนดการกระทำทั้งดีหรือชั่วเป็นหลักใหญ่ในการแบ่งแยกคนดีและคนชั่ว จากพระพุทธพจน์ข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า การกระทำที่จัดว่าเป็นเคราะห์ร้าย (เคราะห์ร้ายกรรม/บุญกรรม-เคราะห์ดีร้าย) นั้นต้องถึงพร้อมด้วยความตั้งใจที่จะทำเรียกตามภาษา

ธรรมดาว่า กรรมเจตนา หากไม่มีเจตนาในการกระทำก็ไม่จัดว่าเป็นกรรมตามทฤษฎีนี้ ส่วนการกระทำบางอย่างที่อาจเกิดขึ้นโดยปราศจากเจตนา นั้นไม่จัดว่าเป็นกรรม แต่จะเรียกการกระทำนั้นว่า กิริยา คือการกระทำที่ไม่มีความตั้งใจเป็นกิริยาเฉยๆ ไม่มีผลทางใจ ไม่จัดว่ามีคุณค่าทางจริยธรรมแต่อย่างใด เพราะจัดเป็นกรรมประเภทที่เรียกว่า “กตัตตากรรมหรือกตัตตาพาปนกรรม” (สุนทร ณ รั้งมี, 2542: 214) คือ กรรมสักแต่ว่ากระทำ เป็นกรรมที่มีกำลังอ่อน อาจเป็นอาการสักจะส่งผลแก่ผู้กระทำก็ต่อเมื่อไม่มีกรรมอย่างอื่นที่มีกำลังแรงกว่าให้ผลแล้วเท่านั้น แต่ (1) การกระทำที่มีความตั้งใจย่อมมีผล ซึ่งท่านเรียกว่า วิบาก (2) กรรมที่ทำโดยไม่ตั้งใจ เป็นสักแต่กิริยา การกระทำที่เรียกว่า กิริยา ตามทฤษฎีของพุทธปรัชญามีอยู่ 2 กรณี คือในกรณีของปุถุชนและพระอริยบุคคล ตั้งแต่พระอนาคามีลงมาที่กระทำลงไปโดยปราศจากเจตนา และในกรณีที่เป็นการกระทำของพระอรหันต์ ซึ่งแม้จะเกิดขึ้นโดยความจงใจก็ไม่จัดว่าเป็นกรรมเพราะกิเลสซึ่งเป็นเหตุให้เกิดกรรมต่างๆ พระอรหันต์ละได้เด็ดขาดสิ้นเชิงแล้ว (สุนทร ณ รั้งมี, 2542: 168)

การกระทำกรรมนั้น ย่อมก่อให้เกิดผลทางใจเสมอ มีคนเป็นจำนวนมากสงสัยว่าทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่ว ถ้าการกระทำนั้นไม่มีผู้เห็น ไม่มีผู้ให้รางวัล บางคนเข้าใจเขวไปอีกว่าบางคนทำดีแต่ได้ชั่วไป บางคนทำชั่วแต่ได้ดีไป อะไรแบบนี้ ทำให้เขาไม่เชื่อกฎของกรรมที่ของตนได้กระทำแล้วเลยกลายเป็นคนทำชั่วเข้าบ้าง ตัวก็ต้องเดือดเนื้อร้อนใจในภายหลังเพราะการกระทำที่ผิดพลาดดังกล่าวนั้น ทำไมคนบางคนจึงได้เข้าใจเขวอย่างนั้น เขาตีความหมายของคำว่าดีและชั่วพลาดไปคือเข้าใจเสียว่าดี หมายถึงการได้มาซึ่งวัตถุ เช่น ได้รถยนต์ได้ผู้ยื่น เพชรนิลจินดา เป็นต้นชั่ว ก็หมายถึงการสูญเสียสิ่งเหล่านั้นไป นี่เป็นความไขว้เขวอย่างแรงทีเดียว คำว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วนั้นขอให้เข้าใจดังนี้ก่อน

ทำดี ได้	ความดี
ทำชั่ว ได้	ความชั่ว

เนื่องจากพุทธศาสนามีหลักคำสอนที่ปฏิเสธหลักการหรือกฎการสร้างสรรพสิ่งโดยมีผู้สร้าง ผู้รักษา และผู้ทำลายหรือเชื่อในความบังเอิญตลอดทั้งไม่เชื่อว่าเป็นสิ่งที่กำหนดไว้แล้วล่วงหน้า แต่เชื่อในกรรมหรือการกระทำของตนเองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์ รักษาและทำลาย ตลอดถึงใช้เป็นหลักการตัดสินการกระทำของมนุษย์ว่าดีหรือชั่ว หรือเป็นหลักการพิจารณาภาวะที่เกิดขึ้นนี้ว่าเป็นความดี หรือความชั่ว ซึ่งบุคคลจะดีหรือชั่วนั้นย่อมอยู่ที่กรรมของตนเป็นสำคัญ ดังพระพุทธพจน์ที่ว่า

...บุคคลจะเชื่อว่าเป็นคนชั่วเพราะชาติก็หาไม่ จะเชื่อว่าเป็นพราหมณ์เพราะชาติก็หาไม่ ที่แท้เชื่อว่าเป็นคนชั่วเพราะกรรม เชื่อว่าเป็นพราหมณ์เพราะกรรม... แม้เป็นพระราชาก็เพราะกรรม บัณฑิตทั้งหลายมีปกติเห็นปฏิจสมุปบาท ฉลาดในกรรมและวิบาก ย่อมเห็นกรรมนั้นแจ้งชัดตามความเป็นจริงอย่างนี้ว่า โลกย่อมเป็นไปเพราะกรรม หมู่สัตว์ย่อมเป็นไปเพราะกรรม สัตว์ทั้งหลายถูกผูกไว้ในกรรมเหมือนลี้มสลักของรถที่กำลังแล่นไปจะนั้น (ม.ม.13/707/644)...

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีวาทะว่า กรรมนั้นมีอยู่จริง (กัมมวาทะ) และเป็นศาสนาที่เป็นกัมมวาทิ คือเป็นศาสนาที่กล่าวยืนยันว่า กรรมมีจริง หรือมีกรรมจริง และกรรมมีผลจริงหรือผลแห่งกรรมมีอยู่จริง จึงกล่าวยืนยันว่า “ผู้ทำดีย่อมได้รับผลดี ผู้ทำชั่วย่อมได้รับผลชั่ว”

จะเห็นได้ว่าสภาวะที่เรียกว่าเคราะห์ดีหรือเคราะห์ชั่ว นั้น พุทธศาสนา ชี้ไปที่การกระทำที่เกิดจากความจงใจหรือมีเจตนาทำกับเสมอ ส่วนกิริยาหรืออาการของการกระทำที่ไม่ประกอบด้วยความจงใจนั้นไม่ถือว่ามีค่าทางจริยธรรมแต่อย่างใด ด้วยเหตุที่พุทธศาสนามีลักษณะคำสอนเช่นนี้ จึงมีชื่อเรียกในลักษณะที่เป็นพุทธปรัชญาอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นกรรมวาทกิริยวาท กล่าวคือเป็นปรัชญาที่ยืนยันตรัสในเรื่องกรรมหรือการกระทำ ว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผล โดยมีการกระทำเป็นเหตุ มีวิบากเป็นผล กรรมกับวิบากจึงมีความสัมพันธ์กันในลักษณะของเหตุกับผล ซึ่งผลจะออกมาเป็นอย่างไรนั้นก็ขึ้นอยู่กับกรรมหรือเหตุแห่งการกระทำนั้นๆ สภาพที่เรียกว่าความดีหรือความชั่วก็เป็นผลของการกระทำนั่นเอง เนื่องจากมนุษย์ทุกคนมีการกระทำที่แสดงออกมาทางกาย ทางวาจา และทางใจ ซึ่งในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นไม่มีใครเลยที่มีชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากการแสดงอาการออกมาทางการกระทำ ตามตรัสของพุทธศาสนาถือว่าการกระทำที่เกิดขึ้นด้วยความจงใจนั้นย่อมแสดง ออกมาให้เห็นปรากฏทางใดทางหนึ่งภายในทางทั้ง 3 คือกายกรรม วาจากรรม มโนกรรมนี้

ดังนั้น กรรมหรือการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาตัดสินสภาวะนั้นๆ ว่าเป็นเคราะห์ไม่ดีของมนุษย์หรือไม่ ทั้งนี้ก็เพราะว่าเคราะห์นั้นย่อมเกิดขึ้นมาได้ด้วยการทำงานของมนุษย์นั่นเอง

กรรมในฐานะเป็นกฎธรรมชาติ

กฎแห่งกรรม ในฐานะเป็นเพียงอย่างหนึ่งในนิยาม 5 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต 2549: 59) กรรมนี้เราถือว่าเป็นกฎอย่างหนึ่ง เรามักจะ เรียกว่า “กฎแห่งกรรม” กฎแห่งกรรมนี้ ศัพท์ทางวิชาการแท้ๆ ท่านเรียกว่า กรรม-นิยาม ซึ่งก็แปลตรงๆ ว่ากฎแห่งกรรม เป็นกฎเกณฑ์ แห่งเหตุและผลอย่างหนึ่งแต่ในทางพุทธศาสนา ท่านบอกว่า กฎเกณฑ์แห่งเหตุและผลนี้ มิใช่ มีเฉพาะกรรมนิยามอย่างเดียว กฎอย่างนี้มีหลายกฎท่านประมวลไว้ว่ามี 5 กฎด้วยกัน เรียกว่า นิยาม 5 หรือกฎ 5 มีอะไรบ้าง จะยกให้กรรมนิยามเป็นข้อที่ 1 ก็ได้ ดังนี้

1. **กรรมนิยาม** กฎแห่งกรรม ได้แก่กฎเกณฑ์แห่งเหตุและผลเกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ เช่นที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

2. **จิตตนิยาม** กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการทำงานของจิต เช่นเมื่อจิตอย่างนี้เกิดขึ้นจะมีเจตสิก อะไรประกอบได้บ้าง ถ้าเจตสิกอันนี้เกิดขึ้น จะมีเจตสิกไหนเกิดร่วมได้ อันไหนร่วมไม่ได้ เมื่อจิต จะขึ้นสู่วิถีก่อรับอารมณ์ มันจะดำเนินไปอย่างไร ก่อนออกจากภวังค์ก็มีภวังคเจตนะ (ภวังค์ไหว) แล้วจึงภวังคุปัจเฉท (ตัดภวังค์) จากนั้นมีอะไรต่อไปอีกจนถึงชวนจิต แล้วกลับตกภวังค์อย่างเดิมอีก อย่างนี้เรียกว่ากฎแห่งการทำงานของจิต คือจิตตนิยาม

3. **พีชนิยาม** กฎเกี่ยวกับพืชพันธุ์ เช่น ปลูกมะม่วงก็เกิดเป็นมะม่วง ปลูกมะนาวก็เกิดเป็น ต้นมะนาว ปลูกเมล็ดพืชอะไรก็ออกผล ออกต้นเป็นพืชชนิดนั้น อย่างนี้เรียกว่าพีชนิยาม

4. **อุตุนิยาม** กฎเกณฑ์เกี่ยวกับธาตุ ธาตุคือเรื่องอุณหภูมิสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ กฎเกณฑ์เกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ พุดอย่างชาวบ้านก็เช่น อากาศร้อนขึ้น เราก็เหงื่อออก อากาศเย็นลง เย็นมากๆ เข้า น้ำกลายเป็นน้ำแข็ง หรือถ้าร้อนมากขึ้น น้ำก็กลายเป็นไอ นี่เรียกว่าอุตุนิยาม

5. **ธรรมนิยาม** กฎแห่งธรรม คือ ความเป็นเหตุเป็นผลกันของสิ่งทั้งหลาย หรือ ความเป็นไปตามธรรมดาแห่งเหตุปัจจัย เช่นคนเกิดมาแล้วก็ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย สิ่งทั้งหลาย เกิดขึ้น ตั้งอยู่แล้วก็ดับไป เป็นต้น

กฎนี้มีตั้ง 5 กฎ กรรมนิยามเป็นเพียงกฎหนึ่งใน 5 กฎนั้น การที่เราจะวิเคราะห์พิจารณาสิ่งทั้งหลายจึงอย่าไปยึดถือว่าทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของกรรมทั้งนั้น มิฉะนั้นจะกลายเป็นทัศนคติที่ผิดพลาด เพราะพระพุทธศาสนาสอนไว้แล้วว่ากฎธรรมชาติมี 5 อย่าง หรือนิยาม 5 กรรมนิยามเป็นเพียงกฎหนึ่ง

กรรมที่ปรากฏในพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์สำคัญทางพุทธศาสนาได้บันทึกคำสอนเกี่ยวกับกรรมและการให้ผลของกรรมไว้เป็นอันมาก ควรแก่การศึกษาเพื่อความเข้าใจ อันปรากฏในพระสูตรต่างๆ ดังนี้

กรรมตามนัยที่ปรากฏในอุกกุโรวาทสูตร

พระสูตรที่เกี่ยวข้องกับกรรมและผลของกรรม เป็นตัวอย่างเพื่อจะได้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นในเรื่องนี้ พระสูตรที่กล่าวถึงเรื่องกรรมและกรรมวิบากหรือผลของกรรมขาว (กรรมดี) กรรมดำ (กรรมชั่ว) กรรมทั้งดำทั้งขาว (ทั้งดีทั้งชั่ว) กรรมไม่ดำไม่ขาว (ไม่ชั่วไม่ดี เรียกว่า อัพยาทุกฺต) ซึ่งเป็นกรรมที่พระผู้มีพระภาคทรงทำให้แจ้งชัดด้วยปัญญาอันยิ่งของพระองค์แล้วตรัสสอนผู้อื่นให้รู้ตามด้วย เป็นกรรมที่พระองค์ตรัสนี้มี 4 ประการ ดังนี้ คือ

กรรมดำ มีวิบากดำมีอยู่

กรรมขาว มีวิบากขาวมีอยู่

กรรมทั้งดำทั้งขาว มีวิบากทั้งดำทั้งขาวมีอยู่

กรรมไม่ดำไม่ขาว มีวิบากไม่ดำไม่ขาว เป็นไปเพื่อความสิ้นกรรมมีอยู่ (ม.ม. 13/88/82-84)

1. กรรมดำมีวิบากดำ คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ประมวล (ปรุ้งแต่ง) กายสังขาร อันมีความทุกข์ ประมวลวจีสังขารอันมีความทุกข์ ประมวลมโนสังขารอันมีความทุกข์ ครั้นแล้วเขาย่อมเข้าถึงโลกอันมีความทุกข์ ผัสสะอันประกอบด้วยทุกข์ย่อมถูกต้องเขาผู้เข้าถึงโลกอันมีทุกข์ เขาอันผัสสะประกอบด้วยทุกข์ถูกต้องย่อมเสวยเวทนาอันประกอบด้วยทุกข์ อันเป็นทุกข์โดยส่วนเดียว จุสสฺตฺวันรก ฉะนั้น เพราะกรรมที่มีดังนี้แล ความอุปบัติของสัตว์จึงมี สัตว์ทำกรรมใดไว้ ย่อมเข้าถึงเพราะกรรมนั้น ผัสสะย่อมถูกต้องเขาผู้เข้าถึงแล้ว เพราะ สัตว์มีกรรมเป็นทนาย

2. **กรรมขามมีวิบากขาม** คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ประมวล(ปรุงแต่ง)กายสังขารอันไม่มีความทุกข์ ประมวลวจีสังขารอันไม่มีความทุกข์ ประมวลมโนสังขารอันไม่มีความทุกข์ ครั้นแล้วเขาย่อมเข้าถึงโลกอันไม่มีความทุกข์ ผัสสะอันไม่มีความทุกข์ ย่อมถูกต้องเขาผู้เข้าถึงโลกอันไม่มีความทุกข์ เขาอันผัสสะไม่มีความทุกข์ถูกต้องแล้ว ย่อมเสวยเวทนาอันไม่มีความทุกข์ เป็นสุขโดยส่วนเดียว จุฑเทพชั้นสุกภิกษะ ฉะนั้น เพราะกรรมที่มีดังนี้แล ความอุบัติของสัตว์จึงมี สัตว์ทำกรรมใดไว้ย่อมเข้าถึงเพราะกรรมนั้น ผัสสะย่อมถูกต้องเขาผู้เข้าถึงแล้ว เพราะอย่างนี้เราจึงกล่าว สัตว์มีกรรมเป็นทายาท

3. **กรรมทั้งดำทั้งขาวมีวิบากทั้งดำทั้งขาว** คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ประมวลกายสังขารอันมีความทุกข์บ้าง ไม่มีความทุกข์บ้าง ประมวลวจีสังขารอันมีความทุกข์บ้าง ไม่มีความทุกข์บ้าง ประมวลมโนสังขารอันมีความทุกข์บ้าง ไม่มีความทุกข์บ้าง ครั้นแล้วเขาย่อมเข้าถึงโลกอันมีความทุกข์บ้าง ไม่มีความทุกข์บ้าง ผัสสะอันมีความทุกข์บ้าง ไม่มีความทุกข์บ้าง ย่อมถูกต้องเขาผู้เข้าถึงโลกอันมีความทุกข์บ้าง ไม่มีความทุกข์บ้าง เขาอันผัสสะที่มีความทุกข์บ้าง ไม่มีความทุกข์บ้าง ถูกต้องแล้ว ย่อมเสวยเวทนาอันมีความทุกข์บ้าง ไม่มีความทุกข์บ้าง มีทั้งสุขและทุกข์ระคนกัน จุฑพวกมนุษย์ เทพบางเหล่า และสัตว์วิบาตบางเหล่า ฉะนั้น เพราะกรรมที่มีดังนี้แล ความอุบัติของสัตว์จึงมีสัตว์ทำกรรมใดไว้ ย่อมเข้าถึงเพราะกรรมนั้น ผัสสะย่อมถูกต้องเขาผู้เข้าถึงแล้ว เพราะอย่างนี้เราจึงกล่าว สัตว์มีกรรมเป็นทายาท

4. **กรรมไม่ดำไม่ขาวมีวิบากไม่ดำไม่ขาว** ย่อมเป็นไปเพื่อความสิ้นกรรม คือ กรรม 3 ประการข้างต้น ได้แก่ เจตนาเพื่อละกรรมดำมีวิบากดำ เจตนาเพื่อละกรรมขาวมีวิบากขาว เจตนาเพื่อละกรรมทั้งดำทั้งขาวมีวิบากทั้งดำทั้งขาวนั้นเสีย ย่อมเป็นไปเพื่อความสิ้นกรรม กรรมเหล่านี้แลที่เราทำให้แจ้งชัดด้วยปัญญอันยิ่งเองแล้วสอนผู้อื่นให้รู้ตาม

จะสังเกตเห็นได้ว่า จากข้อความที่ปรากฏในพระสูตรนี้ คือ คำว่า ประมวล (ปรุงแต่ง) กายสังขาร วจีสังขาร มโนสังขาร ก็คือ การทำกรรมทางกาย ทางวาจา และทางใจ ที่เรียกว่า กายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม นั้นเอง นอกจากนี้แล้วกรรมทั้ง 4 ประเภทยังมีปรากฏในกรรมวรรคแห่งพระสูตรตันตปิฎก (อง□.จตุกก. 21/232-238/313-322) ซึ่งมีลักษณะคล้ายกันที่พระองค์ทรงกระทำ ให้แจ้งชัดด้วยปัญญอันยิ่งเองแล้วประกาศให้ทราบว่ามีกรรม 4 ประการ ซึ่งสรุปได้ดังนี้ คือ

1. **กรรมดามีวิบากดำ** คือ อกุศลกรรมหรือกรรมชั่วที่ยังผู้กระทำได้รับวิบากหรือผลอันเป็นความทุกข์ ความเดือดร้อน ความเสื่อม และความวิบัติ เป็นต้น ได้แก่

1.1 บุคคลบางคนในโลกนี้ ผู้ปรุ่งแต่งกายสังขารอันมีความเบียดเบียน ผู้ปรุ่งแต่งจิตสังขารอันมีความเบียดเบียน ผู้ปรุ่งแต่งมโนสังขารอันมีความเบียดเบียน ครั้นตายไปแล้วย่อมเข้าถึงโลกที่มีความเบียดเบียน ผัสสะอันมีความเบียดเบียนย่อมถูกต้องบุคคลนั้นผู้เข้าถึงโลกที่มีความเบียดเบียน เขาอันผัสสะที่มีความเบียดเบียนถูกต้องแล้ว ย่อมได้เสวยเวทนาที่มีความเบียดเบียน เป็นทุกข์โดยส่วนเดียว เปรียบเหมือนสัตว์นรก (มีการประกอบทุจริต 3 เป็นต้น)

1.2 บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุศฺเทจ คัมภีร์น้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท (ละเมิดศีล 5)

1.3 บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้ฆ่ามารดา ฆ่าบิดา ฆ่าพระอรหันต์ มีจิตประทุษร้ายต่อพระตถาคตจนยังพระโลหิตให้ห้อขึ้น ทำลายสงฆ์ให้แตกสามัคคีกัน (ทำอนันตริยกรรม)

2. **กรรมขาวมีวิบากขาว** คือ กุศลกรรมหรือกรรมดีที่ยังผู้กระทำได้รับวิบากหรือผลอันเป็นความสุข ความสบาย ความเจริญ และสมบัติ เป็นต้น ได้แก่

2.1 บุคคลบางคนในโลกนี้ ผู้ปรุ่งแต่งกายสังขาร... จิตสังขาร... มโนสังขารอันไม่มีความเบียดเบียน ครั้นตายไปแล้วย่อมเข้าถึงโลกที่ไม่มีความเบียดเบียน ผัสสะอันไม่มีความเบียดเบียนย่อมถูกต้องบุคคลนั้นผู้เข้าถึงโลกที่ไม่มีความเบียดเบียน เขาอันผัสสะที่ไม่มีความเบียดเบียนถูกต้องแล้ว ย่อมได้เสวยเวทนาอันไม่มีความเบียดเบียน เป็นสุขโดยส่วนเดียว เปรียบเหมือนเทพชั้นสุกทินะ (มีการประกอบสุจริต 3 เป็นต้น)

2.2 บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุศฺเทจ คัมภีร์น้ำเมา คือ สุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท (รักษาศีล 5)

2.3 บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุศฺเทจ พุศฺต่อเสียด พุศฺคำหยาบ พุศฺเพ้อเจ้อ ไม่มากไปด้วยความเพ่งเล็ง มีจิตไม่พยาบาท มีความเห็นชอบ (ประกอบกุศลกรรมบถ)

3. **กรรมทั้งห้าทั้งขาวมีวิบากทั้งห้าทั้งขาว** คือ กรรมทั้งชั่วทั้งดีที่ให้วิบากหรือผล ที่เป็นทั้งความทุกข์และทั้งความสุขระคนกัน เลื่อมบ้าง เจริญบ้าง เป็นต้น ได้แก่ บุคคลบางคนในโลกนี้ ผู้ปรุงแต่งกายสังขาร... วีสังขาร... มโนสังขารอันมีความเบียดเบียนบ้าง ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง ครั้นตายไปแล้วย่อมเข้าถึงโลกที่มีความเบียดเบียนบ้าง ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง ผัสสะอันมีความเบียดเบียนบ้าง ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง ย่อมถูกต้องบุคคลนั้นผู้เข้าถึงโลกที่มีความเบียดเบียนบ้าง ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง เขาอันผัสสะที่มีความเบียดเบียนบ้าง ไม่มีความเบียดเบียนบ้างถูกต้องแล้ว ย่อมได้เสวยเวทนาอันมีความเบียดเบียนบ้าง ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง มีทั้งสุขและทั้งทุกข์ระคนกัน เปรียบเหมือนมนุษย์ เทพบางพวกและวินิปาติกสัตว์บางพวก

4. **กรรมไม่ดำไม่ขาวมีวิบากไม่ดำไม่ขาว ย่อมเป็นไปเพื่อความสิ้นกรรม ดังนี้** คือ

4.1 เจตนาใดเพื่อละกรรมดำอันมีวิบากดำในบรรดากรรมเหล่านั้นก็ดี เจตนาใดเพื่อละกรรมขาวอันมีวิบากขาวก็ดี เจตนาใดเพื่อละกรรมทั้งห้าทั้งขาวมีวิบากทั้งห้าทั้งขาวก็ดี

4.2 สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ

4.3 สติสัมโพชฌงค์ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ วิริยสัมโพชฌงค์ ปิติสัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิ สัมโพชฌงค์ สมานิสัมโพชฌงค์ อุเบกขาสัมโพชฌงค์

ลักษณะเด่นที่ปรากฏในพระสูตรนี้ก็คือ พระพุทธองค์ทรงชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กรรมดำมีวิบากดำ คือ การละเมิดศีล 5 อันได้แก่การฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุศฺเจีจฺ เสพสิ่งมีนเมา (สุราและเมรัย) อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท และการทำอนันตริยกรรม คือ การฆ่ามารดา ฆ่าบิดา ฆ่าพระอรหันต์ มีจิตประทุษร้ายต่อพระพุทธเจ้าจนยังพระโลหิตให้ห้อขึ้น ทำลายสงฆ์ให้แตกสามัคคีกัน กรรมขาวมีวิบากขาว คือ การรักษาศีล 5 และการประกอบกุศลกรรมบถ อันได้แก่ การงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม พุศฺเจีจฺ พุศฺส่อเสียด พุศฺคำหาญ พุศฺเพ้อเจ้อ ไม่มากไปด้วยความเพ่งเล็ง มีจิตไม่พยายาบท มีความเห็นชอบ กรรมทั้งห้าทั้งขาวมีวิบากทั้งห้าทั้งขาวนั้นมีอธิบายเช่นเดียวกันกับที่ปรากฏในกุกกุโรวาทสูตร ส่วนกรรมไม่ดำไม่ขาวนั้น ได้แก่ การปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ 8 มีสัมมาทิฐิเป็นต้น และมีสัมมาสมาธิเป็นที่สุด และการปฏิบัติตามสัมโพชฌงค์ 7 ประการนี้อันได้แก่ สติสัมโพชฌงค์ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์

วิริยสัมโพชฌงค์ ปิติสัมโพชฌงค์ ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์ สมาริสัมโพชฌงค์ อุเบกขาสัมโพชฌงค์ ซึ่งข้อปฏิบัติเหล่านี้สามารถที่จะนำผู้ปฏิบัติไปสู่ความสิ้นเคราะห์ร้ายอกุศลกรรมหรือการหลุดพ้นจากความทุกข์ได้โดยสิ้นเชิง

กรรมตามนัยแห่งมหากัมมวิภังคสูตร

ในพระสูตรนี้ ได้กล่าวถึงเรื่องกรรมและผลของกรรมอันจำแนกบุคคลที่มีปรากฏอยู่ในโลกนี้ ซึ่งเป็นการหยั่งรู้กรรมตามวิสัยแห่งพระพุทธเจ้าโดยแท้(ม.อ. 14/598–616/386–398) ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากสำหรับปุถุชนที่จะคิดหาเหตุผลเพื่อให้เข้าใจได้ ในส่วนแรกนั้นพระพุทธเจ้าได้ตรัสกับท่านพระอานนตถึงเรื่องเวทนาในการเสวยวิบากแห่งกรรมซึ่งสรุปได้ 3 ประการ ดังนี้ คือ

1. บุคคลทำกรรมชนิดที่ประกอบด้วยความจงใจแล้วด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจอันให้ผลเป็นสุข เขาย่อมเสวยสุขเวทนา
2. บุคคลทำกรรมชนิดที่ประกอบด้วยความจงใจแล้วด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจอันให้ผลเป็นทุกข์ เขาย่อมเสวยทุกข์เวทนา
3. บุคคลทำกรรมชนิดที่ประกอบด้วยความจงใจแล้วด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจอันให้ผลไม่ทุกข์ไม่สุข เขาย่อมเสวยอทุกขมสุขเวทนา(ม.อ. 14/602/388)

จากนั้นพระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสกับท่านพระอานนตถึงเรื่องบุคคลที่มีปรากฏอยู่ในโลกนี้ว่ามี 4 จำพวก (ม.อ. 14/603/389–390) ดังนี้ คือ

1. บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้มักทำชีวิตสัตว์ให้ตกล่วง มักถือเอาสิ่งของที่เจ้าของ มิได้ให้ มักประพฤติผิดในกาม มักพูดเท็จ มักพูดส่อเสียด มักพูดคำหยาบ มักเจรจาเพื่อเจ้อ มากด้วยอภิชฌา มีจิตพยาบาท มีความเห็นผิดอยู่ในโลกนี้ เขาตายไปแล้วย่อมเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรกก็มี

2. บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้มักทำชีวิตสัตว์ให้ตกลง มักถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ มักประพฤติผิดในกาม มักพูดเท็จ มักพูดส่อเสียด มักพูดคำหยาบ มักเจรจาเพื่อเจ้อ มากด้วยอภิชฌา มีจิตพยาบาท มีความเห็นผิดอยู่ในโลกนี้ เขาตายไปแล้วย่อมเข้าถึงสุคติ โลกสวรรค์ ก็มี

3. บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากปาณาติบาต เว้นขาดจากอทินนาทาน เว้นขาดจากกาเมสุมิจฉาจาร เว้นขาดจากมุสาวาท เว้นขาดจากพูดส่อเสียด เว้นขาดจากพูด คำหยาบ เว้นขาดจากการเจรจาเพื่อเจ้อ ไม่มากด้วยอภิชฌา มีจิตไม่พยาบาท มีความเห็นชอบอยู่ในโลกนี้ เขาตายไปแล้วย่อมเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ก็มี

4. บุคคลบางคนในโลกนี้ เป็นผู้เว้นขาดจากปาณาติบาต เว้นขาดจากอทินนาทาน เว้นขาดจากกาเมสุมิจฉาจาร เว้นขาดจากมุสาวาท เว้นขาดจากพูดส่อเสียด เว้นขาดจากพูด คำหยาบ เว้นขาดจากการเจรจาเพื่อเจ้อ ไม่มากด้วยอภิชฌา มีจิตไม่พยาบาท มีความเห็นชอบอยู่ในโลกนี้ เขาตายไปแล้วย่อมเข้าถึงอภาย ทุกติ วินิบาต นรก ก็มี

จากข้อความเรื่องกรรมตามนัยแห่งมหากัมมวิภังคสูตรในตอนข้างต้นนี้ พอสรุปได้ ดังนี้
คือ

1. บุคคลบางคนในโลกนี้ เมื่อยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้ทำความชั่วที่เป็นอกุศลกรรมไว้มาก ครั้นเมื่อตายจากโลกนี้ไปแล้วก็ไปเกิดในอบายภูมิมี นรก เป็นต้น ก็มี

2. บุคคลบางคนในโลกนี้ เมื่อยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้ทำความชั่วที่เป็นอกุศลกรรมไว้มาก ครั้นเมื่อตายจากโลกนี้ไปแล้วก็ไปเกิดในสุคติภูมิมี สวรรค์ เป็นต้น ก็มี

3. บุคคลบางคนในโลกนี้ เมื่อยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้ทำความดีที่เป็นกุศลกรรมไว้มาก ครั้นเมื่อตายจากโลกนี้ไปแล้วก็ไปเกิดในสุคติภูมิมี สวรรค์ เป็นต้น ก็มี

4. บุคคลบางคนในโลกนี้ เมื่อยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้ทำความดีที่เป็นกุศลกรรมไว้มาก ครั้นเมื่อตายจากโลกนี้ไปแล้วก็ไปเกิดในอบายภูมิมี นรก เป็นต้น ก็มี

จะสังเกตเห็นได้ว่าในพระสูตรนี้มีเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินกรรมของบุคคลทั้ง 4 จำพวก กล่าวคือ กุศลกรรมบถ และอกุศลกรรมบถ นั้นเอง หากแต่ว่าการที่บุคคลนั้นๆ เมื่อเขาตายไปแล้ว จากโลกนี้จะเข้าถึงที่ไหนนั้น ซึ่งอาจจะเป็นสุคติโลกสวรรค์หรืออบาย ทุกคติ วินิบาต และนรก ก็ได้ พระผู้มีพระภาคก็ได้ทรงชี้ให้เห็นว่า วาตะของผู้อื่นที่เกี่ยวกับเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมนั้น ว่าอย่างใดที่พระองค์ทรงเห็นด้วย และอย่างใดที่พระองค์ไม่ทรงเห็นด้วย ต่อจากนั้นพระองค์ก็ได้ ทรงให้คำตอบเกี่ยวกับเรื่องกรรมและการให้ผลของกรรมของบุคคล 4 จำพวกนั้น โดยลำดับดังนี้ว่า

ดูก่อนอานนท์ ในบุคคล 4 จำพวกนั้น บุคคลที่เป็นผู้มักทำชีวิตสัตว์ให้ตกลง ๗๑ มีความเห็นผิดในโลกลี้ ตายไปแล้วเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก นี้ เพราะว่าเขาทำกรรมชั่ว ที่ให้ผลเป็นทุกข์ไว้ในกาลก่อน หรือในกาลภายหลัง หรือว่ามีมิจฉาปฏิญญีพร้อมสมาทานแล้ว ในเวลาจะตาย เพราะฉะนั้น เขาตายไปจึงเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ก็แหละบุคคลที่เป็นผู้มัก ทำชีวิตสัตว์ให้ตกลง ๗๑ มีความเห็นผิดในโลกลี้ นั้น เขาย่อมเสวยวิบากของกรรมนั้นในชาตินี้ หรือในชาติหน้า หรือในชาติต่อไป

...บุคคลที่เป็นผู้มักทำชีวิตสัตว์ให้ตกลง ๗๑ มีความเห็นผิดในโลกลี้ ตายไปแล้วเข้าถึงสุคติ โลกสวรรค์นี้ เพราะว่าเขาทำกรรมดีที่ให้ผลเป็นสุขไว้ในกาลก่อนๆ หรือในกาลภายหลัง หรือว่ามี สัมมาปฏิญญีพร้อมสมาทานแล้วในเวลาจะตาย เพราะฉะนั้น เขาตายไปจึงเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ก็แหละบุคคลที่เป็นผู้มักทำชีวิตสัตว์ให้ตกลง ๗๑ มีความเห็นผิดในโลกลี้ นั้น เขาย่อม เสวยวิบาก ของกรรมนั้นในชาตินี้ หรือในชาติหน้า หรือในชาติต่อไป

บุคคลที่เว้นขาดจากปาณาติบาต ๗๑ มีความเห็นชอบในโลกลี้ ตายไปแล้วเข้าถึงสุคติโลก สวรรค์นี้ เพราะว่าเขาทำกรรมดีที่ให้ผลเป็นสุขไว้ในกาลก่อนๆ หรือในกาลภายหลัง หรือว่ามี สัมมาปฏิญญีพร้อมสมาทานแล้วในเวลาจะตาย เพราะฉะนั้น เขาตายไปจึงเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ก็แหละบุคคลที่เว้นขาดจากปาณาติบาต ๗๑ มีความเห็นชอบในโลกลี้ นั้น เขาย่อมเสวยวิบากของ กรรมนั้นในชาตินี้ หรือในชาติหน้า หรือในชาติต่อไป

บุคคลที่เว้นขาดจากปาณาติบาต ๗๑ มีความเห็นชอบในโลกลี้ ตายไป แล้วเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก นี้ เพราะว่าเขาทำกรรมชั่วที่ให้ผลเป็นทุกข์ไว้ในกาลก่อนๆ หรือในกาลภายหลัง หรือว่ามีมิจฉาปฏิญญีพร้อมสมาทานแล้วในเวลาจะตาย เพราะฉะนั้น เขาตายไปจึงเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ก็แหละบุคคลที่เว้นขาดจากปาณาติบาต ๗๑ มีความเห็นชอบในโลกลี้ นั้น

เขาย่อมเสวยวิบากของกรรมนั้นในชาตินี้ หรือในชาติหน้า หรือในชาติต่อไป (ม.อ. 14/612–615/347–348)

จากพระพุทฺธพจน์ข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า การที่บุคคลผู้ทำความชั่วไว้มากเมื่อตายไปแล้วได้ไปเกิดในนรก เป็นต้นและผู้ทำความดีไว้มากเมื่อตายไปแล้วได้ไปเกิดในสวรรค์ เป็นต้นนั้น แต่ การที่บุคคลผู้ทำความชั่วไว้มาก เมื่อตายไปแล้วได้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์นั้น ไม่ได้หมายความว่า กรรมชั่วที่เขาทำไว้นั้นทำให้เขาไปเกิดในสวรรค์ หากแต่ว่าเขาได้ไปเกิดในสวรรค์นั้นเป็นเพราะกรรมดีที่เขาได้เคยทำไว้บ้าง หรือว่าการที่บุคคลผู้ทำความดีไว้มากนั้น แต่เมื่อตายไปแล้วเหตุใดจึงได้ไปเกิดในนรก เป็นต้นนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่า กรรมดีที่เขาทำไว้นั้นทำให้เขาไปเกิดในนรก เป็นต้น หากแต่ว่าเขาได้ไปเกิดในนรก เป็นต้นนั้นเป็นเพราะกรรมชั่วที่เขาได้เคยทำไว้บ้าง ซึ่งเหตุผลที่เป็นเช่นนั้นก็เพราะว่า ในกรณี การที่บุคคลผู้ทำความดีไว้มากเมื่อเขาตายไปแล้วได้ไปเกิดในนรก เป็นต้นนั้น คือ เมื่อขณะที่เขากำลังจะตายนั้นจิตของเขากำลังจะดับ หากจิตของเขาเป็นมิจฉาทิฏฐิอยู่และจิตของเขาดับลงในขณะที่ยังเป็นมิจฉาทิฏฐิอยู่นั้น ด้วยอาศัยแห่งมโนกรรมที่เป็นอกุศลนั้นเขาจึงได้ไปเกิดในนรก เป็นต้น ส่วนกรรมดีที่เขาเคยทำไว้มากนั้นไม่ได้สูญหายไปไหนแต่ยังคงอยู่และติดตามเขาไปเหมือนเงาติดตามตัว หากมีโอกาสและเหตุปัจจัยที่เหมาะสมเมื่อใดกรรมดีที่เขาเคยทำไว้แล้วนั้นย่อมจะให้ผล คือวิบากอันดีที่เป็นความสุข ความเจริญแก่เขาได้ ซึ่งจะให้ผลอย่างแน่นอนในชาตินี้ หรือในชาติหน้า หรือในชาติต่อๆ ไป หมายความว่า เมื่ออกุศลกรรมที่เป็นเหตุให้เขาต้องไปเกิดในนรก เป็นต้นนั้นให้ผลเสร็จสิ้นแล้ว จิตของเขาก็จะจุติ (เคลื่อน) ไปเกิดในแดนแห่งสุคติโลกตามแต่ผลแห่งกุศลกรรมหรือวิบากของกรรมดีที่เขาได้เคยทำไว้แล้วในอดีต

และในกรณีที่ตรงกันข้าม คือ การที่บุคคลผู้ทำความชั่วไว้มาก เมื่อตายไปแล้วได้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์นั้น คือ เมื่อขณะที่เขากำลังจะตายนั้นจิตของเขากำลังจะดับ หากจิตของเขาเป็นสัมมาทิฏฐิอยู่และจิตของเขาดับลงในขณะที่ยังเป็นสัมมาทิฏฐิอยู่นั้น ด้วยอาศัยแห่งมโนกรรมที่เป็นกุศลนั้นเขาจึงได้ไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ส่วนกรรมชั่วที่เขาเคยทำไว้มากนั้นก็ได้สูญหายไปไหน แต่ยังคงอยู่และติดตามเขาไปเหมือนเงาติดตามตัวเช่นกัน หากมีโอกาสและเหตุปัจจัยที่เหมาะสมเมื่อใดกรรมชั่วที่เขาเคยทำไว้แล้วนั้นย่อมจะให้ผล คือวิบากอันชั่วที่เป็นความทุกข์ ความเดือดร้อน ความเสื่อมแก่เขาด้วยเช่นกัน ซึ่งจะให้ผลอย่างแน่นอนในชาตินี้ หรือในชาติหน้า หรือในชาติต่อๆ ไป หมายความว่า เมื่ออกุศลกรรมที่เป็นเหตุให้เขาต้องไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์

นั่นให้ผลเสร็จสิ้นแล้ว จิตของเขาก็จะจุติ (เคลื่อน) ไปเกิดในแดนแห่งทุกคติตามแต่ผลแห่งอกุศลกรรมที่เขาได้เคยทำไว้แล้วในอดีต

กรรมตามนัยแห่งอุพกัมมวิภังคสูตร

ในพระสูตรนี้เป็นพระสูตรที่กล่าวถึงเรื่องที่ว่าอะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้มนุษย์ที่เกิดเป็นมนุษย์ปรากฏความเลวและความประณีต มนุษย์ทั้งหลายย่อมปรากฏมีอายุสั้น มีอายุยืน มีโรคนาน มีโรคน้อย มีผิวพรรณทราม มีผิวพรรณงาม มีศักดาน้อย มีศักดามาก มีโกละน้อย มีโกละมาก เกิดในสกุลต่ำ เกิดในสกุลสูง ไร้ปัญญา มีปัญญา (ม.อุ. 14/579-597/376-385) ดังนี้เป็นต้น

ส่วนสิ่งที่เป็เหตุเป็นปัจจัยให้มนุษย์ที่เกิดเป็นมนุษย์ปรากฏความเลวและความประณีตนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “ดูก่อนมาณพ สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้เลวและประณีตได้ ” (ม.อุ. 14/581/376)

สิ่งที่เป็เหตุและเป็ปัจจัยให้มนุษย์ทั้งหลายย่อมปรากฏมีอายุสั้น มีอายุยืน มีโรคนาน มีโรคน้อย มีผิวพรรณทราม มีผิวพรรณงาม มีศักดาน้อย มีศักดามาก มีโกละน้อย มีโกละมาก เกิดในสกุลต่ำ เกิดในสกุลสูง ไร้ปัญญา มีปัญญา นั้น พระผู้มีพระภาคจึงได้ตรัสธรรมอันเป็นคู่ที่ตรงกันข้ามดังนี้ว่า

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็นสตรีก็ตาม บุรุษก็ตาม เป็นผู้มักทำชีวิตสัตว์ให้ตกลง เป็นคนเหี้ยมโหด มีมือเปื้อนเลือด หมกมุ่นในการประหารชีวิต ประหารชีวิต ไม่เอ็นดูในเหล่าสัตว์มีชีวิต เขาตายไปจะเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะกรรมนั้นอันเขาให้พร้อม สมทานไว้ อย่างนี้ หากตายไปไม่เข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ถ้ามาเป็นมนุษย์ เกิด ณ ที่ใดๆ ในภายหลังจะเป็นคนมีอายุสั้น ...ปฏิบัติเป็นไปเพื่อมีอายุสั้นนี้ คือเป็นผู้มักทำชีวิตสัตว์ให้ตกลง เป็นคนเหี้ยมโหด มีมือเปื้อนเลือด หมกมุ่นในการประหารชีวิต ประหารชีวิต ไม่เอ็นดู ในเหล่าสัตว์มีชีวิต (ม.อุ. 14/582/377)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็ยสตรีกัตาม บุรุษกัตาม ละปาณาติบาตแล้ว เป็ยผู้เว็ยชาดจากปาณาติบาต วาจาชญา วาจาตราได้ มีควาละอาย ถึงควาเ็ยนคู อนุเคราะห์ด้วยควาเก็ยกุลในสรวพสัตัวและภูตอยู่ เขาตายไปจะเข้าถึงสุคติโลกสวรวรค์ เพราะกรรมนั้นอันเขา ให้พรั้งพรัอม สมาทานไว้ อย่างนี้ หากตายไปไม่เข้าถึงสุคติโลกสวรวรค์ ถ้ามาเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใด ๆ ในภายหลังจะเป็นคนมีอายุยืน ...ปฏิบัติาเป็นไปเพื่อมีอายุยืนนี้คือ ละปาณาติบาตแล้ว เป็ยผู้เว็ยชาดจากปาณาติบาต วาจาชญาวาจาตราได้ มีควาละอาย ถึงควาเ็ยนคู อนุเคราะห์ด้วยควาเก็ยกุลในสรวพสัตัวและภูตอยู่ (ม.อุ. 14/583/377)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็ยสตรีกัตาม บุรุษกัตาม เป็ยผู้มีปกติ เบ็ยคเบ็ยยสัตัวด้วยฝ่ามือ หรือกัอนดิน หรือกัอนไม้ หรือกัตรา เขาตายไป จะเข้าถึงอบาย ทุกติ วินิบาต นรค เพราะกรรมนั้นอันเขา ให้พรั้งพรัอมสมาทานไว้ อย่างนี้ หากตายไปไม่เข้าถึงอบาย ทุกติ วินิบาต นรค ถ้ามาเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใด ๆ ในภายหลังจะเป็นคนมีโรคมก ...ปฏิบัติาเป็นไปเพื่อมีโรคมกนี้ คือ เป็ยผู้มีปกติเบ็ยคเบ็ยยสัตัวด้วยฝ่ามือ หรือกัอนดิน หรือกัอนไม้ หรือกัตรา (ม.อุ. 584/378)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็ยสตรีกัตาม บุรุษกัตาม เป็ยผู้มีปกติ ไม่เบ็ยคเบ็ยยสัตัวด้วยฝ่ามือ หรือกัอนดิน หรือกัอนไม้ หรือกัตรา เขาตายไปจะเข้าถึงสุคติโลกสวรวรค์ เพราะกรรมนั้นอันเขา ให้พรั้งพรัอมสมาทานไว้ อย่างนี้ หากตายไปไม่เข้าถึงสุคติโลกสวรวรค์ ถ้ามาเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใด ๆ ในภายหลังจะเป็นคนมีโรคน้อย ...ปฏิบัติาเป็นไปเพื่อมีโรคน้อยนี้ คือเป็ยผู้มีปกติไม่เบ็ยคเบ็ยยสัตัวด้วยฝ่ามือ หรือกัอนดิน หรือกัอนไม้ หรือกัตรา (ม.อุ. 14/585/378)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็ยสตรีกัตาม บุรุษกัตาม เป็ยคนมกัโกรธ มกัด้วยควาแค้นเค็ยง ถูกเขาว่าเล็กน้อยก็ขัดใจ โกรธเค็ยง พยาบาทมาดร้าย ทำควาโกรธ ควาร้าย และควาขั้ยเค็ยดให้ปรากฏ เขาตายไปจะเข้าถึงอบาย ทุกติ วินิบาต นรค เพราะกรรมนั้นอันเขา ให้พรั้งพรัอม สมาทานไว้ อย่างนี้ หากตายไป ไม่เข้าถึงอบาย ทุกติ วินิบาต นรค ถ้ามาเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใด ๆ ในภายหลังจะเป็นคนมีผิวยพรณทราวม ...ปฏิบัติาเป็นไปเพื่อมีผิวยพรณทราวมนี้ คือ เป็ยคนมกัโกรธ มกัด้วยควาแค้นเค็ยง เขาว่าเล็กน้อยก็ขัดใจ โกรธเค็ยง พยาบาทมาดร้าย ทำควาโกรธ ควาร้าย และควาขั้ยเค็ยดให้ปรากฏ (ม.อุ. 14/586/379)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็ยสตรีกัตาม บุรุษกัตาม เป็ยคนไม้มักโกรธ ไม้มากด้วย ความแค้นเคือง ถูกเขาว่ำมากก็ไม้มัใจ ไม้มโกรธเคือง ไม้มพยายาม ไม้มมาดร้าย ไม้มทำความ โกรธ ความร้าย และความจั้งเคียดให้ปรากฏ เขาตายไปจะเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เพราะ กรรมนั้นอันเขาให้พรั้งพร้อมสมาทานไว้ไว้อย่างนี้ หากตายไปไม้มเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ถ้ามามีเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใด ๆ ในภายหลังจะเป็นคนน่าเลื่อมใส ...ปฏิบัติเป็นไปเพื่อเป็น ผู้นำเลื่อมใสนี้ คือ เป็ยคนไม้มักโกรธ ไม้มากด้วย ความแค้นเคือง ถูกเขาว่ำมากก็ไม้มัใจ ไม้มโกรธเคือง ไม้มพยายาม ไม้มมาดร้าย ไม้มทำความโกรธ ความร้าย ความจั้งเคียดให้ปรากฏ (ม.อ. 14/587/379)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็ยสตรีกัตาม บุรุษกัตาม มีใจริษยา ย่อมริษยา มุ่งร้าย ผูกใจ ใจฉฉาในลาภสักการะ ความเคารพ ความนับถือ การไหว้ และการบูชาของคนอื่น เขาตายไป จะเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะกรรมนั้น อันเขาให้พรั้งพร้อมสมาทานไว้ไว้อย่างนี้ หากตายไปไม้มเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ถ้ามามีเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใด ๆ ในภายหลังจะเป็นคนมีศัคคาน้อย ...ปฏิบัติเป็นไปเพื่อมีศัคคาน้อยนี้ คือมีใจริษยา ย่อมริษยา มุ่งร้าย ผูก ใจฉฉาในลาภสักการะ ความเคารพนับถือ การไหว้ และการบูชาของคนอื่น (ม.อ. 14/588/380)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็ยสตรีกัตาม บุรุษกัตาม เป็ยผู้มีใจไม้มริษยา ย่อมไม้มริษยา ไม้มมุ่งร้าย ไม้มผูกใจฉฉาในลาภสักการะ ความเคารพ ความนับถือ การไหว้ และการบูชา ของคนอื่น เขาตายไปจะเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์เพราะกรรมนั้นอันเขาให้พรั้งพร้อม สมาทานไว้ไว้อย่างนี้ หากตายไปไม้มเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ถ้ามามีเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใด ๆ ในภายหลังจะเป็นคนมีศัคคามาก ...ปฏิบัติเป็นไปเพื่อมีศัคคามากนี้ คือ มีใจไม้มริษยา ย่อมไม้มริษยา ไม้มมุ่งร้าย ไม้มผูกใจฉฉาในลาภสักการะ ความเคารพ ความนับถือ การไหว้ และการบูชาของคนอื่น (ม.อ. 14/589/380)....

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็ยสตรีกัตาม บุรุษกัตาม ย่อมไม้มเป็นผู้ให้ข้าว น้ำ ผ้า ยาน ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่อาศัย เครื่องตามประทีป แก่สมณะหรือพราหมณ์ เขาตายไปจะเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะกรรมนั้นอันเขาให้พรั้งพร้อมสมาทาน ไว้ไว้อย่างนี้ หากตายไปไม้มเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ถ้ามามีเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใด ๆ ใน ภายหลังจะเป็นคนมีโกะน้อย ...ปฏิบัติเป็นไปเพื่อมีโกะน้อยนี้ คือไม้มให้ข้าว น้ำ ผ้า

ยาน ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่อยู่อาศัย เครื่องตามประทีป แก่สมณะหรือพราหมณ์ (ม.อ. 14/590/381)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็สตรีก็ตาม บุรุษก็ตาม ย่อมเป็นผู้ให้ข้าว น้ำ ผ้า ยาน ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่อยู่อาศัย เครื่องตามประทีป แก่สมณะหรือพราหมณ์ เขาตายไปจะเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เพราะกรรมนั้น อันเขาให้พร้อมพร้อมสมาทานไว้อย่างนี้ หากตายไปไม่เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ถ้ามาเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใดๆ ในภายหลังจะเป็นคนมีโภคะมาก ...ปฏิบัติเป็นไปเพื่อมีโภคะมากนี้ คือ ให้ข้าว น้ำ ผ้า ยาน ดอกไม้ ของหอม เครื่องลูบไล้ ที่นอน ที่อยู่อาศัยแก่สมณะหรือพราหมณ์ (ม.อ. 14/591/381)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็สตรีก็ตาม บุรุษก็ตาม เป็นคนกระด้าง เย่อหยิ่ง ย่อมไม่กราบไหว้คนที่ควรกราบไหว้ ไม่ลูกรับคนที่ควรลูกรับ ไม่ให้อาสนะแก่คนที่สมควรแก่อาสนะ ไม่ให้ทางแก่คนที่สมควรแก่ทาง ไม่สักการะคนที่ควรสักการะ ไม่เคารพคนที่ควรเคารพ ไม่นับถือคนที่ควรนับถือ ไม่บูชาคนที่ควรบูชา เขาตายไปจะเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะกรรมนั้นอันเขาให้พร้อมพร้อมสมาทานไว้อย่างนี้ หากตายไปไม่เข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ถ้ามาเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใดๆ ในภายหลังจะเป็นคนเกิดในสกุลต่ำ ...ปฏิบัติเป็นไปเพื่อเกิดในสกุลต่ำนี้ คือ เป็นคนกระด้าง เย่อหยิ่ง ย่อมไม่กราบไหว้คนที่ควรกราบไหว้ ไม่ลูกรับคนที่ควรลูกรับ ไม่ให้อาสนะแก่คนที่สมควรแก่อาสนะ ไม่ให้ทางแก่คนที่สมควรแก่ทาง ไม่สักการะคนที่ควรสักการะ ไม่เคารพคนที่ควรเคารพ ไม่นับถือคนที่ควรนับถือ ไม่บูชาคนที่ควรบูชา (ม.อ. 14/592/382)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะเป็สตรีก็ตาม บุรุษก็ตาม เป็นคนไม่กระด้าง ไม่เย่อหยิ่ง ย่อมกราบไหว้คนที่ควรกราบไหว้ ลูกรับคนที่ควรลูกรับ ให้อาสนะแก่คนที่สมควรแก่อาสนะ ให้ทางแก่คนที่สมควรแก่ทาง สักการะคนที่ควรสักการะ เคารพคนที่ควรเคารพ นับถือคนที่ควรนับถือ บูชาคนที่ควรบูชา เขาตายไปจะเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เพราะกรรมนั้นอันเขาให้พร้อมพร้อม สมาทานไว้อย่างนี้ หากตายไปไม่เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ถ้ามาเกิดเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใดๆ ในภายหลังจะเป็นคนเกิดในสกุลสูง ...ปฏิบัติเป็นไปเพื่อความเป็นผู้มีสกุลสูงนี้ คือ เป็นคนไม่กระด้าง ไม่เย่อหยิ่ง ย่อมกราบไหว้คนที่ควรกราบไหว้ ลูกรับคนที่ควรลูกรับ ให้อาสนะแก่คนที่สมควรแก่อาสนะ ให้ทางแก่คนที่สมควรแก่ทาง สักการะคนที่

ควรสักการะ เคารพคนที่ควรเคารพ นับถือคนที่ควรนับถือ บุชาคนที่ควรบูชา (ม.อ. 14/593/382)

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะปฎิบัติตาม บุรุษก็ตาม ย่อมไม่เป็นผู้เข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์แล้วสอบถามว่าอะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล อะไรมีโทษ อะไรไม่มีโทษ อะไรควรเสพ อะไรไม่ควรเสพ อะไรเมื่อทำย่อมเป็นไปเพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์สิ้นกาลนาน หรือว่าอะไรเมื่อทำย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขสิ้นกาลนาน เขาตายไปจะเข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก เพราะกรรมนั้นอันเขาให้พรุ่งพร้อมสมาทนไว้อย่างนี้ หากตายไปไม่เข้าถึงอบาย ทุกคติ วินิบาต นรก ถ้ามาเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใดๆ ในภายหลังจะเป็นคนมีปัญญาราม ...ปฎิบัติเป็นไปเพื่อมีปัญญารามนี้ คือไม่เป็นผู้เข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์แล้วสอบถามว่า อะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล อะไรมีโทษ อะไรไม่มีโทษ อะไรควรเสพ อะไรไม่ควรเสพ อะไรเมื่อทำย่อมเป็นไปเพื่อ ไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์สิ้นกาลนาน หรือว่าอะไรเมื่อทำย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขสิ้นกาลนาน (ม.อ. 14/594/383)...

...บุคคลบางคนในโลกนี้จะปฎิบัติตาม บุรุษก็ตาม ย่อมเป็นผู้เข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์แล้วสอบถามว่าอะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล อะไรมีโทษ อะไรไม่มีโทษ อะไรควรเสพ อะไรไม่ควรเสพ อะไรเมื่อทำย่อมเป็นไปเพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์สิ้นกาลนาน หรือว่าอะไรเมื่อทำย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขสิ้นกาลนาน เขาตายไปจะเข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ เพราะกรรมนั้นอันเขาให้พรุ่งพร้อมสมาทนไว้อย่างนี้ หากตายไปไม่เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์ ถ้ามาเป็นมนุษย์เกิด ณ ที่ใดๆ ในภายหลังจะเป็นคนมีปัญญามาก ...ปฎิบัติเป็นไปเพื่อมีปัญญามากนี้คือ เป็นผู้เข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์แล้วสอบถามว่า อะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล อะไรมีโทษ อะไรไม่มีโทษ อะไรควรเสพ อะไรไม่ควรเสพ อะไรเมื่อทำย่อมเป็นไปเพื่อไม่เกื้อกูล เพื่อทุกข์สิ้นกาลนาน หรือว่าอะไรเมื่อทำย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขสิ้นกาลนา (ม.อ. 14/595/384) จากข้อความข้างต้นเหล่านี้ สามารถแสดงตารางสรุปได้ดังนี้ คือ

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลของกรรมในจุฬามณีวิภังคสูตร

กรรมของบุคคล	เมื่อได้เกิดเป็นมนุษย์
1. ฆ่าสัตว์	มีอายุสั้น
2. ไม่ฆ่าสัตว์	มีอายุยืน
3. เบียดเบียนสัตว์	มีโรครมาก
4. ไม่เบียดเบียนสัตว์	มีโรคน้อย
5. มักโกรธ	มีผิวพรรณทราม
6. ไม่มักโกรธ	มีผิวพรรณดี
7. ริษยาในลาภของผู้อื่น	มีศักดิ์น้อย
8. ไม่ริษยาในลาภของผู้อื่น	มีศักดิ์มาก
9. ไม่ยินดีในการให้ทาน	มีโภคะน้อย
10. ยินดีในการให้ทาน	มีโภคะมาก
11. ไม่อ่อนน้อมถ่อมตน	เกิดในสกุลต่ำ
12. อ่อนน้อมถ่อมตน	เกิดในสกุลสูง
13. ไม่ไฝหาความรู้จากผู้รู้	มีปัญญาทราม
14. ไฝหาความรู้จากผู้รู้	มีปัญญามาก

โดยที่สุตแห่งพระสูตรนี้ พระผู้มีพระภาคได้ตรัสสรุปถึงเหตุและผลที่เป็นอย่างนี้ก็เพราะว่า สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน เป็นทายาทแห่งกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมย่อมจำแนกสัตว์ให้เลวและประณีตได้

กรรมตามนัยแห่งอังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต

การให้ผลของกรรมตามประเภทของบุคคล

เนื่องจากว่าวิสัยในการให้ผลของกรรมหรือวิบากแห่งกรรมตามหลักคำสอนของพุทธศาสนานั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนและลึกซึ้งยากแก่การทำความเข้าใจอย่างยิ่ง ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสไว้ในอังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาตว่าเป็นอนินไตยอันบุคคลไม่ควรคิด เพราะเมื่อบุคคลคิดจะพึงเป็นผู้มีส่วนแห่งความเป็นบ้า เตือคร้อน เป็นต้น

ในเรื่องการให้ผลของกรรมนั้นแม้เป็นกรรมอย่างเดียวกัน แต่เวลาที่กรรมให้ผล บุคคลอาจได้รับผลของกรรมที่ไม่เหมือนกันก็เป็นได้ ซึ่งในเรื่องนี้พระพุทธองค์ได้ตรัสแสดงไว้ในอังคุตตรนิกาย ติกนิบาต ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคล 2 ประเภทนั้นได้รับผลกระทบไม่เหมือนกันดังนี้ว่า ก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลที่ทำเคราะห์ร้ายกรรมแม้เล็กน้อย เคราะห์ร้ายกรรมนั้นนำเขาเข้านรกได้ คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ผู้ไม่อบรมกาย ไม่อบรมศีล ไม่อบรมจิต ไม่อบรมปัญญา มีคุณน้อย มีอรรถภาพเล็ก มีปรกติอยู่เป็นทุกข์ เพราะวิบากเล็กน้อย บุคคลเช่นนี้ แม้ทำเคราะห์ร้ายกรรมเล็กน้อย เคราะห์ร้ายกรรมนั้นก็นำเขาเข้านรกได้

ก่อนภิกษุทั้งหลาย บุคคลที่ทำเคราะห์ร้ายกรรมเล็กน้อยเช่นนั้นเหมือนกัน เคราะห์ร้ายกรรมนั้นให้ผลทันตาเห็น แต่ส่วนน้อยไม่ปรากฏ ปรากฏเฉพาะส่วนมาก คือ บุคคลบางคนในโลกนี้ผู้อบรมกาย อบรมศีล อบรมจิต อบรมปัญญา มีคุณไม่น้อย มีอรรถภาพใหญ่ มีธรรมเป็นเครื่องอยู่หาประมาณมิได้ บุคคลเช่นนี้ทำเคราะห์ร้ายกรรมเล็กน้อยเช่นนั้นเหมือนกัน เคราะห์ร้ายกรรมนั้นให้ผลทันตาเห็น แต่ส่วนน้อยไม่ปรากฏ ปรากฏเฉพาะแต่ส่วนมาก (อง.ต.ก. 20/540/320-324)

จากพระพุทธพจน์ข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า สามารถแบ่งบุคคลออกได้เป็น 2 ประเภทตามการให้ผลของเคราะห์ร้ายกรรม ซึ่งถือได้ว่ามีความแตกต่างกันในด้านการรับผลของเคราะห์ร้ายกรรม ดังนี้ คือ

1. บุคคลประเภทแรก คือ บุคคลบางคนที่ทำเคราะห์ร้ายกรรมไว้แม้เพียงเล็กน้อย แต่เมื่อเคราะห์ร้ายกรรมนั้นให้ผล เขาย่อมต้องไปเกิดและเสวยวิบากกรรมในนรก

2. บุคคลประเภทที่สอง คือ บุคคลบางคนที่ทำเคราะห์ร้ายกรรมแม้อย่างเดียวกันและเพียงเล็กน้อยเช่นเดียวกันไว้ แต่เมื่อเวลาเคราะห์ร้ายกรรมนั้นให้ผลเขาจะได้รับผลทันตาเห็นในชาตินี้ และผลของกรรมที่ปรากฏแก่เขาในชาตินี้ก็จะปรากฏชัดเจนเฉพาะผลส่วนมากของกรรมเท่านั้น แต่ผลส่วนน้อยของกรรมนั้นจะปรากฏแก่เขาเพียงเล็กน้อยและไม่ชัดเจน

การได้รับผลแห่งเคราะห์ร้ายกรรมของบุคคลทั้ง 2 ประเภทนี้นับว่ามีความแตกต่างกันดังนี้ คือ แม้ว่าจะเป็นการทำเคราะห์ร้ายกรรมอย่างเดียวกันและเพียงเล็กน้อยเหมือนกัน แต่บุคคลประเภทแรกนั้นถือว่าได้รับผลมากกว่า เพราะต้องไปเกิดในนรก และจะต้องได้รับทุกข์ทรมานแสนสาหัสในนรก ซึ่งถือว่าเป็นความทุกข์ที่ทรมานยิ่งกว่าในโลกมนุษย์ยิ่งนัก

ส่วนบุคคลประเภทที่สองนั้น เป็นการเสวยวิบากกรรมในชาตินี้ คือ เเคราะห์ร้ายกรรมนั้น ให้ผลในชาตินี้โดยไม่ต้องรอเวลาไปเกิดในนรก ซึ่งการให้ผลของเคราะห์ร้ายกรรมที่เกิดกับบุคคลประเภทที่สองนี้ผลกรรมนั้นจะปรากฏชัดเจนเฉพาะที่เป็นผลส่วนมากเท่านั้น ส่วนผลส่วนน้อยนั้น จะปรากฏเพียงเล็กน้อยและไม่ชัดเจน

อีกประการที่ควรทำความเข้าใจให้เห็นถึงความแตกต่างในเรื่องนี้ก็คือ คำว่า “ไม่บรมกาย” ได้แก่ การไม่สำรวมกาย มักใช้ร่างกายที่มีอยู่นั้นประกอบแต่กรรมที่เป็นอกุศล “ไม่บรมศีล” ได้แก่ การไม่รักษาศีล “ไม่บรมจิต” ได้แก่การไม่เจริญสมาธิ “ไม่บรมปัญญา” ได้แก่การไม่เจริญวิปัสสนา มีคุณน้อยคือมีคุณธรรมน้อย มีอรรถภาพเล็กคือการมีฐานะในสังคมที่ต่ำ ยากจน ขาดทุน มีปกติอยู่เป็นทุกข์คือการที่ต้องอยู่อย่างลำบากในการหาเลี้ยงชีพ

ส่วนในบุคคลประเภทที่สองนั้นมีลักษณะที่ตรงกันข้าม ได้แก่ อรรถภาพใหญ่ คือการมีฐานะในทางสังคมที่ร่ำรวยมียศสูงศักดิ์ มีธรรมเป็นเครื่องอยู่หาประมาณมิได้คือเป็นผู้เจริญพรหมวิหารธรรมอันเป็นอุปปัญญาอยู่เป็นเนื่องนิตย์

กรรมและการให้ผล กรรม 12

กรรมตามนัยแห่งคัมภีร์วิสุทธิมรรค

ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคนี้มีปรากฏตอนหนึ่งที่ว่าด้วยเรื่องกัณหาวิตรณวิสุทธินิเทศ (วิ.กัณขา. ตติย.: 223) ซึ่งส่วนหนึ่งที่ปรากฏในคัมภีร์นี้ก็คือเรื่องกรรมที่ท่านพระพุทธโฆษาจารย์ได้อธิบายไว้ โดยย่อว่ากรรมมี 12 อย่าง โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวดดังนี้ คือ

หมวดที่ 1 กรรมที่แบ่งตามเวลาการให้ผล

หมวดที่ 2 กรรมที่แบ่งตามกำลังที่ให้ผล

หมวดที่ 3 กรรมที่แบ่งตามหน้าที่การให้ผล

หมวดที่ 1 คือ กรรมที่ให้ผลตามคราวหรือตามกาลหรือกาลเวลาที่กรรมให้ผล ซึ่งจำแนกออกไปเป็น 4 ประเภท มี 4 คือ

1. ทัฏฐธรรมเวทนียกรรม กรรมที่ให้ผลในปัจจุบันหรือในภพนี้
2. อุปปัชชเวทนียกรรม กรรมที่ให้ผลในชาติต่อไปถัดจากชาติปัจจุบันนี้หรือให้ผลเมื่อเกิดแล้วในภพหน้า
3. อปรายเวทนียกรรม กรรมที่ให้ผลในภพสืบๆ ไป เป็นกรรมที่ให้ผลหลังจากอุปปัชชเวทนียกรรม
4. อโหสิกรรม กรรมให้ผลสำเร็จแล้ว

หมวดที่ 2 คือ ให้ผลตามหน้าที่ (ตามกิจ) กรรมที่ให้ผลตามกิจหรือตามหน้าที่ มี 4 คือ

5. ชนกกรรม กรรมแต่งให้เกิด
6. อุปัตถัมภกกรรม กรรมสนับสนุน
7. อุปปีฬกรรม กรรมบีบคั้น
8. อุปฆาตกรรม กรรมตัดรอน

หมวดที่ 3 คือ กรรมให้ผลตามลำดับหรือตามระดับความแรง (ปากทานปริยาย) กรรมให้ผลตามลำดับ มี 4 คือ

9. คุรุกรรม กรรมหนัก
10. พหุลกรรม กรรมจีน
11. อาสันนกรรม กรรมเมื่อจวนเจียน
12. กัตตดากรรม กรรมสัปดาห์ทำ

กาลเวลาที่กรรมให้ผล

กรรมหมวดที่ 1 นี้แสดงให้เห็นถึง “กาลเวลาที่กรรมให้ผล” หรือกรรมที่ให้ผลตามคราวแบ่งออกไปเป็น

1. กรรมให้ผลในภพนี้ ในชาตินี้ (ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม) เป็นปัจจุบันกรรม คือกรรมให้ผลทันตาเห็น
2. กรรมที่ให้ผลต่อเมื่อเกิดแล้วในภพหน้า ในชาติหน้า (อุปัชฌเวทนียกรรม) เป็นอนาคตกรรม ที่ให้ผลในอนาคตชาติ
3. กรรมให้ผลในภพหน้า ในชาติหน้าสืบๆ ต่อๆ ไป (อปรปรเวทนียกรรม) เป็นกรรมที่ให้ผลในอนาคตของอนาคตชาติ
4. กรรมให้ผลสำเร็จแล้ว (อโหสิกรรม) คือกรรมให้ผลแล้ว ผ่านไปแล้ว เช่น คนที่เคยเอาน้ำร้อนลวกสัตว์ กรรมที่เอาน้ำร้อนลวกสัตว์ตามมาทันในชาตินี้ ก็ถูกน้ำร้อนลวกได้รับทุกขเวทนา คือความเจ็บปวดแสนสาหัส แต่เมื่อรักษาแผลน้ำร้อนลวกหายแล้ว (ใช้เวลาเป็นเดือน) ได้เสวยทุกข์นับเดือนแล้ว กาลเวลาผ่านไปแล้ว หมดทุกขเวทนาแล้ว จัดเป็นอโหสิกรรม คือกรรมให้ผลสำเร็จแล้ว ผู้กระทำความผิดได้ชดใช้กรรมแล้ว ก็เป็นอันสิ้นกรรมสิ้นเคราะห์ เพราะได้ชดใช้เคราะห์กรรมแล้ว

กรรมหมวดนี้ คือหมวดที่ว่า กรรมให้ผลตามกาลเวลา หรือตามคราวทั้ง 4 ประเภท ต่อไป

1. **ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม** คือ กรรมที่ให้ผลในภพนี้หรือในชีวิตที่เป็นอยู่นี้ ท่านว่าเป็นกรรมหนักหรือเป็นกรรมที่แรงเพราะให้ผลทันตาเห็น ผู้ที่ทำความผิดนี้แล้วจะได้เสวยผลแห่งกรรมในอรรถภาพที่เป็นอยู่หรือในชีวิตปัจจุบันนั่นเอง ซึ่งไม่ว่ากรรมนั้นจะเป็นกุศลหรืออกุศลก็ตาม เมื่อกรรมชนิดนี้ได้ให้ผลในชาติที่เป็นอยู่นี้แล้วก็ป็นอันว่าสิ้นสุดไป จะไม่ตามไปให้ผลในภพชาติต่อๆ ไป หากแต่ถ้า ถ้ากรรมชนิดนี้ยังไม่มีโอกาสหรือปัจจัยที่เอื้อ ต่อการให้ผลในภพชาติที่เป็นอยู่นี้

ขอยกตัวอย่างให้เห็นเป็นรูปธรรม เช่น นาย ก. โกรธนาย ข. เจตนาฆ่า นาย ข. โดยยิง นาย ข. ตาย เจ้าหน้าที่ตำรวจสายตรวจมาประสบเหตุเข้า ก็เข้าจับกุมนาย ก. แต่นายก.ไม่ยอมให้จับให้อาวุธปืนยิงเจ้าหน้าที่ตำรวจฯ จึงยิงตอบโต้ กระสุนปืนถูกนาย ก. ตาย คดีนี้ นาย ก. ฆ่านาย ข. ตาย โดยเจตนาที่เป็นอันจบ เป็นอโหสิกรรมไป เพราะผู้ถูกฆ่า และผู้ฆ่า ต่างก็ตายทั้ง 2 ฝ่าย คดีก็เป็นอันปิดลง เพราะทั้ง 2 ฝ่ายตายหมด นี่คือนิยามแห่งอโหสิกรรม

2. อุปัชฌายะนิยกรณ คือ กรรมที่ให้ผลต่อเมื่อเกิดแล้วในภพหน้า กล่าวคือ ให้ผลหลังจากที่บุคคลผู้ทำกรรมนั้นตายไปแล้วจากชาตินี้และได้เกิดแล้วในชาติต่อไป อนึ่ง กรรมชนิดนี้จะมีโอกาสให้ผลหรือไม่มีโอกาสให้ผลก็ตาม หากชาติหน้าสิ้นสุดลงอุปัชฌายะนิยกรณนี้ก็จะกลายเป็นอโหสิกรรม ท่านจัดกรรมชนิดนี้เป็นกรรมที่เพลาลงมา เพราะเป็นกรรมที่ให้ผลเพียงภพเดียวต่อจากชาตินี้ เมื่อชาติหน้าสิ้นสุดลงกรรมชนิดนี้ก็จะหมดโอกาสในการให้ผลในภพต่อไป และจะกลายเป็นอโหสิกรรมในที่สุด

กรรมประเภทที่ให้ผลตามกาลเวลาประเภทที่ 2 ที่เรียกว่ากรรมให้ผลในอนาคตชาติ (อุปัชฌายะนิยกรณ) เป็นกรรมให้ผลเพลาลงมาว่าประเภทที่ 1

ที่ว่ากรรมประเภทที่ 2 นี้ ให้ผลเบาหรือเพลาลงมา ว่ากรรมประเภทที่ 1 คือกรรมจักให้ผลต่อเมื่อผู้ทำกรรมตายไปแล้วเกิดในภพหน้า (โลกหน้า) เรียกว่ากรรมให้ผลในอนาคตชาติ กรรมก็เป็นอนาคตกรรม หากพ้นจากนั้นแล้วเป็นอโหสิกรรม

3. อปรปริยเวทนิยกรณ หรือ อปรปรเวทนิยกรณ คือ กรรมประเภทที่ให้ผลตามกาลเวลาประเภทที่ 3 ที่เรียกว่า “กรรมให้ผลในภพสืบๆ ไป” (อปรปรเวทนิยกรณ) เป็นกรรมเบาหรือเพลาที่สุด จักอาจให้ผลต่อเมื่อพ้นภพหน้าแล้ว トラบใดที่อปรปริยเวทนิยกรณนี้ยังไม่มีโอกาสให้ผลหรือให้ผลแล้วแต่ยังไม่เสร็จสิ้น จะไม่กลายเป็นอโหสิกรรม นั้นหมายความว่า กรรมชนิดนี้เมื่อได้ช่องเมื่อใด ย่อมให้ผลในเมื่อนั้น จนกว่าจะเป็นอโหสิกรรม ท่านเปรียบเทียบเหมือนสุนัขไล่เนื้อ สุนัขไล่ตามเนื้อทันทีตรงที่ใด ย่อมเข้ากัดเนื้อ ณ ที่นั้น นี้เรียกว่า อปรปรเวทนิยกรณกรรมให้ผลในภพสืบๆ ไป

4. **อโหสิกรรม** คือ กรรมที่ให้ผลสำเร็จแล้ว เป็นกรรมล่วงคราวที่เสร็จสิ้นแล้ว จะไม่ให้ผลอีกต่อไป เป็นกรรมล่วงคราวล่วงเวลาแล้วเลิกให้ผล (อโหสิกรรม) และอีกนัยหนึ่งคือ เป็นกรรมที่หมดโอกาสในการให้ผลแล้วกลายเป็น อโหสิกรรม เช่น กรรมของพระอรหันต์ที่ท่านนิพพานแล้ว กล่าวคือ ขณะที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ด้วยการอาศัยธาตุ 4 ชั้น 5 นั้นท่านจะต้องเสวยวิบากหรือรับผลของกรรมที่ท่านได้เคยทำไว้ตั้งแต่สมัยที่ยังไม่ได้บรรลुเป็นพระอรหันต์อยู่เป็นปกติเหมือนบุคคลทั่วไปที่จะต้องได้รับผลแห่งกรรมที่ท่านทำไว้ แต่เมื่อหลังจากที่ท่านนิพพานไปแล้วกรรมและวิบากหรือผลของกรรมทั้งมวลก็จะกลายเป็นอโหสิกรรมไปโดยปริยาย เพราะท่านหมดเชื้อคือกิเลสอันเป็นเหตุให้เกิดมีภพชาติอีกต่อไปแล้ว ท่านจึงไม่ต้องมาเกิดเพื่อทำกรรมและเสวยวิบากของกรรมอีกต่อไป เปรียบเหมือนพืชที่หมดสิ้นยางแล้ว เพาะ(ปลูก)ไม่ขึ้น เพาะอย่างไรเท่าไรก็ไม่งอกขึ้น เพราะสิ้นยาง สิ้นเชื้อแล้ว เลิกให้ผล ไม่มีผลอีกต่อไปแล้ว

กรรมทั้ง 4 ประเภท ดังที่ได้นำเสนอ เป็นกรรมในหมวดที่ 1 ได้แก่ กรรมที่ให้ผลตามกาลเวลา ตามคราวที่ให้ผล ซึ่งหลักคำสอนที่มีในคำสอนทางพระพุทธศาสนานี้ ถือเป็นหลักเหตุ (Causes) หลักผล (Effects) คือมีเหตุผลที่พึงได้ เชื่อได้

เรื่อง “ทำชั่วได้ชั่ว” นี้ เป็นหลักเหตุหลักผล แต่ทำชั่วหรือสร้างเคราะห์เพราะหลงผิด เข้าใจผิด เพราะประมาทมาก่อน แล้วกลับตัวเสียใหม่ ทำดีใหม่ ก็ยังไม่สายเกินไป

ผู้ทำกรรมชั่ว ผู้สร้างเคราะห์กรรม ย่อมหนีไม่พ้นกรรมที่เป็นเคราะห์ร้าย ไปได้เป็นแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นหนีไปซุกซ่อนอยู่ที่ไหนๆ บนอากาศ กลางทะเลลึก ในซอกเขา หลืบเขา ในถ้ำ ในเหว ก็หนีไม่พ้นกรรมไปได้

ในโอกาสปัจจุวัณณะ คือข้อที่พระธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา สอนให้พิจารณา ว่า

“เรามีกรรมเป็นของของตน (กม^๑มส^๒สโกม^๓หิ)

เป็นผู้รับผลของกรรม (กม^๑มทายาโท)

เป็นผู้มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ (กม^๑มพน^๔ฐ)

เป็นผู้มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย (กม^๑มปฐิสโรณ)

จักทำกรรมอันใดไว้ (กม^๑มํ กริส^๕สามิ)

ดีหรือชั่ว (กล^๖ขณํ วา ปาปํ กวา)

จักเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น (ตส□ส ทายาโท ภวิส□สามิ)

เราทั้งหลายพึงพิจารณาเสมอๆ อย่างนี้แล (เอว□อม□เหหิ อภิน□ห□ ปจ□จเวก□จิตพ□พ)”

วัตถุประสงค์ ของการให้พิจารณาว่า “เรามีกรรมเป็นของๆ ตน” เป็นต้นนี้ เป็นหลักฐาน เป็นเครื่องบ่งชี้อย่างแน่ชัดว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็นกัมมวาที คือพระผู้ทรงถือว่ากรรมมีจริง มีผลจริง ทำดีได้ดีจริง ทำชั่วได้ชั่วจริง

หมวดที่ 2 กรรมที่จำแนกการให้ผลโดยกิจ

หมวดที่ 2 เป็นกรรมที่จำแนกการให้ผลโดยกิจ คือ กิจหรือหน้าที่ในการให้ผลของกรรม นั้นๆ มี 4 ชนิด ดังนี้ คือ

1. **ชนกกรรม** (ชนกกรรม) คือ กรรมที่นำไปเกิด เป็นกรรมที่ตกแต่งให้เกิดในกำเนิดต่างๆ ตามสมควรแก่กรรมนั้นๆ กล่าวคือ เป็นกรรมที่สามารถยังบุคคลที่เคลื่อนจากภพหนึ่ง (ตายแล้ว) ให้ไปถือปฏิสนธิในภพอื่นตามแต่ลักษณะแห่งกรรมของตนที่ได้ทำไว้ หมายความว่า ถ้าชนกกรรมเป็นอกุศลก็จะนำไปเกิดในทุคติ ถ้าชนกกรรมเป็นกุศลก็จะนำไปเกิดในสุคติ เนื่องจากชนกกรรมนี้ทำหน้าที่อย่างเดียวคือ นำไปเกิด ดังนั้นท่านจึงเรียกว่า กัมม โยนิ คือกรรมเป็นกำเนิด เมื่อนำให้ไปเกิดได้แล้วก็หมดหน้าที่แต่เพียงเท่านี้

2. **อุปัตถัมภกรรม** คือ กรรมสนับสนุน เป็นกรรมฝ่ายเดียวกันกับชนกกรรม ทำหน้าที่สนับสนุนให้ชนกกรรมแรงยิ่งขึ้น กล่าวคือ ถ้าชนกกรรมเป็นอกุศล อุปัตถัมภกรรมก็เป็นอกุศลด้วย แต่ถ้าชนกกรรมเป็นกุศล อุปัตถัมภกรรมก็เป็นกุศลด้วย เพราะเป็นเช่นนี้ท่านจึงเรียกว่า กัมมพณฺธุ คือกรรมเป็นเผ่าพันธุ์

3. **อุปปีฬกรรม** คือ กรรมบีบคั้น และเป็นกรรมที่เบียดเบียน ซึ่งกรรมชนิดนี้เป็นกรรมที่ตรงกันข้ามกับชนกกรรมและอุปัตถัมภกรรมเสมอ กล่าวคือ ถ้าชนกกรรมและ อุปัตถัมภกรรมเป็นอกุศล อุปปีฬกรรมก็จะเป็นกุศล แต่ถ้าชนกกรรมและอุปัตถัมภกรรมเป็นกุศล อุปปีฬกรรมก็จะเป็นอกุศล เนื่องจากว่า อุปปีฬกรรมนี้ทำหน้าที่บีบคั้นเบียดเบียนบั่นทอนกำลังและลดปริมาณของชนกกรรมและอุปัตถัมภกรรมให้น้อยลงเสมอ ดังนั้น เมื่อชนกกรรมและอุปัตถัมภกรรมเป็นไปใน

ฝ่ายดีมากขึ้นอุปปีพกรรมนี้ก็จะเข้ามาเบียดเบียนให้ความดีน้อยลง และเมื่อชนกรรมและอุปปีพกรรมเป็นไปในฝ่ายชั่วมากขึ้นอุปปีพกรรมนี้ก็จะเข้ามาเบียดเบียนให้ความชั่วน้อยลง หมายความว่า บิบบันให้ทุพพล (โชติ ตมปราชโน) คือเสวยผลของกรรม เป็นผีซ้ำด้ามพลอย ตักรอนชนกรรม (บิดา) และอุปปีพกรรม ให้แปรเปลี่ยนไป

4. อุปฆาตกรรม หรือ อุปเจตกรรม คือ กรรมตักรอน เป็นฝ่ายเดียวกันกับอุปปีพกรรม แต่เป็นฝ่ายตรงกันข้ามกับชนกรรมและอุปปีพกรรม อุปฆาตกรรมนี้เป็นกรรมที่มีกำลังมาก ซึ่งมากกว่าและรุนแรงกว่าอุปปีพกรรม มีหน้าที่ตักรอนผลของชนกรรมและอุปปีพกรรม แล้วให้ผลแทนที่เอง กล่าวคือหากชนกรรมและอุปปีพกรรมให้ผลเป็นฝ่ายอกุศลที่มีวิบากอันเป็นทุกข์อยู่ อุปฆาตกรรมก็จะเข้าไปตักรอนกรรม ทั้งสองนั้นแล้วให้ผลแทนที่เสียเอง ซึ่งผลที่แสดงออกมาก็เป็นไปในทางที่ตรงกันข้าม คือ ให้ผลเป็นฝ่ายอกุศลที่มีวิบากอันเป็นสุข เป็นต้นเช่น เกิดในสกุลสูง หรือมีการศึกษาดี รูปร่างดี เสียใจเป็นต้น แต่อายุสั้น

หมวดที่ 3 กรรมที่จำแนกการให้ผลโดยลำดับ

หมวดที่ 3 เป็นกรรมที่จำแนกการให้ผลโดยลำดับ คือ ลำดับในการให้ผลของกรรมนั้นๆ มี 4 ชนิด ดังนี้ คือ

1. คุรุกรรม คือ กรรมหนัก เป็นกรรมที่หนักที่สุดกว่ากรรมอย่างอื่นทั้งหมด เมื่อมีอยู่ก็จะให้ผลเป็นลำดับแรกก่อนกรรมอย่างอื่นทั้งหมด และไม่มีกรรมชนิดใดจะมาขัดขวางหรือตักรอนได้เลย กรรมชนิดอื่นจะให้ผลได้นั้นก็ต่อเมื่อคุรุกรรมนี้ให้ผลเสร็จสิ้นแล้วเท่านั้น คุรุกรรมหรือกรรมหนักนี้ในฝ่ายอกุศลท่านหมายเอาอนันตริยกรรม 5 คือ ฆ่ามารดา ฆ่าบิดา ฆ่าพระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงหื้อพระโลหิต และทำสังฆเภทคือการทำลายสงฆ์ ให้แตกความสามัคคีกัน ส่วนคุรุกรรมในฝ่ายกุศลหรือฝ่ายดีนั้นท่านหมายเอากุศลในระดับฌานสมาบัติอันได้แก่ รูปฌาน 4 และอรุณฌาน 4 ที่ท่านเรียกว่า สมาบัติ 4 ข้อใดข้อหนึ่ง

2. พหุลกรรม หรือ อาจิณณกรรม คือ กรรมที่บุคคลทำสั่งสมไว้มากหรือทำจนชิน ซึ่งอาจเป็นกรรมที่ทำไว้ทีละเล็กละน้อย แต่เมื่อสั่งสมไว้นานเข้าก็อาจทำได้ กรรมชนิดนี้จะให้ผลถัดมาหรือรองลงมาจากคุรุกรรม กล่าวคือ เมื่อไม่มีคุรุกรรมให้ผล กรรมชนิดนี้ จึงจะให้ผล แต่ถ้ามีคุรุ

กรรมให้ผลอยู่และให้ผลเสร็จสิ้นแล้ว พหุกรรมนี้จึงจะมีโอกาสให้ผลเป็นลำดับต่อมา เพราะเป็นกรรมที่มีกำลังอ่อนรองลงมาจากครุกรรม

3. อาสันนกรรม คือ กรรมที่ทำเมื่อจวนจะตาย เป็นกรรมที่บุคคลทำในขณะที่จิตกำลังจะดับ โดยมากท่านหมายเอาโมกกรรม กล่าวคือ เป็นกรรมที่บุคคลนั้นระลึกถึงกรรมต่างๆ ที่ตนเคยทำไว้และเมื่อจวนจะตายก็นึกถึงกรรมต่างๆ เหล่านั้น ซึ่งอาสันนกรรมนี้ส่วนมากจะเป็นกรรมเบา เพราะโดยมากแล้วเป็นไปในมโนทวาร แต่เนื่องจากวิจิตที่เหนียวแน่นไว้ก่อนตายนั้นมีอยู่ ดังนั้นเมื่อบุคคลระลึกถึงกรรมใดอยู่ กรรมนั้นก็ย่อมจะให้ผลก่อน ในที่นี้หมายความว่า ปกติของสภาวะจิตของบุคคลนั้นย่อมจะระลึกถึงครุกรรมก่อนเสมอ ซึ่งแล้วแต่กรณีว่าครุกรรมนั้นจะเป็นฝ่ายดีหรือชั่วที่ต้องระลึกถึงก็ด้วยอำนาจความหนักหรือ ครุกรรมนั่นเอง อาสันนกรรมนี้จะนำจิตของบุคคลผู้ตายแล้วนั้นให้ไปเกิดตามลักษณะแห่งกรรมของบุคคลนั้น คือ เมื่อจิตเศร้าหมองเป็นอกุศล ก็จะนำไปเกิดในทุคติ เมื่อจิตไม่เศร้าหมองเป็นกุศล ก็จะนำไปเกิดในสุคติ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า อาสันนกรรมนี้มีหน้าที่คล้ายกับว่าส่งต่อให้จิตของบุคคลนั้นไปสู่สภาวะแห่งชนกกรรมคือ กรรมที่ทำหน้าที่ให้เกิดต่อไป

4. กัตตตากกรรม หรือ กัตตตาวาปนกรรม คือ กรรมสักแต่ว่าทำ เป็นกรรมที่มีเจตนาอ่อนหรือไม่มีเจตนาเลย เนื่องจากกรรมชนิดนี้เป็นกรรมที่มีกำลังอ่อน จะให้ผลก็ต่อเมื่อไม่มีกรรมชนิดอื่นให้ผลแล้ว จะสังเกตเห็นได้ว่า ถ้าจะกล่าววาทัตตตากกรรมนั้นเป็น กรรมที่ไม่มีเจตนาเลยก็คงจะไม่ถูกนัก เพราะขัดกับหลักบาฬีพระสูตรที่ว่า “เจตนาหิ ภิกขเว กัมมํ วทามิ (อง.จตุกก. 22/334/464) แปลว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรม” ดังนี้ เป็นต้น อนึ่ง ผลแห่งกรรมนั้นย่อมอาจมิได้จริงตามนี้ ซึ่งท่านเปรียบไว้เหมือนลูกศรที่คนบ้ายิงอาจมีโทษถึงผู้อื่นให้ตายด้วยความเลินเล่อ ในชั้นพระอรธกถาจารย์ท่านกล่าวว่าพระพุทธานุศาสน์นี้ ทรงรับสั่งยกเว้นกัตตตากกรรม ซึ่งในพระอภิธรรมท่านจึงบัญญัติขึ้นไว้ ในทางพระวินัย ภิกษุไม่จงใจแต่ทำผิดลักขาบถูกปรับอาบัติก็มี อาบัติประเภทนั้นเรียกว่า อจิตตกะ ถ้าถือตามหลักพระสูตรนั้น น่าจะหมายความว่ากรรมที่ผู้กระทำมีเจตนาไม่ถึง แต่ทำเกินเจตนาไป เช่น มีเจตนาเพียงจะเขียนเขา แต่เขาผู้ถูกเขียนนั้นตายลง ในทางกฎหมายจัดเป็นฆ่าคนโดยไม่มีเจตนา แต่ในพระวินัยไม่ปรับเป็นมณุสสวัตคหะ (อาบัติปาราชิก) แต่ปรับอาบัติปาจิตตีย์เพราะให้ประหารเท่านั้น เป็นต้น

การให้ผลของกรรม (กรรมวิบาก)

พุทธศาสนาแสดงเกี่ยวกับผลของกรรมอยู่ว่า กรรมย่อมเป็นไปตามกฎแห่งกรรมในการให้ผลที่เรียกว่าวิบากกรรม ซึ่งการให้ผลของกรรมนั้นมี 2 ลักษณะ คือ กรรมดี ย่อมให้ผลดี และกรรมชั่ว ย่อมให้ผลชั่ว กรรมกับการให้ผลของกรรมนั้นเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงด้วยกันเสมอ จึงไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้ เพราะว่าการกระทำที่จัดว่าเป็นกรรมนั้นย่อมก่อให้เกิดผลเสมอ แต่กรรมที่กระทำแล้วจะให้ผลเร็วหรือช้าอย่างไรนั้น จำเป็นจะต้องพิจารณาให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผลชั้นในและผลชั้นนอกของกรรมด้วย ซึ่งในที่นี้สามารถนำมาอธิบายได้ดังนี้

1. ผลชั้นในและผลชั้นนอกของกรรม

ผลชั้นในของกรรม คือ ผลที่เกิดขึ้นแก่จิตใจของผู้กระทำความกรรมนั้น ซึ่งเป็นผลที่เกิดขึ้นทันทีทันใดเมื่อกระทำเคราะห์ร้ายกรรมนั้นเสร็จสิ้นลงไป กล่าวคือ เมื่อกระทำความกรรมชั่วแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจากกรรมชั่วนั้นย่อมทำให้บุคคลผู้กระทำความชั่วนั้นกลายเป็นคนชั่วไปด้วย ไม่ต้องให้ผู้ใดมาตัดสินว่าชั่ว ผู้ใดจะเห็นหรือไม่เห็น ผู้ทำเคราะห์ร้ายนั้น เชื่อว่าเป็นคนชั่วหือผู้มีเคราะห์ร้ายทันที ตามมโนทัศน์ของพุทธศาสนาถือว่า เป็นการกระทำที่เป็นการสั่งสมเชื้อแห่งความชั่วที่อยู่ภายในจิตสันดานที่เรียกว่า “อาสวะ” (สภาวะอันหมักดองสันดาน, สิ่งที่มีอมพินิจ, กิเลสที่ไหลซึมซาบไปย้อมใจเมื่อประสบอารมณ์ต่างๆ = ทิ.ม. 10/76/96) เพราะในขณะที่กระทำเคราะห์ร้ายกรรมนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นพร้อมกัน ก็คือ ความสั่งสมแห่งกรรมในลักษณะที่เป็นเคราะห์ร้ายอกุศล ซึ่งเกิดขึ้นและเป็นไปในภายในจิต ของบุคคลผู้นั้น หากเมื่อสั่งสมมากขึ้นเรื่อยๆ ก็ย่อมจะมีผลยังให้ผู้กระทำความชั่วนั้นเป็นผู้มีทุกข์ เดือดร้อนและยิ่งตกต่ำลงในทางคุณธรรม

ผลชั้นนอกของกรรม คือ ผลที่ผู้กระทำความกรรมและบุคคลอื่นสามารถมองเห็นได้ง่ายอย่างธรรมดาสามัญ ได้แก่ ผลที่เป็นไปในลักษณะของการเสวยอารมณ์ทั้งที่เป็นความสุขหรือความทุกข์ ความเจริญหรือความเสื่อม สมบัติหรือวิบัติที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากกรรมที่ได้กระทำลงไปนั้น ซึ่งเงื่อนไขและปัจจัยที่จะเป็นตัวกำหนดผลของกรรมนั้นก็ขึ้นอยู่กับชนิดของกรรมที่ท่านจำแนกไว้ว่ามี 12 อย่าง ดังจะได้กล่าวในโอกาสต่อไป ในส่วนของผลหรือวิบากของเคราะห์ร้ายกรรมนั้นย่อมเป็นไปในทางที่ไม่ดีโดยถ่ายเดียวและย่อมเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับวิบากของกรรมดีโดยประการทั้งปวง ผลชั้นนอกของกรรมที่บุคคลทั่วไปสามารถมองเห็นได้นั้นมีความไม่แน่นอนอยู่บ้าง จึงไม่สามารถที่จะนำมาเป็นเครื่องตัดสินผลของกรรมได้ เพราะบางครั้งผลที่เกิดขึ้นก็สมแก่กรรม แต่ในบางครั้งก็ไม่สมแก่กรรม ซึ่งเป็นเพียงผลระยะสั้นที่บุคคลทั่วไปพอจะสามารถมองเห็นได้เท่านั้น

2. อิทธิพลภายนอกของกรรม

เนื่องจากว่าการให้ผลชั้นนอกของเคราะห์ร้ายกรรมนั้นเป็นเรื่องที่ยากแก่การเข้าใจ อยู่บ้าง อันเนื่องมาจากปรากฏการณ์ทางสังคมของมนุษย์ ซึ่งความสลับซับซ้อนเหล่านี้อาจขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางสังคมด้วย อันได้แก่ กฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอื่นๆ เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นอิทธิพลภายนอกที่เป็นปัจจัยในการแสดงผลของกรรม มากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีเหตุที่ย่อมจะมีผล เมื่อมีกรรมที่ย่อมจะต้องมีวิบากกรรมเช่นกัน ตามทฤษฎะของพุทธศาสนามีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนว่า กรรมที่บุคคลกระทำลงไปแล้วนั้น ไม่ว่าจะเป็นกรรมดี หรือกรรมชั่วก็ย่อมจะให้ผลแก่บุคคลนั้นแน่นอนและเสมอไป ไม่ว่าจะเป็นอิทธิพลจากภายนอกมา ขัดขวางหรือสนับสนุนก็ตาม นั้นหมายความว่า อิทธิพลภายนอกที่เป็นเงื่อนไขในการแสดงผลของกรรมนั้นอาจเป็นปัจจัยให้วิบากของกรรมนั้นออกมาเป็นแง่ดีหรือแง่ชั่วก็ได้ ซึ่งเงื่อนไขหลักที่สามารถนำมาพิจารณาประกอบการให้ผลของกรรมนั้นท่านพระพุทธโฆษาจารย์ได้จำแนกไว้เป็น กรรม 12 ประการตามที่ปรากฏในคัมภีร์วิสุทธิมรรคแล้ว ส่วนผลกรรมที่จะปรากฏแก่บุคคล ผู้กระทำความกรรมตามทฤษฎะของพุทธศาสนานั้นย่อมเป็นไปได้ 2 ลักษณะ คือ ผลดีที่ปรากฏแก่ ผู้กระทำ กรรมดี ได้แก่ สมบัติ 4 และผลชั่วที่ปรากฏแก่ผู้กระทำความชั่ว ได้แก่ วิบัติ 4 ซึ่งเรียกว่า “กัมมสมาทาน” โดยมีหลักฐานปรากฏอยู่ในวิภังคปกรณ์แห่งพระอภิธรรมปิฎกว่า

พระตถาคตในโลกนี้ ย่อมทรงทราบว่า กัมมสมาทานอันเป็นเคราะห์ร้ายบางอย่าง อันคติ สมบัติห้ามไว้ จึงไม่ให้ผลก็มี กัมมสมาทานอันเป็นเคราะห์ร้ายบางอย่าง อันอุปธิสมบัติห้ามไว้ จึงไม่ให้ผลก็มี กัมมสมาทานอันเป็นเคราะห์ร้ายบางอย่าง อันกาลสมบัติห้ามไว้ จึงไม่ให้ผลก็มี กัมมสมาทานอันเป็นเคราะห์ร้ายบางอย่าง อันปโยคสมบัติห้ามไว้ จึงไม่ให้ผลก็มี

กัมมสมาทานอันเป็นเคราะห์ร้ายบางอย่าง อาศัยคติวิบัติ จึงได้ผลก็มี กัมมสมาทานอัน เป็นเคราะห์ร้ายบางอย่าง อาศัยอุปธิวิบัติ จึงให้ผลก็มี กัมมสมาทานอันเป็นเคราะห์ร้ายบางอย่าง อาศัยกาลวิบัติ จึงให้ผลก็มี กัมมสมาทานอันเป็นเคราะห์ร้ายบางอย่าง อาศัยปโยควิบัติ จึงให้ผล ก็มี

กัมมสมาทานอันเป็นบุญบางอย่าง อันคติวิบัติห้ามไว้ จึงไม่ให้ผลก็มี กัมมสมาทานอันเป็นบุญ
บางอย่าง อันอุปวิบัติห้ามไว้ จึงไม่ให้ผลก็มี กัมมสมาทานอันเป็นบุญบางอย่าง อันกาลวิบัติห้ามไว้
จึงไม่ให้ผลก็มี กัมมสมาทานอันเป็นบุญบางอย่าง อันปโยควิบัติห้ามไว้ จึงไม่ให้ผลก็มี

กัมมสมาทานอันเป็นบุญบางอย่าง อาศัยคติสมบัติ จึงให้ผลก็มี กัมม-สมาทานอันเป็นบุญ
บางอย่าง อาศัยอุปธิสมบัติ จึงให้ผลก็มี กัมมสมาทาน อันเป็นบุญบางอย่าง อาศัยกาลสมบัติ
จึงให้ผลก็มี กัมมสมาทานอันเป็นบุญบางอย่าง อาศัยปโยคสมบัติ จึงให้ผลก็มี (อภิ. วิ 35/840/458–
459)

กัมมสมาทานหรือกรรมที่บุคคลกระทำด้วยเจตนานั้นมี 2 อย่าง คือ (1) สมาทานอันเป็น
เคราะห์ร้าย 1 หมายถึง “อกุศลกรรมหรือกรรมชั่ว” และ (2) สมาทานอันเป็นบุญ 1 หมายถึง “กุศล
กรรมหรือกรรมดี” นั่นเอง ซึ่งจากข้อความข้างต้นนี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลภายนอก 8 อย่างที่มีผล
ต่อการให้ผลชั้นนอกของกรรม ในที่นี้จะนำมากล่าวเฉพาะเรื่องของวิบัติอันเป็นอิทธิพลภายนอกที่มี
ผลต่อการให้ผลของเคราะห์ร้ายกรรมที่เกิดจากการกระทำความชั่วของบุคคลดังต่อไปนี้

วิบัติ

วิบัติ หมายถึง ข้อเสีย ลักษณะที่ไม่ดี การขาดคุณลักษณะที่ดี ความบกพร่องแห่ง
องค์ประกอบ มีความหมายเป็นไปในทางที่ตรงกันข้ามกับ สมบัติ ซึ่งความวิบัติที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคล
ผู้กระทำความชั่วนั้น ถือได้ว่าเป็นข้อเสียหรือจุดอ่อนและเป็นข้อบกพร่องแห่งองค์ประกอบต่างๆ
ซึ่งจะเป็นเหตุที่ขัดขวางและไม่อำนวยแก่การแสดงผลของกรรมดี แต่กลับเปิดช่องทางให้กรรมชั่ว
หรือเคราะห์ร้ายกรรมได้แสดงผลแทน หมายความว่า วิบัติ 4 ประการที่ว่านี้นั่นเองที่เป็น
ส่วนประกอบให้กรรมชั่ว/เคราะห์ร้ายได้มีโอกาสแสดงผลหรือให้ผลของกรรมชั่วได้ปรากฏแก่
บุคคลผู้กระทำความชั่วนั้น ซึ่งวิบัติ คือ ความไม่ดี หรือ ข้อเสีย 4 ประการนี้คือ

1. **คติวิบัติ** วิบัติแห่งคติ หรือคติเสีย คือเกิดอยู่ในภพ ภูมิ ถิ่น ประเทศ สภาพแวดล้อม
ที่ไม่เจริญ ไม่เหมาะสม ไม่เกื้อกูล ทางดำเนินชีวิต ถิ่นที่ไปไม่อำนวย

คำว่า **คติ** ในที่นี้หมายถึง ที่เกิด ถิ่นที่อยู่ สิ่งแวดล้อม กล่าวคือ เมื่อเกิดในภพภูมิหรือ
ภาวะใดก็จะประสบแต่ความไม่ดี ความไม่เจริญ ไม่เหมาะสม ไม่เกื้อกูล ไม่อำนวยแก่

ความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นการปิดโอกาสในการให้ผลของกรรมดี แต่กลับเป็นช่องทางหรือเปิด โอกาสให้กรรมชั่วได้แสดงผล ดังหลักพุทธปรัชญาในวิภังคปริกคที่ว่า “กัมมสมาทานอันเป็นบุญบางอย่าง อันคติวิบัติขัดขวางไว้ จึงไม่ให้ผลก็มี” หมายความว่า การที่บุคคล แม้เคยทำบุญไว้ในสมัยที่ยังเป็นมนุษย์แต่เมื่อได้ไปเกิดในทุคติ คือ เกิดในนรกหรือกำเนิดเดรัจฉาน แล้ว กรรมชั่วที่เขาได้เคยทำไว้นั้นย่อมให้ผลได้เต็มที่ในคติเช่นนี้ และยังเป็นส่วนที่ขัดขวางไม่ให้ กรรมดีได้มีโอกาสในการแสดงผลในคติเช่นนี้อีกด้วย หรือถ้าแม้ได้เกิดเป็นมนุษย์ก็ จะได้เกิดใน สมัยที่บ้านเมืองมียุคเจริญ มีสงคราม มีความวุ่นวาย หรือเกิดในถิ่นที่ห่างไกล ความเจริญ เป็นต้น ย่อมจะไม่สามารถได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิตในภพภูมิอื่นๆ ที่ได้เกิดแล้ว เปรียบเหมือนพืช ที่เกิดในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี พืชนั้นก็ไม่สามารถงอกงามขึ้นได้

การที่บุคคลแม้ว่าจะเคยทำความดีประเภทไหนไว้ ก็จะได้รับวิบากที่ดีแน่นอน ซึ่งวิบากที่ว่านี้เป็นสิ่งที่สะสมและมียุ่ในจิตสันดานของบุคคล ฉะนั้น วิบากที่ดีนั้นจึงสามารถติดตามบุคคลไปถึงชาติหน้าได้ทุกชาติ และพร้อมที่จะให้ผลที่ดีเสมอเมื่อมีโอกาส ซึ่งคำว่า โอกาส ในที่นี้ก็คือ เมื่อได้ไปเกิดในสุคติภูมิหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี วิบากของความดีที่วางไว้ก็จะให้ผล ได้เต็มที่ แต่การที่บุคคลบางคนทั้งที่เคยทำความดีไว้มากแต่กลับไม่ได้ดี ทั้งนี้ก็เพราะว่า บุคคล เมื่อเกิดมาไม่ว่าจะทำแต่กรรมดีเสมอไป บุคคลบางคนอาจเคยทำกรรมชั่วไว้มาก แม้ในปัจจุบัน จะทำแต่กรรมดีอยู่เสมอ แต่วิบากที่ไม่ดีนั้นก็จะอาจจะทำให้บุคคลนั้นได้เกิดในคติที่ไม่ดีหรือ สิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี เป็นต้น ดังนั้น วิบากของความดีที่บุคคลนั้นมีอยู่ก็จะอาจหายไป คือ จะยังไม่ให้ ผลที่ดีในคติเช่นนั้น ซึ่งคำว่า อาจพ ในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า กรรมดีนั้นจะหมดสิ้นไปและ จะไม่ให้ผลอีกต่อไปเลย แต่เปรียบเหมือนดวงจันทร์แม้เป็นคืนวันเพ็ญแต่เมื่อถูกเมฆหมอก บดบัง ก็อาจท้อบแสงไม่สามารถเปล่งรัศมีหรือส่องแสงให้เห็นได้ ฉะนั้น

2. อุปธิวิบัติ วิบัติแห่งร่างกาย หรือรูปกายเสีย เช่น ร่างกายพิกลพิการ อ่อนแอ ไม่สวยงาม กิริยาท่าทางน่าเกลียด ไม่ชวนชม ตลอดจนสุขภาพไม่ดี เจ็บป่วย มีโรครุม

คำว่า อุปธิ ในที่นี้หมายถึง ร่างกาย กล่าวคือ เมื่อเกิดแล้วย่อมเป็นผู้พิการ มีร่างกายบก พร่องไม่สมประกอบ ไม่สวยงาม น่ารังเกลียด มักเจ็บไข้ได้ป่วยเพราะมีโรครุม สุขภาพไม่ดี ดังหลักพุทธปรัชญาที่ว่า “กัมมสมาทานอันเป็นบุญบางอย่าง อันอุปธิวิบัติขัดขวางไว้ จึงไม่ให้ผลก็ มี” หมายความว่า การที่บุคคลแม้จะเป็นคนดี ทำความดีอยู่เสมอ มีความรู้ดี มีความสามารถดี มี ทรัพย์มาก มีจิตใจดี แต่ถ้ามีอุปธิวิบัติ คือ มีร่างกายบกพร่องหรือมีบุคลิกลักษณะไม่ดี น่ารังเกลียด

เป็นต้น บุคคลเช่นนี้ก็อาจอาภัพได้ กล่าวคือ ในขณะที่มีอุปนิสัยเช่นนี้กรรมดีจะยังไม่สามารถให้ผลได้เต็มที่ตามสมควรแก่กรรม คือจะหยุดไว้ชั่วคราวเท่านั้น แต่ไม่ได้หมายความว่าทั้งกรรมดีและกรรมชั่วจะไม่ให้ผลเลย แต่สำหรับคนชั่วที่มีอุปนิสัย คือ มีร่างกายดี บุคลิกลักษณะดี เป็นต้น กรรมชั่วอาจจะยังไม่ให้ผลแก่บุคคลนั้นในคราวเช่นนั้น แต่เมื่อใดที่เขาทำความชั่วเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แม้เขาจะมีอุปนิสัยดีสักเพียงใด กรรมชั่วนั้นก็จะให้ผลชั่วแก่เขาเร็วมากขึ้นเท่านั้น ตัวอย่างเช่น การเกิดเป็นสุนัข แม้จะเป็นสุนัขเหมือนกัน แต่เมื่อตัวหนึ่งเกิดเป็นสุนัขของเศรษฐี และมีลักษณะดีเป็นที่ถูกใจเจ้าของก็ย่อมจะได้รับการเลี้ยงดูเอาใจใส่เป็นอย่างดี ต่างกับสุนัขอีกตัวที่เกิดมาเป็นของคนยากจน แม้จะมีลักษณะดีเป็นที่ถูกใจเจ้าของเช่นกันก็ตาม แต่ความเป็นอยู่ของสุนัขทั้งสองตัวนี้ย่อมจะมีความแตกต่างกันอย่างแน่นอน

เนื่องจากว่า กรรมดีย่อมให้ผลดี กรรมชั่วย่อมให้ผลชั่ว และวิสัยของปุถุชนนั้นย่อมเคยทำมาทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว และในขณะที่กำลังจะตาย ซึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนภพเปลี่ยนภูมิใหม่นั้น ถือได้ว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญที่กรรมดีและกรรมชั่วจะเป็นตัวนำไปไปปฏิสนธิในภพภูมิใหม่ ซึ่งถ้าเป็นโอกาสของกรรมดีให้ผลก็จะนำไปเกิดในสุคติภูมิ แต่ถ้าเป็นโอกาสของกรรมชั่วให้ผลก็จะนำไปเกิดในทุคติภูมิ เหล่านี้เป็นต้นเป็นสาเหตุที่พื้งนำมาพิจารณาประกอบในเรื่องของอุปนิสัยและอุปนิสัยด้วย

3. กาลวิบัติ วิบัติแห่งกาล หรือกาลเสีย คือเกิดอยู่ในยุคสมัยที่บ้านเมืองมีภัยพิบัติไม่สงบเรียบร้อย ผู้ปกครองไม่ดี สังคมเสื่อมจากศีลธรรม มากด้วยการเบียดเบียน ขก้องคนชั่ว บีบคั้นคนดี ตลอดจนทำอะไร ไม่ถูกกาลเวลาไม่ถูกจังหวะ เป็นต้น ดังหลักพุทธปรัชญาที่ว่า “กัมมสมาทานอันเป็นบุญบางอย่าง อันกาลวิบัติขัดขวางไว้ จึงไม่ให้ผล ก็มี” หมายความว่า การที่บุคคลบางคนทำความดีแต่ยังไม่ได้รับผลดี และบางคนทำความชั่ว แต่ยังไม่ได้รับผลชั่ว อาจเป็นเพราะกาลสมบัติ หรือกาลวิบัติที่กำลังให้ผลอยู่แก่บุคคลนั้นซึ่งในที่นี้พึงทำความเข้าใจว่า เมื่อบุคคลทำกรรมดีแต่ยังไม่ถึงเวลาที่กรรมดีจะให้ผลนั้นก็คือเขายังอยู่ในระยะของกาลวิบัติ ต่อเมื่อถึงเวลาที่กรรมดีนั้นให้ผลเมื่อใดจึงจะเรียกว่า กาลสมบัติ สำหรับบุคคลที่ทำกรรมชั่วก็ทำนองเดียวกันคือ ถ้ายังไม่ถึงเวลาที่กรรมชั่วจะให้ผลก็เรียกว่า เขายังอยู่ในระยะของกาลสมบัติ คือเป็นช่วงเวลาที่กรรมดีบางอย่างยังให้ผลอยู่ แต่เมื่อถึงคราวที่กรรมชั่วจะต้องให้ผลอย่างแน่นอน เขาก็จะตกอยู่ในระยะของกาลวิบัติ คือ ถึงเวลาที่จะต้องรับผลของกรรมชั่วนั้นในเวลาหรือยุคสมัยที่เลวร้ายนั้น

สำหรับบุคคลบางคนที่เขาใจผิดว่า “คนทำกรรมดีอยู่เสมอแต่ก็ยังไม่ได้รับผลของกรรมดี และคนทำกรรมชั่วอยู่เสมอแต่ก็ยังไม่ได้รับผลของกรรมชั่วนั้น” คือ ทำดีแต่ได้ผลชั่ว และทำชั่วแต่

กลับได้ผลดี ดังนี้ จึงมักเข้าใจผิดต่อไปอีกว่า กฎแห่งกรรมไม่เป็นความจริงเสมอไปนั้น ซึ่งในที่นี้ หากผู้ศึกษาปฏิบัติได้เข้าใจในเรื่องของกาลสมบัติและกาลวิบัติแล้วก็จะสามารถเข้าใจในหลักของ กฎแห่งกรรมตามหลักของพระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องต่อไป ดังที่ท่านผู้รู้ได้กล่าวไว้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมจะต้องมีกาลเวลาในการให้ผลของตัวเอง ไม่พึงรีบร้อนหรือคิดสั้นในการด่วน ตัดสินใจ ซึ่งการที่จะดูเรื่องราวแห่งชีวิตของแต่ละบุคคลนั้นอาจจะต้องมองย้อนกลับไปข้ามภพข้ามชาติก็เป็นได้

4. ปโยควิบัติ วิบัติแห่งการประกอบ หรือกิจการเสีย คำว่า ปโยค ในที่นี้หมายถึง การกระทำที่สมบูรณ์ และเป็นการกระทำในปัจจุบัน และเมื่อคำว่าปโยค ประกอบเข้ากับคำว่า วิบัติ จึงหมายถึง การกระทำการงานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น ผักไฟในกิจการหรือเรื่องราวที่ผิด ทำการไม่ตรงความถนัด ความสามารถ ใช้ความเพียรในเรื่องไม่ถูกต้อง ทำการครั้งๆ กลางๆ เป็นต้น ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นการกระทำที่เป็นลักษณะของปโยควิบัติ ดังหลักพุทธปรัชญาที่ว่า “กัมมสมาทานอันเป็นบุญบางอย่าง อันปโยควิบัติขัดขวางไว้ จึงไม่ให้ผล ก็มี” หมายความว่า การที่บุคคลแม้จะเป็นคนดีมีความรู้ความสามารถดี แต่ถ้าเป็นคนเกียจคร้านหรือทำอะไรไม่ถูกกาลเทศะ ความดีเด่นที่อาจจะเกิดมีแก่เขานั้นก็จะอาภัพไป คืออาจจะไม่ได้รับผลเท่าที่ควร กล่าวคือ คนที่เคยทำความดีมามากในชาติก่อนหรือเคยทำมาก่อน ในชาตินี้ แม้จะมากสักเพียงไรก็ตาม เมื่อกระทำความดีแต่เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ความดีอย่างอื่นที่ควรจะทำ แต่ก็ไม่ได้ทำควบคู่กันไปด้วย ตัวอย่างเช่น บุคคลบางคนที่รักษาศีล 5 โดยรักษาเคร่งครัดเฉพาะบางข้อแต่ข้ออื่นๆ ไม่ได้รักษาเคร่งครัด ดังนั้น ศีลที่มีอยู่ก็จะให้ผลได้ไม่เต็มที่ บางคนที่มีพรหมวิหาร คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ก็ควรจะให้มีครบทั้ง 4 ข้อ เพราะถ้ามีไม่ครบก็อาจจะเกิดความยากลำบากได้ คนที่ปฏิบัติตามมรรคมีองค์ 8 ก็จะต้องปฏิบัติให้ครบทั้งองค์ 8 จึงจะพ้นทุกข์ได้จริง อนึ่ง การที่บุคคลแม้เคยทำความดีไว้มากในอดีตชาติแต่เมื่อมาเกิดในชาตินี้แล้วไม่ได้ทำความดีต่อเนื่องหรือทำน้อยเกินไป แต่กลับทำกรรมชั่วเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ฉะนั้น กรรมดีที่เคยทำมาในชาติก่อนก็ย่อมจะให้ผล อย่างเต็มที่ไม่ได้

อิทธิพลภายนอกที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการให้ผลขึ้นนอกของกรรมทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว คือ สมบัติ และ วิบัติ ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ ถือได้ว่าเป็นอิทธิพลขึ้นนอกที่สำคัญต่อการให้ผลของกรรมเป็นอย่างมาก เพราะการพิจารณาเกี่ยวกับการให้ผลที่เป็นผล ขึ้นนอกของกรรมนั้นจำเป็นจะต้องนำเอาอิทธิพลภายนอกทั้งที่เป็นสมบัติ วิบัติ และอิทธิพลอื่นๆ เข้ามาใช้ประกอบในการพิจารณาถึงการให้ผลของกรรมด้วย มิเช่นนั้นจะไม่สามารถกล่าวได้ว่า “กรรมดีย่อมให้ผลดี

เสมอไป กรรมชั่วย่อมให้ผลชั่วเสมอไป” ในกรณีของการให้ผลชั้นนอกของกรรมนี้ได้เลย อาจกล่าวได้แต่เพียงในกรณีของการให้ผลชั้นในของกรรม เท่านั้น เพราะเนื่องจากว่า ด้วยอาศัยอำนาจและอิทธิพลชั้นนอกของกรรมดังกล่าวมาแล้วนี้อาจทำให้ผลที่ปรากฏออกมามีลักษณะที่เป็น การทำดีแล้วไม่ได้ดี และทำชั่วแล้วไม่ได้ชั่ว หรือทำดีแต่กลับได้ชั่ว และทำชั่วแต่กลับได้ดี ดังนี้ เป็นต้น กล่าวคือ เมื่อนำเอาอิทธิพลภายนอก คือ สมบัติ และวิบัติเข้ามาพิจารณาประกอบด้วยแล้ว ก็จะเห็นได้ว่ากรรมและการให้ผลของกรรมนี้มีความสลับซับซ้อนและละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง หากที่ คนธรรมดาสามัญทั่วไปจะสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้องครบถ้วน ดังนั้น เมื่อการให้ผลของกรรม ได้รับอิทธิพลจาก เหตุภายนอกเช่นนี้ย่อมเป็นไปได้ว่าในบางครั้งอาจจะไม่ให้ผลอย่างที่ควร เมื่อเป็นเช่นนี้เรา ก็สามารถเข้าใจได้ว่า โดยแท้ที่จริงแล้วกรรมย่อมให้ผลแน่นอนและเสมอไป คือกรรมดีย่อมให้ผลดีเสมอไป กรรมชั่วย่อมให้ผลชั่วเสมอไปเช่นกัน แต่ในบางกรณีก็ควรเข้าใจว่า ที่ไม่เป็นอย่างนั้น อาจเป็นเพราะมีอิทธิพลอย่างอื่นกำลังแฝงอยู่ในการให้ผลของกรรมนั้นๆ ก็เป็นไปได้ ซึ่งในเรื่องของการรู้แจ้งในวิสัยของกรรมและการให้ผลของกรรมตามพระประสงค์ของ พระพุทธศาสนานี้ มีเพียงพระพุทธเจ้าพระองค์เดียวเท่านั้นที่ทรงสามารถกำหนดรู้ได้อย่างแจ้งชัด ครบถ้วนทุกกระบวนการในเรื่องของกรรม ส่วนพุทธสาวกนอกนั้นอาจรู้ได้เพียงบางส่วนและ ไม่สามารถกำหนดรู้ในทุกแง่ทุกมุมได้ เพราะการกำหนดรู้เรื่องของกรรมนี้เป็นเรื่องของพุทธวิสัย เท่านั้น ดังนั้น พุทธสาวกจึงไม่สามารถที่จะกำหนดรู้อย่างพระพุทธรองค์ได้

ตามพระประสงค์ของพุทธศาสนาเห็นว่าเรื่องกรรมเป็นเรื่องใหญ่ที่สำคัญมากและกระบวนการ แห่งสังสารวัฏฏ์นี้ก็เช่นกัน ด้วยความเป็นเหตุเป็นผลอันเป็นเอกลักษณ์ของพุทธศาสนานี้ย่อมแสดง ความเป็นเหตุปัจจัยของเรื่องกรรมตามหลักปฏิจจสมุปบาทว่าเป็นสิ่งที่ทำให้วัฏฏะหมุนไป ซึ่งวน หรือวัฏฏะ 3 อย่างนี้ คือ กิเลส กรรม วิบาก สภาพทั้ง 3 นี้รวมแล้วเรียกว่า วัฏฏะหรือวน เป็นสภาพ ที่ทำให้สัตว์บุคคลเกิดและตายวนเวียนต่อเนื่อง กันไปเป็นวงกลม แต่ละอย่างทั้ง 3 นี้ต่างก็เป็นเหตุ ปัจจัยที่เนื่องด้วยกัน กล่าวคือ กิเลสเป็นเหตุให้เกิดกรรม กรรมเป็นเหตุให้เกิดผลคือวิบาก วิบากเป็น เหตุให้เกิดกิเลส แล้วเวียนวนไปเป็นเหตุให้เกิดกรรมและวิบากในลักษณะที่เป็นวงกลมอย่างนี้ เรื่อยไป วัฏฏะ 3 อย่างนี้ (วิสุทธิ. 3/148) เมื่อจำแนกออกด้วยหลักแห่งปฏิจจสมุปบาทแล้วได้ดังนี้ คือ

1. กิเลสวัฏฏ์ ความเวียนว่ายตายเกิดเพราะกิเลส ได้แก่ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน เหล่านี้ถือ ว่าเป็นเหตุต้น คือ อดีตเหตุที่ล่วงมาแล้วยังให้เกิดปัจจุบันผล

2. **กรรมวิญญู** ความเวียนว่ายตายเกิดเพราะกรรม ได้แก่ สังขาร ภพ (กรรมภพ) เหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจุบันผลที่เนื่องมาจากอดีตเหตุที่ล่วงมาแล้ว และเป็นปัจจุบันเหตุที่สืบส่งสู่ออนาคตผล

3. **วิปากวิญญู** ความเวียนว่ายตายเกิดเพราะผลแห่งกรรม ได้แก่ วิญญาณ นามรูป สฬายตนะ ผัสสะ เวทนา ซาติ ซรา มรณะ และปภินณกทุกข เหล่านี้ชื่อว่า อนาคตผล

ระดับการให้ผลของกรรม

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2538: 187) ได้แบ่งการให้ผลของกรรมออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้คือ

1. ระดับภายในจิตใจ ว่ากรรมทำให้เกิดผลภายในจิตใจมีการสั่งสมคุณสมบัติ คือกุศลกรรมและอกุศลกรรม กรรมและอกุศลกรรม คุณภาพและสมรรถภาพของจิต มีอิทธิพลปรุงแต่งความรู้สึกลึกซึ้ง ความคิด ความโน้มเอียง ความนิยมชมชอบ และความสุขความทุกข์เป็นต้น

2. ระดับบุคลิกภาพ ว่ากรรมทำให้ผลในด้านการสร้างนิสัย ปรุงแต่งลักษณะความประพฤติ การแสดงออก ท่าที การวางตนปรับตัว อากัปกิริยาตอบสนอง ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปอย่างไรบ้าง การให้ผลระดับนี้ต่อเนื่องมาจากระดับที่ 1 นั้นเอง และมีขอบเขตคาบเกี่ยวกัน แต่แยกพิจารณาเพื่อให้เห็นแง่มุมของการให้ผลชัดเจนขึ้น

3. ระดับวิถีชีวิตของบุคคล ว่ากรรมชักนำความเป็นไปในชีวิตของบุคคล ทำให้เขาได้รับประสบการณ์ที่น่าปรารถนาและไม่น่าปรารถนา ประสบผลตอบสนองจากภายนอก พบความเลื่อมใส ความเจริญ ความล้มเหลว ความสำเร็จ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ และความสูญเสียต่างที่ตรงข้ามซึ่งรวมเรียกว่า โลกธรรม ผลระดับนี้อาจแยกมองได้สองด้านคือ ผลสนองจากปัจจัยด้านอื่นๆ ของสภาพแวดล้อมที่นอกจากคน และผลสนองจากปัจจัยด้านบุคคลอื่นและสังคม

4. ระดับสังคม ว่ากรรมที่บุคคลและคนทั้งหลายกระทำ มีผลต่อความเป็นไปของสังคมอย่างไรบ้าง เช่น ทำให้เกิดความเลื่อมใสความเจริญ ความร่มเย็นเป็นสุข ความทุกข์ยากเดือดร้อนของ

มนุษย์ทั้งหลาย รวมทั้งผลจากการที่มนุษย์กระทำต่อสภาพแวดล้อมอื่นๆ เช่น ในปัจจุบันมนุษย์ทำกรรมไว้กับธรรมชาติแล้วธรรมชาติย้อนกลับมาหาตัวมนุษย์เอง

เมื่อกล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า ระดับการให้ผลของกรรมมีหลายระดับ มีทั้งระดับที่เกิดจากภายในจิตใจและภายนอก ทั้งที่ส่งผลต่อผู้ทำเองและสังคม

ทัศนคติวิชาการต่อความเข้าใจเรื่องการแก้กรรม

ในปัจจุบันได้มีท่านผู้ทรงคุณเป็นผู้เข้าใจเรื่องกรรมอย่างถ่องแท้เป็นจำนวนมาก ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับกรรมไว้หลากหลาย บางคนกล่าวว่า ผลกรรมนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการต่างๆ เป็นเรื่องที่ทำให้คนสับสนต่อเรื่องกรรมของพุทธศาสนา และเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องซึ่งท่านผู้รู้ในพุทธศาสนาได้อธิบายไว้ ดังนี้

ว.วชิรเมธี อธิบายว่า หลักกรรมที่สอนอยู่ขณะนี้ไม่ใช่หลักกรรมเดียวกันของพระพุทธเจ้า เพราะพระพุทธเจ้าบอกไว้ว่า ลัทธิที่นอกคำสอนของพระองค์มีอยู่ 3 ลัทธิ ได้แก่ 1.ลัทธิกรรมเก่า เป็นลัทธิที่เชื่อว่าความเป็นไปของชีวิตเป็นเรื่องของกรรมเก่า ชีวิตจะรุ่งโรจน์ และยากจนล้วนมาจากกรรมเก่า 2.ลัทธิเทพเจ้าบันดาล เชื่อว่าทุกสิ่งทุกอย่างของชีวิตจะเป็นไปอย่างไร เทพเจ้าจะเป็นคนกำหนด และบันดาลไว้แล้ว และ 3.ลัทธิบังเอิญ เชื่อว่าอะไรจะเกิดก็ต้องเกิด เช่น คนจะโชคดียิ่งจะโชคดียิ่ง ล้วนเกิดจากความบังเอิญ ดังนั้น หากทำความเข้าใจทั้ง 3 ลัทธิ คือ จะรู้ว่าแม้ชีรายดังกล่าวสอนผิดหรือว่าสอนถูก และจะรู้ว่าการสอนเรื่องกรรมเก่าไม่ใช่หลักกรรมทางพระพุทธศาสนา (มติชนออนไลน์, 2554)

พระไพศาล วิสาโล (2554) อธิบายคำว่ากรรม นั้นหมายถึงการกระทำ การทำดีย่อมเกิดผลดี การทำไม่ดีย่อมเกิดผลไม่ดี ที่เรียกว่าวิบาก การแก้กรรมนั้น เมื่อกระทำการใดไว้ไม่สามารถแก้ไขอะไรได้ แต่สามารถ บรรเทาวิบากผลของกรรมนั้นได้ ด้วยการทำความดีด้วยการให้ทาน รักษาศีล เจริญสมาธิ ภาวนา สิ่งเหล่านี้จะช่วยทำให้วิบากที่ไม่ดีสามารถบรรเทา ได้ สามารถเปลี่ยนจากร้ายกลายเป็นดีได้ และพระพุทธองค์ได้ให้ความสำคัญกับกรรมในชาติปัจจุบันมากกว่าอดีต

พระมหาสมชาย ฐานวุฑฺโฒ (2553) อธิบายเรื่องการแก้กรรมดังนี้ กรรมในอดีตนั้นไม่สามารถไปเปลี่ยนได้ แต่สามารถแก้ไขได้ เปลี่ยนกรรมที่เคยกระทำได้นั้นไม่สามารถเปลี่ยนได้

แต่แก้ไขกรรมนั้นแก้ไขได้ อธิบายการแก้กรรม การทำบาปเหมือนการเดิมเกลือ การทำบุญนั้นเหมือนการเติมน้ำถ้ามีปริมาณที่น้อยแต่มีเกลืออยู่เยอะ ก็เค็มจัด การเดิมบุญเหมือนการเติมน้ำทำให้เจือจาง จากกรรมหนักก็เป็นเบา ส่วนที่เป็นกรรมเบา ก็หายเลย

พระธรรมสังฆปุราจารย์ (หลวงพ่ोजรัญ จูติธัมโม)(2554) ได้อธิบายเรื่องกรรมฐานแก้กรรมได้ กรรมฐานนั้นอธิบายเพื่อความเข้าใจอย่างง่าย ๆ หมายถึงสภาพหน้าที่การงานที่จะต้องรับผิดชอบ หน้าที่การงานที่ทำด้วยความถูกต้อง งานนั้นเป็นงานที่ไม่มีโทษ งานสำเร็จทันเวลาและเหมาะสม กรรมฐานนั้นสามารถทำให้เกิด 1. การระลึกชาติได้ 2. การเข้าใจเรื่องกฎแห่งกรรม 3. สามารถแก้ปัญหาได้ “แก้กรรม” นั้นหมายถึงกรรมในอดีตที่ผ่านมา อดีตในการระลึกชาติได้ การระลึกชาติในที่นี้หมายถึงชาติในชาติปัจจุบันการเจริญกรรมฐานทำให้ผู้ปฏิบัติ มีธรรมะมากขึ้น มีสติสัมปชัญญะมากขึ้น และปัญญามากขึ้น มีปัญญามากก็ทำให้ระลึกชาติได้ ระลึกสิ่งที่ผ่านมาในอดีตได้ ซึ่งหมายถึงการระลึกถึงกรรมของคนนั้นดีหรือไม่ดี ของตัวเอง เมื่อรู้ดีรู้ชั่ว ก็ต้องยอมรับผลของกรรมนั้น และสามารถแก้ไขได้อย่างถูกต้องตามเหตุนั้น

อำนาจ บัวศิริ (2554) อธิบายว่า กรรมนั้น มีจริง กรรมให้ผลต่อคน อย่างแน่นอน กรรมดีได้ดี กรรมชั่วได้ผลชั่ว ในพุทธศาสนามีหลักอโหสิกรรม ก็สามารถหมดกรรมได้ อธิบายในเรื่องกรรม โดย ยกตัวอย่างเช่น เรากระทำความชั่ว 10 ส่วน ใน 100 ส่วน โดยเราเดิมความดีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสามารถใช้วิทยาศาสตร์ มาอธิบายได้ 10 ส่วนที่เรากระทำชั่วก็เท่าเดิม เมื่อเราทำความดีเพิ่มขึ้น ความเจือจางมันน้อยลงตามความดีที่เดิมเข้าไป ซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “การแก้กรรม” และคำว่าแก้กรรม หรือคำว่าตัดกรรม ไม่มีในพุทธศาสนา

จากทรรศนะของท่านผู้เชี่ยวชาญทางพุทธศาสนาสรุปการแก้กรรมได้ดังนี้ อธิบายได้ว่าบุคคลได้กระทำความชั่วไว้อย่อมส่งผลของการกระทำนั้นต่อบุคคลนั้นอย่างแน่นอน เป็นหลักเหตุผลแบบวิทยาศาสตร์ กรรมดีกรรมชั่วแม้จะลบล้างกันไม่ได้ แต่สามารถทอนกำลังของกันและกันได้ กรรมสามารถส่งเสริมกันและกันได้และสามารถทอนกำลังของกันและกันได้ และการกระทำดีหรือการกระทำชั่วนั้นไม่ได้สูญหายไปไหน ซึ่งสนับสนุนในคำว่า กรรมดีได้ผลดี กรรมชั่วได้ผลชั่ว ตามหลักพุทธศาสนา

บทที่ 4

อิทธิพลของโหราศาสตร์ต่อความเชื่อในเรื่องกรรมของชาวไทยพุทธ

โหราศาสตร์เป็นของที่อยู่คู่กับสังคมไทยอย่างยาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและแทรกอยู่ในทุกระดับของสังคมไทย ในปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสารที่ทันสมัยสะดวกมากขึ้น โหราศาสตร์มีบทบาทตามสื่อต่างๆมากขึ้นและพัฒนาหลายทางเลือกเพื่อตอบสนองความต้องการคนในสังคมยุคที่คนต้องการที่พึ่งทางจิตใจหรือช่วยในการตัดสินใจในการดำเนินชีวิต หรือธุรกิจงานต่างๆ จากข้อมูลของศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด ปี 2549 สำรวจ “คนกรุงเทพฯ กับการใช้บริการหมอดู” ความเชื่อทางโหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยเพิ่มขึ้นทุกปี นอกจากนี้ธุรกิจการทำบุญ/สะเดาะเคราะห์นั้นนับว่าเป็นธุรกิจที่เฟื่องฟูและได้รับอานิสงส์จากธุรกิจหมอดู บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด คาดว่าการทำบุญ/สะเดาะเคราะห์ตามคำแนะนำของหมอดูทำให้เกิดเม็ดเงินสะพัดในธุรกิจต่างๆ 500 ล้านบาท และเม็ดเงินสะพัดในธุรกิจเหล่านี้ใกล้เคียงกันโดยธุรกิจที่ได้รับอานิสงส์จากการทำบุญ/สะเดาะเคราะห์ของคนที่ทำตามคำแนะนำของหมอดู คือ ธุรกิจปล่อยสัตว์ต่างๆ ธุรกิจเครื่องสังฆทาน ธุรกิจหล่อพระพุทธรูป ธุรกิจจำหน่ายผ้าหลากสี หรือแม้แต่ธุรกิจจำหน่ายอุปกรณ์สำหรับการแก้เคล็ด เช่น เลื่อย ฆ้อน ไม้จิกไฟ/ไฟแช็ก หลอดไฟ เป็นต้น ซึ่งบางครั้งหมอดูแนะนำให้หน้าของเหล่านี้ไปถวายพระเพื่อเป็นการทำบุญหรือแก้เคล็ด และ (เข้าแผ่นดิน 2547: 10) ด้วยเม็ดเงินมหาศาลในวงการโหราศาสตร์ จึงเป็นที่มาของการคิดค้นกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อแย่งลูกค้าให้ได้มากที่สุด แต่ก่อนโหราศาสตร์อยู่เบื้องหลังนักธุรกิจ คอยแนะนำหนทางที่ถูกต้องแก่ผู้คนให้ประสบความสำเร็จในชีวิต แต่ปัจจุบันนักธุรกิจกลับมาอยู่เบื้องหลังหมอดูแทน

ความหมายของคำว่ากรรมและสะเดาะเคราะห์

ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

คำว่า “แก้” แปลว่า ทำให้คลายจากลักษณะที่แน่นที่ติดขัดหรือที่เป็นเงื่อนไขเป็นปมอยู่ ทำให้หลุด ทำส่วนที่เสียให้คืนตัวอย่างเดิม, ดัดแปลงให้ดีขึ้น, เช่น แก้นาฬิกา แก้เครื่องจักร, แก้ไข

คำว่า “กรรม” แปลว่า การกระทำ การงาน กิจ เช่น พลีกรรม ต่างกรรมต่างวาระ เป็นการดีก็ได้ชั่วก็ได้ เช่น กุศลกรรม อกุศลกรรม. การกระทำที่ส่งผลร้ายมายังปัจจุบัน หรือซึ่งจะส่งผลร้ายต่อไปในอนาคต เช่น บัณฑิตกรรมตามทันแล้ว ระวังกรรมจะตามทันนะ

“แก้กรรม” จึงแปลรวมกัน การกระทำที่ทำให้ผลร้ายนั้นหายไปหรือพ้นไป หรือเปลี่ยนแปลงการกระทำให้ดีขึ้น

ความหมายจากคำว่า สะเดาะเคราะห์

คำว่า “สะเดาะ” แปลว่า ทำให้หลุด แก้ออก ทำให้คลายตัวออก

คำว่า “เคราะห์” ตามความหมาย สิ่งที่น่าผลมาให้โดยไม่ได้คาดหมาย มักนิยมใช้ในทางไม่ดี เช่น เคราะห์ดี เคราะห์ร้าย มีเคราะห์ ฟาดเคราะห์ ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับคำว่า อกุศลกรรม หรือ บาปกรรม เมื่อคราวมีเคราะห์ โชคร้าย

“สะเดาะเคราะห์” จึงแปลรวมกันว่า การทำให้เคราะห์กรรมหรือบาปกรรมนั้นหมดไปจากคลายหายไป

สะเดาะเคราะห์เรียกเป็นภาษาคนทั่วไปในปัจจุบันเรียกว่า “แก้กรรม” เมื่อดวงตก โชคไม่ดี มาให้แก้กรรม คือ ช่วยให้ร้ายกลายเป็นดี หรือช่วยหนักให้เป็นเบาช่วยให้พ้นจากอันตรายที่จะเข้ามาในชีวิต จากคำว่า สะเดาะเคราะห์ แก้กรรม แก้เคล็ด สืบชะตา มีความหมายเป็นไปในทางเดียวกัน คือด้านความทุกข์ สิ่งที่ไม่ดี ที่ขณะประสบปัญหาในปัจจุบัน หรือคาดว่าจะประสบปัญหาในอนาคตข้างหน้า และต้องการที่จะแก้ไข ขจัด ผ่อนความทุกข์ นั้นออกไป สะเดาะเคราะห์และการแก้กรรม นั้นส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพยากรณ์ของโหราจารย์หรือหมอดูโดยใช้หลักการทางโหราศาสตร์ในการพยากรณ์ ซึ่งการผู้รับการพยากรณ์ หรือจากการทายทักโดยตรงหรือรับรู้โดยผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น จะบอกวิธีแก้เรื่องราวสิ่งที่ไม่ดีที่เข้ามาในชีวิต โดยการ ทำบุญด้วยวิธีต่างๆ เป็นแก้กรรม ขึ้นอยู่กับแต่หมอดูหรือโหราจารย์นั้นๆ ซึ่งการแก้กรรม สะเดาะเคราะห์มีปฏิบัติสืบทอดมาเป็นเวลายาวนานจากอดีตจนมาถึงปัจจุบัน

อิทธิพลโหราศาสตร์กับการแก้กรรมของชาวไทยพุทธ

โหราศาสตร์นั้นมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานและโหราศาสตร์มีความเกี่ยวข้องอยู่ในวรรณคดีไทยมาโดยตลอด ซึ่งแสดงถึงบทบาทของโหราศาสตร์ที่มีผลต่อตัวละครโดยตรงโดยในที่ปรากฏเฉพาะตอนที่โหราศาสตร์มีอิทธิพลต่อการแก้ไขสิ่งร้ายที่จะเป็นภัยในภายภาคหน้า เรียกว่าการแก้กรรมของคนไทยพุทธในปัจจุบันนี้

การแก้กรรมที่ปรากฏในวรรณคดีไทย

เรื่อง สังข์ทอง

ตอนกำเนิดพระสังข์

ท้าวศวมลผู้เป็นกษัตริย์มีมเหสีชื่อนางจันทเทวี มีสนมเอกชื่อนางจันทาเทวี ไม่มีโอรสธิดา จึงบวงสรวงและรักษาศีลห้าเพื่อขอบุตร และประกาศแก่พระมเหสีและนางสนมว่าถ้าใครมีโอรสก็จะมอบเมืองให้ครองอยู่มานางจันทเทวีทรงครรภ์ เทวบุตรจุติมา เป็นพระโอรสของนาง แต่ประสูติมาเป็นหอยสังข์ นางจันทาเทวีเกิดความริษยาจึงคิดสินบนโหรหลวงให้ทำนายว่าหอยสังข์จะทำให้บ้านเมืองเกิดความหายนะ ท้าวศวมลหลงเชื่อนางจันทาเทวี จึงจำใจต้องเนรเทศนางจันทเทวีและหอยสังข์ไปจากเมือง(วิเชียร เกษประทุม, 2551ก: 2)

เรื่อง พระอภัยมณี

ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อ

วันหนึ่งสินสมุทรออกไปเที่ยวเล่นเจอพ่อเงือกแม่เงือก จึงจับตัวมาให้พระอภัยดู พ่อเงือกแม่เงือกวอนขอชีวิตโดยเสนอจะพาพระอภัยหนี พระอภัยจึงออกอุบายให้นางผีเสื้อไปถือศีลบนเขาสามวัน ระหว่างนั้นเขาก็พาสินสมุทรหนี พ่อเงือกแม่เงือกพาพระอภัยและสินสมุทรมาเกือบถึงเกาะแก้วพิสดารแล้ว แต่นางผีเสื้อรู้ตัวคิดตามมาทัน จับพ่อเงือกแม่เงือกฆ่าเสีย นางเงือกผู้ลูกพาพระอภัยกับสินสมุทรหนีไปจนถึงเกาะแก้วพิสดารได้สำเร็จ บนเกาะนี้มีพระฤทธิมิฤทธิ์มาก นางผีเสื้อจึงไม่กล้าทำอะไร ทั้งหมดอาศัยอยู่บนเกาะแก้วพิสดาร พระอภัยได้นางเงือกเป็นภริยา (วิเชียร เกษประทุม, 2551ข: 78)

เรื่อง โสนน้อยเรือนงาม

ตอน โสนน้อยเรือนงาม

เมื่อโสนน้อยเรือนงามมีพระชนม์พรรษาได้สิบห้าพรรษา ไทรทูลพระบิดาว่าโสนน้อยเรือนงามกำลังมีเคราะห์ ควรให้ออกไปจากเมืองเสีย เพราะจะต้องอภิเษกกับคนที่ตายแล้ว พระบิดาและพระมารดาจึงจำใจให้โสนน้อยเรือนงามออกไปจากเมืองแต่ผู้เดียว(ลำจวน,2515:9)

จากวรรณคดีไทยที่รวบรวมขึ้นแสดงถึงโหราศาสตร์ที่แสดงถึงอิทธิพลต่อความเชื่อนั้นที่แฝงโหราศาสตร์ อยู่ในการกระทำนั้นๆก่อนที่จะทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้โดยไม่มิอุปสรรค เรื่องถูกยกถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างหนึ่งในการทำศึกสงคราม การใช้โหราศาสตร์ดูช่วงเวลานั้นๆเหมาะสมหรือไม่ และ กรมโหรใช้โหราศาสตร์คำทำนายทายทักว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งดีหรือไม่ดี หรือกำลังจะเกิดขึ้นนั้น ว่าเป็นสิ่งมงคลหรือ สิ่งอัปมงคล นั้นส่งผลกับผู้เชื่อด้านนี้โดยตรงดังที่ปรากฏในวรรณคดีไทย

อิทธิพลของโหราศาสตร์กับการแก้กรรมชาวไทยพุทธในปัจจุบัน

อิทธิพลของโหราศาสตร์นั้นที่มีผลต่อสังคมไทยสามารถพบเห็นได้จากสื่อต่างๆในปัจจุบันที่ปรากฏให้พบเห็นอยู่บ่อยครั้งในเรื่องการทำนายทายทักของบรรดาโหรถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ตัวอย่างจากข่าวสารในปัจจุบันยกตัวอย่างดังนี้

กรณีเดือนกลางร้ายต่อบ้านเมือง จากข่าว “โหรเตือน 22 กค.สุริยคราส รางร้าย” พระเทพภาวนาวิกรม หรือเจ้าคุณธงชัย ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดไตรมิตรวิทยาราม กล่าวว่า ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2552 นี้ ซึ่งจะมีสุริยคราสในปฏิทินหลวงระบุนชัดเจนว่าจะเกิดอุปราคา (ซึ่งคือสุริยุปราคา)... ซึ่งในทางโหราศาสตร์จะส่งผลกระทบต่อบ้านเมือง ชีวิตผู้คนมากมาย ดังนั้น วัดไตรมิตรฯจะจัดพิธีสวดเจริญพุทธมนต์ครั้งใหญ่ โดยจะระดมพระสงฆ์หลายร้อยรูปมาร่วมสวดมนต์ใน 3 พิธี คือสวดมหาสมัย ซึ่งเป็นการสวดชุมนุมเทวดาทั้งหมดในจักรวาล สวดมหाराช หรือสวดถวายท้าวจตุโลกบาลทั้ง 4 ทิศ เพื่อให้รักษาชีวิตมนุษย์ และสวดนพเคราะห์ (ไทยรัฐ 14/7/52)

กรณีการพยากรณ์เหตุการณ์ในอนาคตว่าจะเกิดเรื่องราวใดขึ้น จากข่าว “ไว้มอมดู-หมอเดามั่วข่าวลือลามิ ทำธุรกิจท่องเที่ยว'ตรัง'ชบเซา-จีหาคณรับผิดชอบ” นายกสมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดตรัง กล่าวถึงผลกระทบหลังจากที่ได้มีการนำเสนอข่าวคำทำนายว่าจะเกิดคลื่นยักษ์สึนามิในทะเลอัน ดามันช่วงปลายปี ว่า ข่าวดังกล่าวสร้างผลกระทบให้การท่องเที่ยวทางทะเลเป็นอย่างมาก หลังคำทำนายปรากฏว่านักท่องเที่ยวเริ่มทยอยยกเลิกการจองทัวร์ และเลื่อนการจองทัวร์ไปอย่างไม่มีกำหนด เป็นจำนวนมาก เพราะกังวลกับข่าวลือสึนามิ (ข่าวสด 24/12/53)

กรณีการถือฤกษ์ในการผ่าคลอด ก็จะต้องเอาดวงชะตาของแม่แล้วหาฤกษ์ดีอันเป็นมงคลตามคติของโหราศาสตร์นั้นไม่เป็น อริ กับ พ่อแม่ จากข่าว “วิลลี่” ถือเคล็ดหาฤกษ์ผ่าคลอดลูกชาย” ถือเคล็ดหาฤกษ์ผ่าคลอดลูกชาย หวันดวงลูกชงกับพ่อแม่ รวมถึงชื่อจริงก็ต้องหาฤกษ์ที่ดีที่สุดเช่นกัน... แต่ผมคิดว่าในเมื่อจะผ่าออกอยู่แล้ว ก็คงไม่ต้องรอลงถึงอาทิตย์สุดท้ายหรอก แล้วก็ไปเลือกวันที่จะคลอดเลย ซึ่งที่เลือกจะผ่าก็เพราะครั้งแรกเราผ่าไปแล้ว และอีกอย่างเพื่อจะเลือกฤกษ์วันเดือนปีเกิดได้ (ผู้จัดการ 27/5/ 54)

จากตัวอย่างข่าวที่ยกมานั้นพบว่าตามสื่อต่างๆของสังคมไทยปรากฏว่าโหราศาสตร์ยังมีบทบาทต่อสังคมไทยในปัจจุบัน ในเกือบทุกด้านของสังคมที่แทรกอยู่ในชีวิตตั้งแต่เกิดจนสิ้นลมหายใจ โหราศาสตร์นั้นเป็นวิชาที่พยากรณ์อนาคตในสิ่งที่จะเกิดขึ้นภายภาคหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น ของบุคคลที่ได้รับการพยากรณ์นั้นว่าจะประสบพบกับเรื่องราวใดบ้าง เรื่องราวที่ดีและไม่ดีในช่วงไหนของชีวิต

อิทธิพลของโหราศาสตร์นั้นมีผลกับสังคมไทยในปัจจุบันความเชื่อนี้มีปรากฏอยู่ในหลายด้านของสังคมไทย โหราศาสตร์นั้นถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการมองเห็นอนาคต ของบุคคล หรือสังคม การทำนายเมื่อโหรมีการทายทักนั้นส่งผลต่อผู้มีความเชื่อโหราศาสตร์ ที่จะต้องคอยระวังสิ่งไม่ดีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหรือทำการแก้ไข ป้องกันก่อนเหตุนั้นๆตามคำพยากรณ์ของโหรหรือหมอดูและโหรหรือหมอดู นั้นจะแนะนำการแก้ปัญหาในเรื่องนั้นๆ หรือการหลีกเลี่ยงกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นซึ่งไม่พ้นในเรื่องราวของการสะเดาะเคราะห์ ต่อชะตา แก้เคล็ดหรือคำที่ใช้กันโดยทั่วไปแก่กรรม

ประเพณีและพิธีกรรม แก่กรรม

ประเพณีและพิธีกรรมในการแก้กรรมหรือเรียกว่าสะเดาะเคราะห์ในสมัยโบราณ นิยมกระทำตามความเชื่อ โดยมีความเชื่อว่า หากกระทำถูกต้องแล้วจะนำความสุขและความเป็นสิริมงคลมาให้แก่ตนเอง ครอบครัว และวงศ์ตระกูลปัจจุบันยังคงยึดถือสืบทอดต่อ ๆ กันมากิจกรรมที่มีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมาวิธีแห่งการดำเนินชีวิตของสังคม โดยเฉพาะศาสนาซึ่งมีอิทธิพลต่อประเพณีไทยมากจนมาถึงปัจจุบัน(เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2553) ได้อธิบายถึง วิธีการนั้นสมัยโบราณ ทำกันมาหลายแบบหลายพิธี เช่น

1. “พิธีบังสุกุลเป็น” เมื่อมีคนป่วยหนัก ทำทางจะไม่รอด ญาติพี่น้องจะนิมนต์พระมาทำพิธีบังสุกุลเป็น ตามปกติพระจะบังสุกุลคนตายเท่านั้น แต่ในกรณีนี้ท่านจะบังสุกุลคนเป็น จึงเรียกพิธีนี้ว่า “บังสุกุลเป็น” บทสวดก็มีต่างหาก ไม่เหมือนบังสุกุลทั่วไป และก็ปรากฏว่าได้ผล ผู้ป่วยมักจะหายวันหายคืน
2. นิมนต์พระมาสวดมนต์ให้ผู้ป่วยฟัง ส่วนมากจะสวด “โพชฌคปริตร” เนื่องจากมีเหตุการณ์ในสมัยพุทธกาล พระสาวกผู้ใหญ่คือ พระมหากัสสปะ พระโมคคัลลานะ ป่วยหนัก พระพุทธองค์ทรงมีบัญชาในพระสาวกสวดโพชฌคปริตรให้ท่านทั้งสองฟังแล้วหายป่วย คราวหนึ่ง พระพุทธองค์ทรงพระประชวร จึงรับสั่งให้พระสาวกสวดโพชฌคปริตรถวาย พระองค์ทรงสดับแล้ว ก็หายพระประชวร
3. การทำบุญทั่วไป ทำบุญ เช่น ให้ท่าน รักษาสิล เจริญภาวนา เป็นการสร้างบุญกุศล หรือสร้าง “เงื่อนไข” ที่ดีๆ ขึ้นในตัวเรา อานุภาพบุญกุศลก็อาจช่วยยืดอายุได้สักระยะหนึ่ง และ ทั้งหมดนี้แสดงถึงบุญกุศลสามารถต่ออายุได้จริง เรื่องทำนองนี้เหนือสามัญวิสัยจะรู้ได้โดยปุถุชนเช่นเราๆ ท่านๆ แต่ไม่เชื่ออย่าดูหมิ่น

บางอย่างเป็นความเชื่อดั้งเดิมของท้องถิ่น บางอย่างเป็นความเชื่อเนื่องมาจากหลักปฏิบัติทางศาสนา ไม่ว่าจะเป็นศาสนาพุทธศาสนาพราหมณ์-ฮินดู อย่างพิธีกรรมที่ได้กล่าวไปข้างต้นที่ส่วนหนึ่งที่ผลสืบเนื่องมาจากโหราศาสตร์เป็นประเพณีที่สำคัญของแต่ละภาคที่เกี่ยวข้องกับการแก้กรรม เช่น พิธีบูชาเทวดานพเคราะห์ (นายสุวรรณ กลิ่นพงศ์ และนางวันดี จันทร์ประดิษฐ์ 2552: 102-104) คือ ปรารธนาให้เทพเทวดาผู้มีฤทธิ์อำนาจ ช่วยเหลือป้องกันและปลดปล่อยทุกข์ภัยพิบัติ

ยังความเกษมสวัสดิ์ให้บังเกิดมี เป็นธรรมดาของมนุษย์ เมื่อได้ประสบทุกข์เชิงุก็พยายามหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขทุกข์ภัยด้วยอุบายวิธีต่าง ๆ และ อย่างวิธีสืบชะตานั้นแต่เดิมคงเป็นพิธีต่ออายุให้เฉพาะคนเท่านั้น ส่วนบ้านหรือเมือง และเรียกชื่อพิธีอีกอย่างหนึ่งว่าพิธีบูชาเทวดาอารักษ์ประจำเมืองนั้นเองต่อมาสมัยหลังเรียกพิธีสงฆ์และพิธีบูชาเหล่านั้นว่า “พิธีบูชาสืบชะตาเมือง”แต่เดิมฆราวาสที่มีความรู้ เป็นที่เคารพของคนทั่วไป ถ้าในท้องถิ่นก็มีหมอประจําหมู่บ้านหรืออาจารย์วัดเป็นผู้กระทำพระสงฆ์ไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะถือว่าไม่ใช่พิธีในพระพุทธศาสนา

ต่อมาพระสงฆ์เข้ามามีบทบาทในพิธีกรรมต่าง ๆ มากขึ้น และชาวบ้านชาวเมืองก็เห็นว่าพระสงฆ์จำนวนหลายรูปร่วมกันประกอบพิธีดูล้างและเกิดศรัทธามากกว่าผู้ประกอบพิธีที่เป็นฆราวาสจึงยกให้พระสงฆ์เป็นผู้กระทำพิธีหลังจากที่พระสงฆ์เป็นผู้รับประกอบพิธีสืบชะตาในส่วนพิธีกรรมนั้นที่ได้รับอิทธิพลจากพราหมณ์-ฮินดูซึ่งเป็นลักษณะเทวนิยม พระผู้เป็นเจ้าบันดาลแก่ผู้ประกอบพิธีจากการสวดบทบูชา เทพเทวดาและได้ผสมผสานพิธีกรรมทางพุทธศาสนาเพื่อดวงชะตาให้ดีขึ้น มักรวมไปถึงการต่ออายุ หรือแก้ไขสิ่งเลวร้ายให้กลายเป็นดี การเริ่มทำบุญ จะช่วยเสริมส่งราศี ความเป็นสิริมงคลและประสบความสำเร็จในชีวิต

การแก้กรรมที่ปรากฏในพุทธศาสนา

การแก้กรรม นั้นไม่ปรากฏในชั้นพระไตรปิฎกแต่มีปรากฏในชั้นอรรถกถาซึ่งเป็นระดับที่รอง ที่มีส่วนสนับสนุนต่อความเชื่อในเรื่องการแก้กรรมให้บรรเทาเบาบางลงและ ซึ่งคนไทยในปัจจุบันส่วนใหญ่จะนิยมแก้กรรมตามความเชื่อที่สืบทอดต่อกันมา โดยความเชื่อในพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานดังกล่าวมีอิทธิพลมาจากข้อมูลที่ปรากฏดังนี้ (พิสิฐ คุตรสุโพธิ์, 2547)

เรื่อง อายุวัฒนกุมาร ทารกชะตาขาด สามารถสืบอายุได้มีปรากฏในอรรถกถาธรรมบท ขมกวรรค เล่มที่ 17 หน้า 694-698พระอรรถกถาได้เล่าเรื่อง ทารกแรกเกิดคนหนึ่งชะตาขาด จะต้องตายภายใน 7 วัน ตามคำพยากรณ์ของผู้หลักโหราศาสตร์ แต่สุดท้าย ได้ผู้รู้ ประกอบพิธีกรรมสืบชะตาแต่งแก้ไขจึงรอดตาย และได้กลับเป็นผู้มีอายุยืนยาว ได้รับการตั้งชื่อให้ว่า อายุวัฒนกุมาร แปลว่า เด็กอายุยืน

เรื่อง ท้าวสักกะหรือ พระอินทร์ การเปลี่ยนคนชราเป็นหนุ่ม ด้อยศักดิ์ เป็นมเหศักดิ์ มีกล่าวไว้ในอรรถกถาธรรมบท ภาค 8 หน้า 207-208 ท้าวสักกะ (พระอินทร์) ที่ครองสวรรค์มานาน อายุมาก แก่ชรา สักกานภาพก็เล็กน้อยถอยลง เป็นช่วงขาลงของท้าวสักกะ และไม่นาน ท้าวสักกะ คงจะจุติจากสรวงสวรรค์ แต่เพราะวันหนึ่งได้ฟังพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าที่ ถ้ำอินทสาลา จึงบรรลุโสดาบัน และด้วยอานิสงส์ที่บรรลุธรรมวิเศษนั้น จึงเปลี่ยนภาวะชรามาเป็นพระอินทร์หนุ่ม แลกลับเพิ่มมहिทธิานุภาพยิ่งใหญ่ล่งล้ำเหล่าเทวดาในสวรรค์อีกด้วย ข้อนี้แสดงว่าการบรรลุโลกุตตรธรรม ก็สามารถยืดอายุ กลับสู่วัยหนุ่มได้

เรื่อง สามเณรติสสะ การทำบุญด้วยการให้ชีวิต(ชีวิตทาน) ในส่วนนี้เป็นหลักฐานที่พบจากเอกสารชั้นรองและเป็นเรื่องเล่า สืบกันมา เกี่ยวกับตำนานสิบชะตา หรือ อานิสงส์สิบชะตา ที่คนผู้มีชะตาขาด แต่กลับรอดตาย เพราะได้ช่วยชีวิตปลาที่ติดปลักแห้ง และช่วยเก้งที่ติดบ่วงนายพราน ให้พ้นจากอันตราย มีชีวิตรอด การทำเช่นนี้ ทางศาสนาเรียกว่า ชีวิตทาน คือการให้ชีวิต ด้วยอานิสงส์การให้ทานชีวิต ปล่อยปลาและสัตว์ที่จะถึงฆาตให้รอด เป็นการประกอบมหากุศลกรรมอันยิ่งใหญ่ ด้วยเดชานุภาพของมหากุศลกรรมนั้น จึงสามารถสืบต่อชีวิตที่กำลังจะขาดไปของสามเณรได้

เรื่อง อุณห์สวस्थ्यเทพบุตร ช่วยเทวดาที่กำลังจะจุติให้กลับมีชีวิตเสวยสุขในสวรรค์ เรื่องของอุณห์สวस्थ्यเทพบุตรที่กำลังจะเคลื่อนจากสวรรค์เพราะหมดบุญ แต่ได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า และฟังธรรมเทศนา บรรลุอมฤตธรรม กลับยืดอายุเสวยสุขบนสวรรค์ต่อไป นำปรากฏในหลักฐานในพระบาลีบ้าง พยายามค้นหาช่วงหนึ่ง แต่กลับไม่พบหลักฐานในพระไตรปิฎกกลับแต่พบคาถาที่แต่งสวดสิบชะตาเป็นภาษาบาลี

จากหลักฐานที่ปรากฏในระดับชั้นอรรถกถา ทำให้ชาวไทยพุทธคงถือเรื่องนี้เป็นแบบอย่าง เมื่อผู้ใดทำบุญสะเดาะเคราะห์จึงมักจะ ทำบุญนิมนต์พระสวดเสริมดวงชะตา จากเรื่อง आयुวัฒนะกุมาร โดยการนิมนต์พระภิกษุมานั่งล้อมสวดพระปริตร และ การปล่อยปลา และนกให้เป็นอิสระอีกด้วย และการที่พระเกจิอาจารย์บางวัดแนะนำให้ทำบุญด้วยการไถ่ชีวิตโค กระบือ และสัตว์อื่นจากโรงฆ่าสัตว์ ถือว่าได้บุญมาก และเป็นการแก้ไขชะตากรรมของตนอีกด้วยจากการบุญกุศลตามแนวทางของพุทธศาสนา

ความสัมพันธ์ของโหราศาสตร์กับกรรมในพุทธศาสนา

โหราศาสตร์นั้นเป็นศาสตร์ในการพยากรณ์เรื่องราวของชีวิตที่จะดำเนินไปอย่างไรในอนาคตได้จากดวงชะตาของบุคคลนั้น และจากดวงชะตาโหราศาสตร์ใช้หลักการของดวงดาวแสดงถึงผลกระทบในภพชาติปัจจุบันนั้นได้ ซึ่งมาสอดคล้องกับ ทิฏฐธรรมเวทนิยกรรม คือ กรรมที่ให้ผลในชาตินี้ และสามารถสรุปการเปรียบเทียบได้ดังนี้

ตารางที่ 4 ตารางเปรียบเทียบโหราศาสตร์กับกรรม

โหราศาสตร์		กรรม
อภิปรัชญา	พหุเทวนิยม	อเทวนิยม
ญาณวิทยา	ประสบการณ์นิยม	ประสบการณ์และเหนือประสบการณ์
จริยศาสตร์	ดวงดาวลิขิต	กรรมบันดาล
การอธิบายผลของกรรม	ภพชาติปัจจุบัน	อดีตชาติ ปัจจุบันชาติ ชาติหน้า และชาติต่อไป
อิทธิพลของดวงดาวกับกรรม ให้ผลตามกิจ 4 ชนิด	ดวงชะตา	ชนกกรรม (กรรมนำไปเกิด)
	พื้นฐานดวงชะตา	อุปถัมภ์ภกกรรม (กรรมสนับสนุนชนกกรรม)
	ดาวสุภเคราะห์ส่งผลให้ดวงขึ้น	อุปปีฬกรรม (กรรมเบียดเบียน)
	ดาวบาปเคราะห์ส่งผลให้ดวงตก	อุปฆาตกรรม (กรรมตัดรอน)
	ดาวสุภเคราะห์ ส่งผล เช่น ได้ลาภลอย	อุปัชฌากรรม
แก้กรรม	ดาวบาปเคราะห์ส่งผล เช่น ชะตาขาด	(กรรมตัดรอน)
	บูชาดาวนพเคราะห์	กิริยวาทะ ความเพียรพยายามในการแก้ไขตนเอง

จากตารางเปรียบเทียบโหราศาสตร์และกรรมในพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ มีความสอดคล้องและความแตกต่างกันในบางส่วน

อภิปรายของโหราศาสตร์นั้นเป็นลักษณะแบบพหุเทวนิยมซึ่งมีความเคารพในเทพเจ้ารูปแบบของดวงดาว แต่พุทธศาสนาเป็นอเทวนิยมคือไม่ยอมรับในอำนาจการดลบันดาลของพระเทพเจ้า

ญาณวิทยาของโหราศาสตร์นั้นได้มาจากการสังเกตความเปลี่ยนแปลงของดวงดาวจากประสบการณ์ทำให้เกิดเป็นหลักการในการพยากรณ์ขึ้นมา แต่ความรู้เรื่องกรรมในพุทธศาสนาประสบการณ์นั้นไม่สามารถอธิบายเรื่องกรรมได้ในระดับหนึ่งเท่านั้นแต่ไม่สามารถเข้าใจได้อย่างละเอียดรู้แจ้งได้ และความรู้เรื่องกรรมนั้นสามารถจะรับรู้นอกเหนือประสบการณ์ได้อีกทางหนึ่งเป็นลักษณะรู้เฉพาะบุคคลโดยมากแล้วความรู้ประเภทนี้จะไม่เกิดขึ้นกับคนทั่วไป

จริยศาสตร์ของโหราศาสตร์นั้นการดำเนินชีวิตไปตามดวงดาวลิขิตเป็นผู้กำหนดให้ชีวิตเป็นไปตามความประสงค์ของดวงดาว เป็นดวงดาวลิขิต แต่ในกรรมของพุทธศาสนาถือว่าการกระทำของตนนั้นเป็นผู้กำหนดชีวิตของตนเองเป็นกรรมบันดาล

การอธิบายเรื่องกรรมของโหราศาสตร์นั้นเป็นการอธิบายเคราะห์กรรมในชาติปัจจุบันเท่านั้นซึ่งแตกต่างกับกรรมในพุทธศาสนาแสดงความเชื่อมโยงของกรรมในอดีตชาติ ปัจจุบันชาติ ชาติหน้าและชาติต่อไป อิทธิพลของดวงดาวนั้นทางโหราศาสตร์ได้ถูกกำหนดมาจาก ดวงชะตา พื้นดวง ดาวสุกเคราะห์ ดาวบาปเคราะห์ ที่จะคอยกำหนดให้ชีวิตต้องประสบกับสิ่งใดในความขึ้นลงของชีวิตนั้น ดังดาวบาปเคราะห์นั้นส่งผล พระสุกข์เข้าพระเสาร์แทรก ราหูบดบัง เป็นต้น แต่ในกรรมของพุทธศาสนาผลของกรรมเป็นตัวส่งผล ตั้งแต่กำเนิดถือเป็น **ชนกกรรม** คือกรรมที่กระทำให้เกิด และการมีชีวิตพื้นฐานอยู่ในความทุกข์ยากลำบากหรือสุขสบายเป็นผลของกรรมที่มาสืบสนุนเรียกว่า **อุปัตถัมภกกรรม** คือ กรรมที่สนับสนุนชนกกรรม และในบางครั้งของชีวิตก็มีการพลิกผันเข้าทำนองชั่วเจ็ดทีดีเจ็ดหน กรรมดีกรรมชั่วผลัดกันส่งผลเรียกว่า **อุปปีพกกรรม** คือกรรมที่มาตัดรอน และอย่างบางคนเกิดมา บนกองเงินกองทองมีความสุขความสบาย ผลของกรรมที่มาตัดรอนแสดงผลให้ ล้มละลายสิ้นเนื้อประดาตัว เรียกว่า **อุปฆาตกรรม** เป็นผลของกรรมใหม่ตัดอำนาจกรรมเก่าให้หมดลง การแสดงผลของกรรมเป็นสิ่งที่แน่นอนและจะแสดงผลต่อเมื่อกรรมคืออันกำลังลง

การแก้กรรมของโหราศาสตร์อาศัยการบูชาแสดงความเคารพสักการะ ต่อเทพเจ้าประจำดวงดาวนั้นเพื่อความขจัดปัดเป่าความทุกข์ทั้งหลายให้หายไปและ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง แต่กรรมในพุทธศาสนานั้นถือความเพียรพยายามในการกระทำต่างๆก็หันมาทำกรรมที่เป็นเหตุให้เกิดผลด้วยความเพียรพยายามของตนมิใช่การสวดอ้อนวอน

การอธิบายความแตกต่างของบุคคลนั้น โหราศาสตร์นั้นได้อธิบายว่าชีวิตต่างๆล้วนถูกกำหนดมาจากการลิขิตของดวงดาว แต่ในพุทธศาสนาได้อธิบายว่าทุกสิ่งล้วนมาจากเหตุและปัจจัย ล้วนเกิดมาจากการกระทำของตน ผลกรรมที่เคยกระทำมาจากในภพอดีตชาติที่ส่งผลในชาติปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกรรมมาจากการกระทำของตนเอง กรรมในพุทธศาสนาแสดงถึงความแตกต่างกัน บางคน มีอายุสั้น มีโรครุม มีผิวพรรณไม่สวย มีอำนาจน้อย ยากจน สกปรกต่ำ สติปัญญาน้อย เหล่านี้ล้วนแต่เกิดจากผลของกรรมทั้งสิ้นมิใช่อิทธิพลของดวงดาวเป็นผู้กำหนดชีวิต

แก้กรรมตามแนวพุทธศาสนา

คำว่าแก้กรรมตามความหมายของพุทธศาสนาไม่ปรากฏในพระไตรปิฎกแต่โดยปกติคนทั่วไป มักเข้าใจ ตามความหมายของคำว่ากรรม คลาดเคลื่อนไปจากความหมายที่แท้จริงของคำว่ากรรม คนทั่วไปมองความหมายของ กรรม ในแง่ของการกระทำชั่วในอดีตชาติที่ส่งผลมาให้ได้รับในชาติปัจจุบัน ซึ่งความหมายของคำว่า กรรมที่แท้จริงนั้น เป็นทั้งความดีและทางชั่ว เป็นกลางๆ แต่คนทั่วไปมีความเข้าใจคำว่า กรรมหมายถึง ความชั่ว ความเลวร้าย ความทุกข์ ที่ส่งผลมาจากกรรมเก่าที่ได้เคยทำมาแต่ในอดีต ในชาติปัจจุบัน และอดีตชาติ การให้ผลของกรรมเป็นเรื่องซับซ้อนยากเกินกว่าคนธรรมดาจะเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ถึงการแสดงผลของกรรมที่จะได้รับ การทำความเข้าใจในหลักการของพุทธศาสนา นำมาใช้แก้ไขการกระทำโดยยึดหลัก ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นแนวทางการแก้ไขการกระทำที่ถูกต้อง

การสิ้นกรรม

ทัศนะทางพุทธศาสนาเชื่อเรื่องการสิ้นกรรม ชีวิตปุณฺณทำกรรมอยู่เสมอ สาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลทำกรรม คือ กิเลส เมื่อทำกรรมย่อมได้รับผล คือ วิบาก เมื่อหมดกิเลสก็ไม่ทำกรรมจึงไม่มีผลของกรรมส่วนนั้นที่จะต้องรับ กฎแห่งกรรมก็ตกอยู่ในกฎแห่งไตรลักษณ์ เช่นเดียวกับธรรมอื่นที่มีการเกิดขึ้น ดำรงอยู่ และดับไปตามเหตุและปัจจัย ทางดับกรรมจึงต้องดูที่สาเหตุการเกิด

และดับที่สาเหตุการเกิดพระพุทธรองค์ได้ตรัสไว้ในนิพเพธิกสูตร สรุปได้ว่า ผัสสะเป็นเหตุให้เกิดกรรม เมื่อ ผัสสะดับกรรมจึงดับ ข้อปฏิบัติให้ถึงการดับกรรม ได้แก่ อริยมรรคมีองค์ 8 (สุนทร ณ รั้งมี :219)นิทานสูตร96 ได้กล่าวถึงสาเหตุการเกิดกรรมชั่ว คือ โลภะ โทสะ โมหะ หรือ อกุศลกรรม เหตุที่เกิดกรรมดี คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ หรืออกุศลกรรม โดยกุศลกรรมเกิดจากอกุศลกรรม เมื่อละอกุศลกรรมได้ กรรมเป็นอันสิ้นสุดหรือดับลง

การดับกรรมต้องดับที่สาเหตุการเกิดกรรม คือ ดับผัสสะ ไม่ให้กิเลสเกิดขึ้น ไม่ประกอบกรรมชั่วและกรรมดีได้อีก โดยปฏิบัติตามหลักของมรรคมีองค์ 8 การกระทำที่ปราศจากกิเลสจึงไม่จัดเป็นกรรม เป็นเพียงกิริยาและไม่มีวิบาก การดับกรรม การสิ้นกรรม และการพ้นกรรม จึงมีความหมายเดียวกันกรรมเป็นตัวการให้เกิดกรรมวิบาก กรรมวิบากที่เกิดจากกรรมดี กรรมชั่ว ย่อมทำให้เจ้าของกรรมเป็นทุกข์ เดือดร้อน ทั้งกายและใจ ทั้งโลกนี้และโลกหน้า กรรมวิบากที่เกิดจากกรรมดี ย่อมทำให้เจ้าของกรรมเป็นสุขทั้งกายและใจ ทั้งโลกนี้และโลกหน้า ดังที่พระพุทธรองค์ได้ตรัสไว้ใน เวรัญชกสูตร ม.ม. (12/489-490/374-377)

มรรคมีองค์ 8

มรรคเป็นเส้นทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ของการปฏิบัติ อันนำไปสู่การดับทุกข์ที่อยู่ตรงกลางระหว่าง การหมกมุ่นตนเองอยู่ในกามสุข (กามสุขัลลิกานุโยค) และการทรมานตนเองให้ได้รับความลำบากเดือดร้อน (อตฺตคิลมถานุโยค)มรรค คือ ระบบความคิดและการกระทำสายกลาง หรือ การดำเนินชีวิตตรงจุดที่พอเหมาะพอดีให้ได้ผลสำเร็จตามเป้าหมาย คือ การดับทุกข์

ในสังจวิภังกสูตร ม.อ. (14/375/421-424)ได้อธิบายรายละเอียดของมรรคมีองค์ 8 ไว้ มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. สัมมาทิฐิ คือ ความรู้ในความทุกข์ เหตุเกิดแห่งทุกข์ ความดับทุกข์ และข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์
2. สัมมาสังกัปปะ คือ ความดำริในการออกจากกาม ความดำริในการไม่พยาบาทและความดำริในการไม่เบียดเบียน

3. สัมมาวาจา คือ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการพูดเท็จ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการพูดเสียดสี เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการพูดคำหยาบ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

4. สัมมากัมมันตะ คือ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการประพฤติดีกในกาม

5. สัมมาอาชีวะ คือ ละมิจลาชีพ เลี้ยงชีพด้วยสัมมาอาชีวะ

6. สัมมาวายามะ คือ เพียรพยายามป้องกันไม่ให้บาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เพียรพยายามละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้น เพียรพยายามสร้างกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เพียรพยายามรักษาและส่งเสริมกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วไม่ให้เสื่อมหายไป

7. สัมมาสติ คือ มีสติ สัมปชัญญะ พิจารณาเห็นกายในกาย พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนา พิจารณาเห็นจิตในจิต และพิจารณาเห็นธรรมในธรรม เพื่อกำจัดอวิชชาและโทมนัส

8. สัมมาสมาธิ คือ ตั้งจิตมั่นชอบคือ สมาธิที่เจริญตามแนวของฌาน 4

มรรคมีองค์ 8 จัดเป็นประเภทได้ 3 ประเภท เรียกว่า ไตรสิกขา สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปะ เป็นปัญญา สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ เป็นศีล สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ เป็นสมาธิ มรรคมีองค์ 8 จึงหมายถึง พรหมจรรย์ (พระธรรมปิฎก, (ป.อ. ปยุตฺโต), 2547:55) อันเป็นหลักทางดำเนินชีวิตที่ประเสริฐ อันเป็นทางปฏิบัติของพระอริยบุคคล การดำเนินชีวิตตามแนวทางมรรคมีองค์ 8 จึงเป็นการพัฒนาตนเองตามหลักไตรสิกขา ที่สามารถพัฒนากรรมของตนไปสู่ความสิ้นกรรม คือ ปรมาธรรมถืออันเป็นเป้าหมายสูงสุดทางพุทธศาสนา

ทัศนะโหราจารย์ต่อการแก้กรรม

วิธีทศศักดิ์ ไชกิจภิญโญ(บทสัมภาษณ์ 9 พ.ย. 2553) สมาคมโหราศาสตร์นานาชาติ สาขางามวงศ์วาน ได้กล่าวว่า การแก้กรรมที่ถูกต้องตามหลักพุทธจึงพ้นกรรมได้ โหราศาสตร์เป็นเพียงศาสตร์สถิติ แต่ก็นำบอกว่าเป็นช่วงชีวิตแบบใด มีเหตุการณ์ต่างๆอาจจะเกิดขึ้นก็ให้เราระวังอย่างมีสติไม่มัวงานเท่านั้นเอง

วิมา แสนอิสระ(บทสัมภาษณ์ 9 พ.ย. 2553) อุปนายก สมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชินูปถัมภ์

ได้กล่าวว่าการสะเดาะเคราะห์ไม่มีในทางโหราศาสตร์ การสะเดาะเคราะห์ต่อชะตาชีวิต
ไม่มี นอกจากเราทำบุญทำกุศล แพร่เมตตาอยู่ในศีลทำกรรมดีในชีวิตประจำวันของเรา การที่เราไป
หานักพยากรณ์ก็เพื่อที่จะปรึกษาหรือไปหาพระเพื่อแก้ทุกข์ดับทุกข์ว่าจะทำอะไรได้บ้างนั้นเรา
เรียกว่าการแก้กรรม(การแก้ที่จิตใจ)

ศรัณย์ธัญภัทร หมั่นมาก (บทสัมภาษณ์ 9 พ.ย. 2553) โหราจารย์ สมาคมโหรวัดเอี่ยม
ได้กล่าวถึงการแก้กรรมว่าเป็นวิธีแนะนำคนที่เป้นทุกข์ คือได้แก้ตนเอง แนะนำให้ไปวัดที่หลวง
พ่อเจริญ คนที่โดนเคราะห์หนักจะแนะนำให้ไปนั่งสมาธิ ปฏิบัติธรรมถือศีลเป็นวิธีแก้กรรมที่ดีที่สุด
ทางศาสนาทุกคนจะใช้กุศโลบายให้ไปสวดมนต์ และได้แนะนำการสวดมนต์ทำให้มีสติ อีกอย่าง
หนึ่งการนั่งสมาธิ รู้เท่าทันเวลา มีเรื่องหนักๆเข้ามาจะรู้เท่าทันจิต หมอคูไม่สามารถไปว่าดวงของ
ใครดีดวงใครชั่วแล้วได้เป็นเพียงผู้ชี้แนะแนวทางให้ว่าต้องทำอะไร ปฏิบัติอย่างไรเท่านั้นเอง

วิวัฒน์ จาริกสิริ (บทสัมภาษณ์ 9 พ.ย. 2553) สมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชินูปถัมภ์

ได้กล่าวถึงโหราศาสตร์ต่อการแก้กรรม สะเดาะเคราะห์อะไรคือ อิทธิพล ดวงดาวจะบอก
แก้กรรมในทางอ้อมอยู่แล้ว ถ้าการดูดวงคนโบราณว่าเคราะห์หนักให้บวช หรือจะทำบุญเกี่ยวกับ
มูลนิธิเพื่อสาธารณประโยชน์ ปล่อยนกล่อยปลา แต่ใช้ว่าคนมีกรรมจะหายได้จริง

จากทรรศนะของโหรนั้นแสดงให้เห็นได้ว่าโหราศาสตร์ในปัจจุบันนี้นำหลักการทาง
พุทธศาสนามาแนะนำเมื่อในช่วงชะตาชีวิตกำลังประสบปัญหา การนำแนวทางพุทธศาสนามาใช้
กับการแก้กรรม โดยภาพรวมโหราศาสตร์ ใช้วิธีการแก้กรรมสะเดาะเคราะห์ ตามแนวทางของ
พุทธศาสนาเป็นแกน ในการทำบุญ กุศล ถือในหลักศีล สมาธิ ปัญญา รวมอยู่ใน ไตรสิกขานั้นเอง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องอิทธิพลของโหราศาสตร์ในการแก้กรรมของชาวไทยพุทธ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาเรื่องโหราศาสตร์ให้เข้าใจ เพื่อนำมาอธิบายความสัมพันธ์ในความเชื่อในเรื่องกรรม ซึ่งความเชื่อเรื่องกรรมเป็นพื้นฐานของคนไทยอยู่ไปพร้อมกับความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ โดยใช้หลักกรรมในพุทธศาสนาเป็นกรอบแนวคิด

เรื่องโหราศาสตร์

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาโหราศาสตร์ไทยในส่วนที่เป็นประวัติโดยเริ่มจากประวัติความเป็นมาพบว่าโหราศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับสังคมไทยเป็นเวลายาวนาน จากสมัยสุโขทัยนั้นมีบทบาทจนกระทั่งปัจจุบันและได้หลักการเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของโหราศาสตร์ไทย โหราศาสตร์นั้นแสดงให้เห็นว่ามีความเกี่ยวข้องอยู่ในสังคมไทยมาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยสุโขทัยเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ในอดีตโหราศาสตร์ถูกนำมาใช้ในการถวายคำแนะนำแด่พระเจ้าแผ่นดินในกิจการงานต่างๆ ซึ่งศาสตร์นี้ถือได้ว่าเป็นศาสตร์ที่เป็นความรู้ชั้นสูงไม่เป็นที่แพร่หลายมีอยู่เฉพาะกลุ่มที่สามารถเล่าเรียนศาสตร์นี้ได้ แต่เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองสมัย พ.ศ. 2475 ทำให้โหราศาสตร์แพร่หลายสู่สาธารณะชนมากขึ้น ยิ่งในยุคปัจจุบันนี้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเราสามารถเข้าถึงโหราศาสตร์ได้อย่างง่ายมากขึ้น สำหรับการพยากรณ์ ในส่วนจรรยาบรรณนั้นเป็นการใช้โหราศาสตร์ในเชิงสร้างสรรค์ ประโยชน์ของโหราศาสตร์ สามารถแบ่งได้เป็น 3 อย่าง คือ ข้อมูลบุคคล เวลา เหตุการณ์ และในเรื่องการส่งเสริมกำลังใจ เตือนสติให้ประพฤติพร้อมรับกับสถานการณ์ โหราศาสตร์ดั้งเดิมเป็นศาสตร์บริสุทธิ์ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาและไสยศาสตร์ แต่ในปัจจุบันโดยเฉพาะโหราศาสตร์มีพิธีกรรมและไสยศาสตร์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ถึงแม้โหราศาสตร์จะเป็นศาสตร์ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาเลยและทางพุทธศาสนาถือเป็นเดรฉานวิชาแต่ใช้ว่าโหราศาสตร์จะไม่มีประโยชน์การนำโหราศาสตร์มา ดังคำกล่าวของทางพุทธทาส “โหราศาสตร์มันเป็น Art และ Science อันหนึ่งซึ่งควรมีไว้ในโลกอย่างน้อยที่สุดก็เพื่อชมเล่น เช่น Art และ Science อย่างอื่นๆ เช่น ศิลปกรรมและการแกะสลักเป็นต้นเหมือนกัน เรามีบ้านเรือนอาศัยอยู่ได้สบาย โดยไม่

ต้องมีกรอบรูปแฉวนประดับ แต่ถ้เรามีแฉวนบ้างพอเหมาะ ๆ มันก็ไม่เสียหายอะไรหรือไม่ เหนื่อยเปล่าเกินไป....การครองชีวิตของเรา ซึ่งเราจำเป็นต้องอาศัยหลักกรรมเป็นตัวเรื่อน และหลัก โหราศาสตร์เป็นกรอบรูปแฉวนประดับเรื่อน ฉนั้นใดก็ฉนั้น”

เรื่องกรรมและการแก้กรรมในพุทธศาสนา

กรรม หมายถึง กรรมดีและกรรมชั่วและรวมถึงกรรมที่เป็นกลางๆไม่ว่าดีหรือชั่วทาง ศีลธรรม หลักกรรมนั้น ให้รู้จักพึ่งตนเอง พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ได้ชื่อว่า กัมมวาที คือเป็น ศาสนาที่ถือหลักกรรมนั้น ว่ามีผลจริง ได้แก่ “ทำดีก็ได้รับผลดี ทำชั่วก็ได้รับผลชั่ว”ไม่ว่า ผาสุกชะตาไว้กับปัจจัยภายนอก และ จากการแสดงผลของกรรมชั้นนอกนั้น จากกรรมในอดีตส่งผล สู่ปัจจุบันและการกระทำในปัจจุบันส่งผลไปอนาคต กรรมจะให้ผลตามเหตุเงื่อนไขของกรรมผลดี ผลชั่วที่ได้รับคือ สมบัติ 4 ผลชั่วคือ วิบัติ 4 ที่กระทำนั้น ทุกสิ่งล้วนเกิดขึ้นเพราะจากกรรมลิขิต ทั้งสิ้นไม่ใช่เกิดจากการคลบ้นดาลจากอำนาจจากดวงดาวหรืออำนาจเหนือกฎธรรมชาติ ทุกอย่าง อยู่ภายใต้กฎแห่งกรรม ความเชื่อในเรื่องการแก้กรรมของชาวไทยพุทธมีอิทธิพลมาจากประเพณี วรรณคดี พุทธศาสนา ผสมผสานอยู่ในวิถีชีวิตของชาวไทยในปัจจุบันนี้

อิทธิพลเรื่องโหราศาสตร์ของคนไทยต่อการแก้กรรมของชาวไทยพุทธ

อิทธิพลโหราศาสตร์มีผลต่อคนไทยพุทธในปัจจุบันทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงเช่น ใช้ประกอบในเรื่องการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ทางอ้อมส่งเสริมการทำบุญให้ทาน ประโยชน์ในด้าน การส่งเสริมกำลังใจ และสนับสนุนความเชื่อในเรื่องกรรม การแก้กรรมให้ถูกต้องตาม หลักพุทธ ศาสนานั้น ต้องประกอบด้วยความเพียรพยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ดวงดาวไม่ว่า สามารถลิขิตชีวิตของเราได้ การแก้กรรมคือการยุติกรรมไม่ดี เดินตามหลัก อริยมรรคมีองค์ ๘ โดย ไม่ปล่อยชีวิตของเราให้ดวงดาวมาลิขิตชีวิต แต่เราสร้างกรรมดีเพื่อมาลิขิตชีวิตของเราเองนั้นได้

จากงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลความเชื่อของเรื่องโหราศาสตร์นั้นมีบทบาทใน สังคมไทย การถือโชคเรื่องดวงมีสะท้อนให้เห็นอยู่ในหลายด้านของสังคมไทย ตั้งแต่ ในวรรณคดี ประเพณี และข่าวสารในปัจจุบันนี้ และคำว่า “แก้กรรม” ที่มีปรากฏในยุคปัจจุบันเนื่องจาก สังคมไทยมีความเชื่อโหราศาสตร์มาแต่ดั้งเดิม การใช้โหราศาสตร์เพื่อใช้แสดงถึงกรรม ดีหรือร้าย ที่จะมาถึงเพื่อแก้ไขเรื่องเหล่านั้นที่ไม่ต้องการ ในพุทธศาสนานั้นต้องมียศประกอบหลายประการ

จะทำให้ผลของกรรมที่ไม่ดีนั้นลดทอนผลของกรรมได้โดยการทำกรรมดีขึ้นการทำกรรมดี หรือ กุศลนั้นตามหลักการตามพุทธศาสนาซึ่งต้องพร้อมครบด้วยปัจจัยๆ ในด้านที่จะส่งเสริมกรรมดีให้ ส่งผล ซึ่งสามารถกระทำโดยการเดินตามมรรค 8 นั้นๆเอง

อภิปรายผล

จากหลักการที่ได้ศึกษานั้นเกี่ยวกับโหราศาสตร์กับกรรมในพุทธศาสนาจากการศึกษา แนวคิดของทั้งสองทัศนะสามารถสรุปข้อดีข้อเสียที่ส่งเสริมและขัดแย้งกัน ได้ดังนี้

ข้อดีของโหราศาสตร์

โหราศาสตร์ถือเป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเก็บบันทึกข้อมูลสถิติของเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นทั้งดีและไม่ดีตั้งแต่โบราณจนมาถึงปัจจุบัน การนำโหราศาสตร์มาใช้นั้นถือได้ว่า มีประโยชน์ต่อคนในสังคมอยู่ระดับหนึ่งที่น่ามาช่วยในประกอบการตัดสินใจในเรื่องของเวลาที่เป็นมงคลต่อการประกอบธุรกิจการงานนั้นๆ และสามารถนำโหราศาสตร์มายึดถือเป็นแนวทางการระวังตัว เป็นการเตรียมตัวเตรียมการเมื่อคาดการณ์จะเกิดเหตุการณ์ในอนาคต โหราศาสตร์นั้นยังเป็นประโยชน์ในด้านจิตวิทยาในการสร้างขวัญกำลังใจช่วยเสริมความมั่นใจแก่ผู้มีความทุกข์กังวล ช่วยผู้มีปัญหาสุขภาพจิตแทนนักจิตวิทยาเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระกรมสุขภาพจิตได้อีกทางหนึ่ง การนำคำทำนายของโหราศาสตร์มาอธิบายไปพร้อมๆกับการใช้หลักพุทธศาสนา เช่น มงคล 38 ในการใช้เป็นแนวทางแก้ปัญหา

ข้อเสียของโหราศาสตร์

โหราศาสตร์นั้นมีวิธีการที่เป็นลักษณะเฉพาะของตัวเอง ซึ่งไม่สามารถพิสูจน์ได้อย่าง หลักการทางวิทยาศาสตร์ที่มีหลักเกณฑ์ตายตัว แต่โหราศาสตร์นั้นก็มีการวางหลักการเช่นเดียวกับ วิทยาศาสตร์แต่ผลของโหราศาสตร์เป็นลักษณะของการตีความหมายของดวงดาว ทำให้ โหราศาสตร์นั้น ขึ้นอยู่กับผู้มีประสบการณ์ในการทำนายถึงจะได้ผลถูกต้อง แม่นยำ และโหราศาสตร์ นั้นโดยหลักการนั้นมีความละเอียดซับซ้อนและมีองค์ประกอบหลายอย่างที่น่ามาใช้ในการทำนาย แต่ละเรื่องราวของคำทำนายความสามารถทำให้เกิดคลาดเคลื่อนได้อย่างมาก

ผู้ที่มีความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์อย่างมกมายทำให้เป็นคนไร้เหตุผลการนำโหราศาสตร์มาใช้ ในการตัดสินใจทำให้ขาดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของตนเอง ทำให้ขาดการยอมรับตัวเองเมื่อ เกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาด โทษสิ่งที่ผิดพลาดเป็นผลมาจากดาวดวงลัทธิชีวิตของตนเอง การเชื่อ โหราศาสตร์อย่างไร้การพิจารณาไตร่ตรองทำให้ขาดสติปัญญา

การเชื่ออย่างมกมายขัดแย้งกับหลักของพุทธศาสนาในเรื่องกมลละสูตร 10 ในเรื่องที่จะ พิจารณาไตร่ตรองก่อนที่จะควรเชื่อ ความเชื่อนี้เป็นช่องทางโหราศาสตร์ในรูปแบบเชิงพาณิชย์ มากขึ้นในรูปแบบการแก้กรรม สะเดาะห์เคราะห์ ในการบูชาองค์เทพต่างๆ หรือการบูชาราหู ที่สามารถช่วยเสริมรุ่งเรืองได้ ซึ่งทำให้ผู้คนที่เป้นชาวพุทธห่างไกลกับหลักการของพุทธศาสนา มากขึ้นอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ประโยชน์จากโหราศาสตร์ในด้านข้อมูลบุคคลทำให้ทราบถึงผลของกรรมจากอดีตชาติ ที่จะกำหนดชะตากำเนิดในชาตินี้ ถึงแม้หลักการโหราศาสตร์จะไม่ใช่ที่ยอมรับเหมือน วิทยาศาสตร์แต่สำหรับสังคมไทยคงยอมรับโหราศาสตร์ในด้านการเสริมความมั่นใจให้กับตนเอง การนำโหราศาสตร์เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการประกอบการตัดสินใจแต่ไม่ควรนำโหราศาสตร์ ใช้ในการนำทางชีวิตของเราทั้งหมดเพราะการกระทำของตนเองที่สามารถจะกำหนดชะตาชีวิต นั้นเอง
2. โหราศาสตร์ในยุคปัจจุบันมีบทบาทต่อความเชื่อของคนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก หลักการโหราศาสตร์สามารถคาดการณ์ถึงเรื่องราวในอนาคตที่จะเกิดขึ้น ผู้ที่ได้รับฟังคำพยากรณ์ ด้วยการมีสติการพิจารณาไตร่ตรอง ด้วยเหตุและผลในการดำเนินการแก้ไขสิ่งที่ไม่ดี ที่คาด จะเกิดขึ้นในอนาคต
3. การนำโหราศาสตร์มาส่งเสริมช่วยสนับสนุนกันและกันได้ถึงแม้โหราศาสตร์ในทาง พุทธศาสนามีได้มองว่าเป็นศาสตร์ขัดต่อการการเจริญทางพุทธิปัญญา แต่ในระดับโลกีย์ธรรม โหราศาสตร์สามารถนำมาอธิบายธรรมะ อย่างเช่นเรื่อง โลกธรรม 8 ในเรื่องความไม่แน่นอนของ ชีวิต ช่วยให้เห็นความจริงของชีวิต ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาเรื่องอิทธิพลของโหราศาสตร์ในการแก้กรรมของชาวไทยพุทธ ผู้วิจัย
มีข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังนี้

1. การศึกษาโหราศาสตร์กับการเมืองไทยในอดีตถึงปัจจุบัน
2. การศึกษากรรมฐานกับการแก้กรรมทรศนะหลวงพ่ोजรัญ ฐิติธัมโม
3. การศึกษาโหราศาสตร์ในชีวิตประจำวันของคนไทยในปัจจุบัน

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรมศาสนา. 2525. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.

ข่าวสด. 2553. โวยหมอดู-หมอดูเดามั่วข่าวสื่อนามิ ทำธุรกิจท่องเที่ยว'ตราง'ชบเซา-จี้หาคนรับผิดชอบ (Online). http://www.khaosod.co.th/view_news.php?newsid= TUROd2NtOHd NVEkwTVRJMU13PT0=§ionid=TURNeE13PT0=&day=TWpBeE1DMHhNaTB5 TkE9PQ==, 19 กันยายน 2554.

ข่าวแผ่นดิน. 2547. ฤาจะถึงกาล... อวสานหมอดู. ปทุมธานี: สำนักพิมพ์ดี๊จ๊ะ พับลิชชิ่ง.

คณะกรรมการกลุ่มผลิตชุดวิชาธรรมานามัย. 2547. เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ 11– 15 ธรรมานามัย: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เดลินิวส์. 2540. หมอดูช่วยลดปัญหาสุขภาพจิต. 11 กันยายน 2540.

ไทยรัฐ. 2552. โหรเตือน 22 กล.สุริยคราส ลงร้าย (Online). <http://www.thairath.co.th/today/view/19386>, 9 กันยายน 2554.

นิพนธ์ เฟ่งแก้ว. 2549. ไทบ้านดูดาว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม.

บุญมี เมฆางกูร. 2522. ตีแผ่ไสยศาสตร์เป็นวิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สุทธิการการพิมพ์.

ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์. 2550. โหราศาสตร์กับพระพุทธศาสนา (Online). <http://www.bodhinanda.com/s0112/index.php?pgid=index>, 23 สิงหาคม 2554.

ประยงค์ สุวรรณบุปผา. 2547. ธรรมจักษุ. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ประยูร พลอารีย์. 2521. คัมภีร์สูตรพระเคราะห์สนธิ. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนโหราศาสตร์.

ปัญญานันท์ภิกขุ. 2540. **แสงธรรม ส่องทาง**. อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พระครูพัชร
ธรรมสาร (บัวภา จันทสาโร). กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.

ผู้จัดการ. 2545. “วิลลี่” ถือเคล็ดหาฤกษ์ผ่าคลอดลูกชาย เผยไว้ผมขาวทั้งหัวเพราะ “เยลลี่” ขอ.
(Online). [http://www.manager.co.th/Entertainment/ViewNews.aspx?NewsID=](http://www.manager.co.th/Entertainment/ViewNews.aspx?NewsID=9540000064536)
9540000064536, 19 กันยายน 2554.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2542. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.

พยากรณ์. 2554. **พระมหากษัตริย์ไทยกับดาราศาสตร์ ยุคสุโขทัย กับ ศิลาจารึก**. (Online).
http://www.payakorn.com/news_detail.php?q_id=23, 17 ธันวาคม 2554.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). 2528. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**.

_____. 2538. **กรรมตามนัยธรรมแห่งพระพุทธานุสาสนา**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรม
จัดพิมพ์ เผยแพร่.

_____. 2545. **เชื่อกกรรม รู้กรรม แก่กรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก-จำกัด.

_____. 2549. **ลักษณะแห่งพระพุทธานุสาสนา**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: ปรีชา
สัทธรรมิก จำกัด.

พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ). 2546. **กฎแห่งกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร:
มหาเมฆกุฎราชวิทยาลัย.

พระธรรมสิงหบุราจารย์ (หลวงพ่อดำรง ฐิตธัมโม). 2542. **พุทธศาสนาและปัญญาชนตะวันตก**
กรุงเทพมหานคร: วิจัยพัฒนาโรงพิมพ์.

_____. 2554. **แก้กรรมได้อย่างไร-หลวงพ่อดำรง**. (Online). [http://www.youtube.com/](http://www.youtube.com/watch?v=Tmomc-HOWpI&feature=related)
watch?v=Tmomc-HOWpI&feature=related, 5 พฤศจิกายน 2554.

พระพรหมโมลี. (วิลาส ญาณวโร). 2545. **กรรมที่ปณี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
ดอกหญ้า.

พุทธทาสภิกขุ. 2529. **พุทธศาสตร์กับไสยศาสตร์ โหราศาสตร์กับพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร:
มูลนิธิพุทธรักษา.

_____. ม.ป.ป. **กรรมเหนือกรรม ศึกษากรรมอย่างวิทยาศาสตร์และพุทธพจน์เกี่ยวกับกรรม**.
กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 3 : ภาพพิมพ์.

พระไพศาล วิสาโล. 2554. **แก้กรรม...หรือสร้างกรรม**. (Online). <http://www.youtube.com/watch?v=IKFOOYO0efI>, 12 พฤศจิกายน 2554.

พระมหาประศักดิ์ อุดคปญโญ (ช่วงแสง). 2541. **ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์กับกฎแห่งกรรมของ
ชาวพุทธไทย**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสมคิด เสือกะ. 2543. **จริยธรรมในอาชีพโหราจารย์**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.

พระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ. 2553. **รายการ ข้อคิด รอบตัว เรื่องชาติก่อนและการแก้กรรม**.
(Online)<http://www.youtube.com/watch?v=V5wcxi7JvNU>, 15 พฤศจิกายน 2554.

พิไลรัตน์ รุจิวิชัยกุล. 2524. **การศึกษาปัญหาสุขภาพจิตของผู้มารับบริการจากหมอ:
ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มารับบริการจากหมอของสมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทย**.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์. 2547. **“การสืบชะตาที่ปรากฏในพุทธศาสนา”** เนื่องในโอกาสฉลอง
การสถาปนา 40 ปี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: ม.ป.ท.

ภารต ถิ่นคำ. 2546. วิวัฒนาการองค์ความรู้แห่งโหราสยาม. (Online). <http://www.astroclassical.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=329506>, 24 มกราคม 2554.

ภิญโญ พงศ์เจริญ. 2543. “บทบาทของโหรในสังคมไทย”. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

มติชน. 2554. ว.วิชฌเมธีชี้คนไทยขาดที่พึ่งหันหา“ผู้วิเศษ-หมอดู พศ.วอนงดเสนอข่าว”แม่ชีแก้กรรม“ระบุขอ โทษแล้ว” (Online). http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid1304219783&grpid=00&catid=&subcatid=, 19 ตุลาคม 2554.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดิย. 2512. วิสุทธีมรรค แปล ภาค 1-3 ตอนจบ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดิย

มานพ นักการเรียน. 2553. พระพุทธศาสนากับความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์. (Online). <http://www.src.ac.th/web/index.php?option=content&task=view&id=184&Itemid=69>, 23 ตุลาคม 2554.

ลำจวน. 2515. นิทานวรรณคดีไทย เรื่องโสนน้อยเรือนงาม. กรุงเทพมหานคร: ทวีการพิมพ์.

วิเชียร เกษประทุม. 2551. กรุงเทพมหานคร: แสงเรืองการพิมพ์.

_____. 2551ก. เรื่องเล่าสังข์ทอง. กรุงเทพมหานคร: แสงเรืองการพิมพ์.

_____. 2551ข. เรื่องเล่าพระอภัยมณี. กรุงเทพมหานคร: แสงเรืองการพิมพ์.

วิวัฒน์ จาริกสิริ. 2553. โหร สมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2553.

วิสุทธิศักดิ์ ไชยกิจภิญโญ. 2553. สมาคมโหราศาสตร์นานาชาติแห่งประเทศไทย สาขา จามวงส์วาน สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2553.

วิมา แสนอิสระ. 2553. อุปนายก สมาคมโหราศาสตร์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์
 สัมภาษณ์, 9 พฤศจิกายน 2553.

ศรันย์ธฐาภัทร หมั่นมาก. 2553. สมาคมโหราวัดเอี่ยมวรนุช, สัมภาษณ์ 9 พฤศจิกายน 2553.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด. 2549. ธุรกิจหมดปี'50 : คนกรุงเทพฯจ่ายเงินดูหมอ 2,500 ล้านบาท...
 เพิ่มขึ้น ร้อยละ 4.2. (Online).<http://www.kasikornresearch.com/th/KEconAnalysis/Pages/ViewSummary.aspx? -docid=12119>, 8 กรกฎาคม 2552.

สมภาร พรหมทา. 2535. พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: พุทธชาด.

สิงห์โต สุริยาอารักษ์. 2512. โหราศาสตร์ไทยเรียนเล่มเดียวจบ. กรุงเทพมหานคร: เกษมบรรณกิจ
 ห้างหุ้นส่วน จำกัด.

สานิต ศิริวิศิษฐ์กุล. 2535. “หมอดู : กระบวนการสร้างตัวตนและความสัมพันธ์ทางสังคม”.
 วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขาสังคมวิทยา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุนทร ณ รังษี. 2543. พุทธปรัชญาจากพระไตรปิฎก. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
 สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. 2550. พุทธปรัชญาจากพระไตรปิฎก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
 แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุพัตรา สุภาพ. 2518. สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.
 กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

สุวรรณ กลิ่นพวงส์, วันดี จันทร์ประดิษฐ์. 2552. พิธีกรรมและประเพณี. กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2544. เพื่อความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับหลักกรรม. กรุงเทพมหานคร:
 หจก.หอรัตนชัยการพิมพ์.

_____. 2553. ธรรมะต่ออายุ (Online). [http://www.dhammajak.net /board/viewtopic.php?t=8140](http://www.dhammajak.net/board/viewtopic.php?t=8140), 19 กันยายน 2554.

แสง จันทรงาม. 2544. ประทีปธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ชีระการพิมพ์.

อำนาจ บัวศิริ. 2554 . แกักรม...หรือสร้างกรรม. (Online) <http://www.youtube.com/watch?v=IKFOOYO0efI>, 12 พฤศจิกายน 2554.

โอฬาร เพียรธรรม. 2549. ถอดกฎ พบกรรม ทฤษฎีธรรมประยุกต์. กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์มิตรสัมพันธ์กราฟฟิค.

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ-นามสกุล

นายไกรยศ นาคชัยยะ

วัน/เดือน/ปีเกิด

วัน 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2523

สถานที่เกิด

จังหวัดนนทบุรี

การศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาปรัชญา)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

